

**UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI FILOZOFICKÁ
FAKULTA**

KATEDRA MUZIKOLOGIE

MAGISTERSKÁ PRÁCE

**Kamil Kisch-Trojan a První československá
nototiskárna v Benátkách nad Jizerou**

Kamil Kisch-Trojan and sheet music printer in
Benátky nad Jizerou

Studijní obor: Muzikologie

Bc. Ludmila Jará, DiS.

Vedoucí práce: doc. Mgr. Jana Spáčilová, Ph.D.

Olomouc 2024

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci na téma Kamil Kisch-Trojan a První československá nototiskárna v Benátkách nad Jizerou zpracovala samostatně a použila pouze zdrojů, které cituji a uvádím v seznamu použité literatury.

V Benátkách nad Jizerou 2024

podpis.....

Děkuji své vedoucí magisterské práce doc. Mgr. Janě Spáčilové, Ph.D. za připomínky, které mi poskytla při vypracování práce.

Obsah

ÚVOD	5
STAV BĚDÁNÍ.....	6
Kamil Kisch-Trojan v literatuře	7
Nototisk v literatuře.....	7
Prameny ve fondech Oblastního archivu v Mladé Boleslavi	8
Biografie Kamila Kische-Trojana	11
Kamil Kisch-Trojan jako houslový virtuos	14
Aktivní účast Kische na zkoušce houslí, vynálezu Jana Černého.....	15
První československá nototiskárna Kamila Kische-Trojana	17
Postup výroby v benátské nototiskárně.....	20
Kamil Kisch-Trojan jako podnikatel.....	21
Kamil Kisch-Trojan jako nakladatel	24
Letní hymnus Františka Picky, první vydání.....	26
Stratifikace produkce tiskárny z let 1927 a 1932	29
Repertoár z roku 1927	29
Repertoár z roku 1932	33
Spolupráce s nakladateli.....	38
Nakladatelství Jaroslava Stožického	39
Ševčíkova skladba <i>Českých tanců č. 7, op. 10a</i>	46
Nakladatelství Edition Continental	52
Nakladatelství Mojžíra Urbánka	54
Nakladatelství Accord	56
Nakladatelství Hudební matice Umělecké besedy	59
Nakladatelství „Nová škola“	61
Závěr	63
Resumé.....	65
Summary	66
Soupis literatury a pramenů	67
Seznam příloh.....	71

ÚVOD

Ve své práci se zabývám osobností Kamila Kische-Trojana (1893–1941), který obětoval kariéru houslového virtuosa svému podnikání v litografickém průmyslu. V roce 1922 založil v Nových Benátkách *První československou nototiskárnu*, jež se soustředila na rozšiřování lidové i populární písňové tvorby, úspěšně tiskla koncertní hudbu 20. století, ale i operní a operetní úpravy českých i zahraničních skladatelů z 19. století.

Cílem práce je na základě korespondence zmapovat život a podnikání Kamila Kisch-Trojana, vytvořit a stratifikovat seznam hudebnin, které nototiskárna tiskla v roce 1927, pět let od založení nototiskárny a vydání *Českých tanců*, a rok 1932, ohledně zjištění, jak nototiskárna zvládla dopady celosvětové ekonomické krize. Součástí práce je ilustrativní příklad kompletního procesu prvního vydání skladby Otakara Ševčíka, *Českých tanců* č. VII, op. 10a.¹ V první části práce se věnuji biografii Kamila Kisch-Trojana a historii vzniku jeho nototiskárny. Pro tuto část práce používám metody historiografické. Pokouším se nalézt odpovědi na otázky: Jak se z úspěšného houslisty stal podnikatel? Proč se Kisch rozhodl podnikat v tomto oboru? Proč pojmenoval svoji nototiskárnu První československá? V čem byla tiskárna úspěšná? Čím se odlišovala od ostatních tiskáren? Jaký měla přínos pro českou hudební kulturu? Chybějící fakta doplňuji hypotézami a postupuji diachronním chronologickým přístupem podle nakladatelů spolupracujících s nototiskárnou. Pro praktickou část práce využívám metody statistické – shromažďování, třídění a vyhodnocování dat, typologické (kategorizace hudebnin, korespondence). Při zpracování ilustrativního příkladu kompletního procesu vydání hudebniny jsem použila metodu sondy čili výběru reprezentativního vzorku umožňujícího zobecnění – jak postupovali benátečtí rytci, pracovníci nototiskárny, při tištění děl a vydávání hudebnin.

Záměrem mého bádání je vyhodnotit jednak přínos benátecké nototiskárny pro hudební průmysl, jednak náročnost podnikání ve 20. a 30. letech 20. století, této ekonomicky nestabilní doby. Podnikatelská činnost zahrnovala spolupráci s jednotlivými nakladateli, jejichž úspěšnost záležela na rychlém a kvalitním

¹ Skladbu Otakar Ševčík věnoval žáku a příteli Jaroslavu Kociánovi.

uspokojení poptávky hudebního trhu a plnila funkci zprostředkovatele mezi hudebními skladateli, interprety a konzumenty hudby.

STAV BĚDÁNÍ

Tématu osobnosti Kamila Kisch-Trojana (1893–1941) a jeho benátecké nototiskárny se v novodobé historii věnoval benátecký rodák a archivář Jiří Antoř,² který se podílel na uspořádání fondu benátecké nototiskárny uloženého v Okresním archivu v Benátkách nad Jizerou.³ Mezi další osoby zabývající se touto tematikou je možné zařadit Jaromíra Poláka⁴ a Ludvíka Beneše,⁵ kteří napsali několik článků do lokálních periodik: *Benáteckého zpravodaje* a *Boleslavského deníku*. Z publikovaných rozhovorů vzdálených příbuzných⁶ Kisch-Trojana se lze dozvědět některé zajímavosti, které jsou ovšem zkreslené ústním podáním a pro moji práci nepoužitelné. Pouze zaznamenaný a dosud nepublikovaný rozhovor s Boženou Ťupovou-Trojanovou zapsaný Antořem (1968) podává potřebné informace.⁷

Literatura týkající se podnikání Kisch-Trojana neexistuje, ojedinělé informace se objevují v krátkých zprávách a článcích v dobových periodikách. Nejdůležitějším pramenem, postihujícím podnikatelskou činnost Kisch-Trojana, zůstávají nevytříděné

² Jiří Antoř (7. 3. 1918 Horky nad Jizerou – 11. 6. 1992 Benátky nad Jizerou). Učitel na obecných a později na základních školách v obcích Mladoboleslava a v Benátkách nad Jizerou, 1960–1992 archivář v pobočce Okresního archivu v Benátkách nad Jizerou, autor článků z regionální historie, zejména ve *Zpravodaji benátecké*. Viz Antoř, Jiří – *Oficiální stránka města Benátky nad Jizerou* [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://www.benatky.cz/mesto/vyznamne-osobnosti/antos-jiri-209cs.html>

³ Okresní archiv v Benátkách nad Jizerou převzal v roce 1960 Oblastní archiv v Mladé Boleslavi, kam se celý archiv převezl. Označení fondu NAD 922: Nototiskárna Benátky nad Jizerou. Viz *Historie archivu*. Online. Státní okresní archiv Mladá Boleslav. Dostupné z: <https://www.soapraha.cz/mladaboleslav/ohistorii/>. [cit. 2024-11-17].

⁴ Jaromír Polák (28.10.1936 Benátky nad Jizerou – 14.8. 2022). Vlastivědný pracovník, zakladatel Spolku rodáků a přátel Benátek nad Jizerou. Viz Polák, Jaromír, 1936–2022. *Středočeská vědecká knihovna v Kladně, příspěvková organizace* [online]. 1993 [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: https://ipac.svkk1.cz/ar1-kl/cs/detail-kl_us_auth-p0094161-Polak-Jaromir-19362022/?iset=4&qt=mg

⁵ Luděk Beneš (5.8.1954 Frýdek-Místek –). Historik, ředitel Muzea Mladoboleslava. Autor odborných publikací, článků v regionálním tisku, výstav a přednášek. Viz Beneš, Luděk, 1954. *Středočeská vědecká knihovna v Kladně, příspěvková organizace* [online]. 1993 [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: https://ipac.svkk1.cz/ar1-kl/cs/detail-kl_us_auth-p0081259-Benes-Ludek-1954/?iset=5&qt=mg

⁶ Ťupová (Benátky nad Jizerou); Jindřich Polák (1980–). Zpěvák, kytarista a frontman kapely Jelen. Jeho pradědečkem byl Kamil Kisch-Trojan. Viz Podcast s Jelenem: Na hřbitově, tam je dobře, říká Jindra Polák. *Reportér* [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://reportermagazin.cz/a/p4NSN/podcast-s-jelenem-na-hrbitove-tam-je-dobre-rika-jindra-polak>

⁷ ANTOŘ. Rozhovor s Boženou Ťupovou. Rukopis, perem, 1968, 2 s. NAD 1201, SOKA MB.

archivní materiály uložené v Oblastním archivu v Mladé Boleslavi pod označením NAD 922.

Kapitola Stav bádání je rozdělena na tři části. V první části předkládám zdroje odkazující na osobnost Kamila Kisch-Trojana a jeho nototiskárnu, v druhé zdroje zabývající se pochopením procesů zhotovení nototisku a ve třetí části popisují prameny uložené ve Státním oblastním archivu.

Kamil Kisch-Trojan v literatuře

Základní informace o Kisch-Trojanovi jsou dohledatelné v *Československém hudebním slovníku osob a institucí. Sv. 2 (M-Ž)* a v internetovém bibliografickém prostředí knihoven a na webových stránkách muzeí (webové stránky Středočeské vědecké knihovny v Kladně, webové stránky města Benátky nad Jizerou, webové stránky Spolku přátel města Týniště nad Orlicí). Dobové zprávy v tisku⁸ informovaly o Kischových úspěšných koncertech či koncertních turné v Rakousku-Uhersku, později v Československu i zahraničí. Jaromír Polák napsal v roce 2001 článek *Vzpomínka na vynikajícího houslistu* uveřejněný ve *Zpravodaji benátecka*. Luděk Beneš publikoval další články *Kamil Kisch-Trojan a Gabriel Vágnér – významné osobnosti hudebního života na Benátecku*.⁹ Tento krátký článek přináší informace o Kischových houslových studiích, armádních letech, orchestru Národního divadla, kde působil jako sólista a o zřízení jeho tiskárny. Také zmiňuje informaci Kischova sňatku s Boženou Trojanovou a zároveň vzniku nototiskárny, který datuje rokem 1926, což je ovšem mylná informace. Dalšími články téhož autora jsou *Kamil Kisch-Trojan a benátecká nototiskárna, Kamil Kisch Trojan, významný nototiskař*.¹⁰ Vzpomínkový článek k 115. letům od narození Kische čerpá informace z předchozího článku, navíc zmiňuje, že byl Kisch sólistou České filharmonie, a že se značně podílel na hudebním životě Benátecka. Další zprávy a poznatky o Kischovi a jeho nototiskárně zanechal Jiří Antoš v rukopisech *Vzpomínka na prof. K. Kische-Trojana a 50 let první české*

⁸ *České slovo* (1925), *Český svět* (1923), *Hlasy z pobečví* (1925), *Lidové noviny* (1914), *Národní listy* (1920, 1921, 1923), *Národní politika* (1914), *Pražský ilustrovaný zpravodaj* (1924), *Ročenka československé republiky* (1927), *Věnov* (1926).

⁹ BENEŠ, Luděk. Kamil Kisch-Trojan a Gabriel Vágnér – významné osobnosti hudebního života na Benátecku, *Zpravodaj Benátecka*, roč. 39, č. 2, 2015, 28 s., zde na s. 12.

¹⁰ BENEŠ, Luděk. Kamil Kisch Trojan, významný nototiskař, *Zpravodaj Benátecka*, roč. 32, č. 8, 2008, s. 22, zde na s. 12.

nototiskárny, jež jsou uloženy v Oblastním archivu v Mladé Boleslavi. Antošovy texty jsou rozsáhlejší a zmiňují více podrobností o životě i podnikání Kische, jsou v nich použity informace na základě uskutečněných rozhovorů Antoše s chotí Kische, Boženou Trojanovou tehdy již Ťupovou.

Nototisk v literatuře

Význam termínu nototisk vysvětlují slovníky či encyklopedie tištěné¹¹ i internetové.¹² Publikace Václava Mikoty *Kniha a národ: 1879–1939* podává informace o technice rytí not, korekturách a vazbě. Články k tomuto tématu jsou publikovány v časopisech *Typografia*,¹³ *Hudební věda*, *Hudební rozhledy* a v časopise *Hudba a národ*. Do *Typografie* napsal článek Otto Müller *Jak se zhotovovaly noty dříve a nyní* (1937).¹⁴ Článek pojednává o historických způsobech tisku not, detailněji popisuje technické postupy při rytí not, který označuje jako moderní rytí not. Antonín Výšek přispěl článkem *O nototisku* (1938).¹⁵ Autor porovnává dvě metody tisku not, první metodou je rytí not, druhou tzv. sázení not. Článek podává informace o kladech i záporech obou metod. Následně více rozpracovává tisk rytý. V *Hudebních rozhledech* lze dohledat články Václava Šolína *Kolem nototisku a všeho, co s ním souvisí* (1964),¹⁶ stručné pojednání o historii nototisku, technologiích. V *Hudební vědě* jsou publikovány články Václava Mikoty *Hudební nakladatelství v ČSR mezi dvěma válkami 1918–1938* (1966),¹⁷ článek je zaměřen na nakladatelství, podnikání, šíření hudebních děl, ekonomické vztahy mezi nakladatelstvími a tiskárnami a článek Václava Pletky *Přehledný soupis edic kupletů a šlágrů na konci 19. a v první polovině 20. století* (1964).¹⁸ Články z časopisu *Hudba a národ* se zabývají nototiskem, Jan Gotthard přispěl článkem *Statistika hudební produkce české a slovenské*, Václav Mikota napsal *Obchod s hudebninami u nás a jeho organizace*.

¹¹ BURGHAUSER, Jarmil. Nototisk (heslo), in: FUKAČ, J. – VYSLOUŽIL, J. (eds.): *Slovník české hudební kultury*. Praha 1997, s. 627–628.

¹² VOIT, Petr. Nototisk, in: *Encyklopedie knihy v českém středověku a raném novověku* [online]. Knihovna AV ČR, 2016 [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php/Nototisk>

¹³ *Typografia: časopis pro technické a společenské zájmy knihtiskařů*. Praha: Karel Krunert.

¹⁴ MÜLLER, Otto. Jak se zhotovovaly noty dříve a nyní... *Typografia*, 1937.

¹⁵ VÝŠEK, Antonín. O nototisku. *Typografia*. 1938.

¹⁶ ŠOLÍN, Václav. Kolem nototisku a všeho, co s ním souvisí, *Hudební rozhledy*, 1964.

¹⁷ MIKOTA, Václav. Hudební nakladatelství v ČSR mezi dvěma válkami 1918–1938. *Hudební věda*. Academia, 1964, roč. 3, s. 345. ISSN 0018-7003.

¹⁸ PLETKA, Václav. Materiály, dokumenty, zprávy: Přehledný soupis kupletů a šlágrů na konci 19. a v první polovině 20. století. *Hudební věda*, Academia, 1964, roč. 1.

Z ekonomického hlediska je zajímavá kniha Aleše Sigmunda *Hudební nakladatelství v proměnách času, Praktický průvodce a rádce pro všechny autory a dědice autorských práv, začínající nakladatele, vydavatele, hudební instituce a jiné zájemce o svět hudebních nakladatelství* (1993).

Prameny ve fondech Oblastního archivu v Mladé Boleslavi

V oblastním archivu se nachází k tématu Kamila Kisch-Trojana dva fondy. Prvním, a pro moji práci důležitějším, je fond označený NAD 922: *Nototiskárna Benátky nad Jizerou*, druhým je pozůstalostní fond NAD 1201: *Antoš Jiří – osobní fond*. V tomto fondu se nachází rukopisné i strojopisné poznámky archiváře Antoše k nototiskárně i Kischově životě.

Fond NAD 922 je nezpracovaný, neexistuje žádný soupis sbírky. Je celkem setříděný, určitou systematiku mu dodal archivář Jiří Antoš, který spravoval fond před jeho přemístěním do Mladé Boleslavi. Fond obsahuje Antošovy rukopisné poznámky a rešerše o počtech dopisů, autorů korespondence, o historii nototiskárny, poznámky k životopisu Kamila Kische-Trojana, zaznamenané rozhovory s Kischovou chotí Boženou Trojanovou. Některé dokumenty jsou poničené či špatně čitelné. Dále obsahuje soubor programů, které jsou chronologicky seřazeny (1910–1925), novinové výstřižky s recenzemi koncertů, soupis koncertů, úřední dokumenty (koncese, smlouvy), návrhy obálek. Fond obsahuje také knihy *Objednávky* 1924–1947 a knihu *Rytebna* 1931–1935. Součástí fondu je sbírka 147 svazků hudebnin, převážně populárního a lidového žánru.

Největší část fondu tvoří korespondence, která se týká objednávek, korektur a financí na vyhotovení nototisku. Mezi pisateli a adresáty se objevují známá jména: Jaroslav Stožický, Brno (142 dopisů), Z. Vlk, Praha (42 dopisů), Mojmír Urbánek, Praha (25 dopisů), J. N. Polášek (19 dopisů), O. Pazdírek, Brno (16 dopisů), Josef Potužník (15 dopisů), Erno Košťál (15 dopisů), Jan Ev. Zelinka (12 dopisů), Jan Holub (11 dopisů), Praha (10 dopisů), V. Nejedlý (6 dopisů), Praveček (6 dopisů), Hugo Posselt (5 dopisů), Fr. Picka (5 dopisů), Otakar Zich (5 dopisů), Karel Moor (4 dopisy), Hanuš Svoboda (4 dopisy), Luisa Příborská (3 dopisy), Josef Poncar (3 dopisy), Václav Pacík (3 dopisy), B. Turek, Pardubice (2 dopisy), Ant. Pavlica (2 dopisy), Neuber, Pour a spol., Grafické závody (1 dopis), K. Barvitiis (1 dopis), Závody

Kosmos Čáslav, Emil Pick (1 dopis), Itra, Praha (1 dopis), Karel Konvalinka (1 dopis), Josef Tábořský (1 dopis), Josef Šváb Malostranský (1 dopis), Karel Pádivý (1 dopis), Emil Machovský (1 dopis), Frant. Penc (1 dopis), R. A. Dvorský (1 dopis), Mojmír Urbánek (1 dopis), Kisch: Poláškoví (1 dopis). A také společnosti: Accord – Stanislav Hrubý, Praha (34 dopisů), Ed. Continental, Bohumil Leopold (29 dopisů), HMUB, Václav Mikota (11 dopisů), Obecná jednota Cyrilská (Dušek), Nová škola (Suk) (2dopisy), Fr. A. Urbánek a synové (2 dopisy), Grando (1 dopis), Akciová společnost spojených továren na papír “Pražský labský mlýn” (1 dopis).

Biografie Kamila Kische-Trojana

Kamil Kisch-Trojan byl houslista, hudební skladatel, nototiskař a podnikatel, který se narodil 10. července 1893 v Týništi nad Orlicí. Jeho otcem byl nádražní skladník Severozápadní dráhy Leopold Kisch a ten si jako první všiml synova hudebního nadání. Rodiče se s ním často stěhovali, jelikož otec musel měnit působiště ohledně svého povolání. Nejprve bydleli ve Frýdlantu, kde Kamil navštěvoval první třídu obecné školy, druhou absolvoval v Liberci a od třetí třídy navštěvoval školu v Pardubicích. V deseti letech se Kamil začal učit hrát na housle. Ve čtvrté třídě mu pan učitel Kohoutek¹⁹ ukázal základy houslové hry. Další hudební vzdělání získal u učitele Hrocha a u dirigenta Pardubické filharmonie Vojtěcha Lautnera.²⁰ Učil se také soukromě u kapelníka Jana Fialy,²¹ absolventa pražské konzervatoře hudby, jenž ho připravil ke studiu na konzervatoři, kde čtyři roky studoval u prof. Jindřicha Bastaře.²²

Dne 16. října 1914 absolvoval mistrovskou školu²³ Otakara Ševčíka na houslovém oddělení Státní akademie hudby a výtvarného umění ve Vídni, bylo mu 21 let. Po absolvování akademie obdržel státní diplom, který před ním, ani potom, už nikomu nebyl udělen. Krátce po studiu dostal nabídku k uspořádání turné do Ruska, měl vyjednané koncerty v Moskvě, Petrohradě, Kyjevě a Varšavě, jeho koncertní turné však přerušila 1. světová válka. V roce 1914 byl jmenován profesorem na hudební škole v Olomouci,²⁴ kam nenastoupil, jelikož byl povolán k výkonu vojenské služby. Jeho známí podali žádost, aby byl vojenské služby zproštěn, ale císař František Josef

¹⁹ Křestní jméno nebylo možné dohledat.

²⁰ Vojtěch Lautner (1871–1936). Hudebník, 1. kapelník městské hudby v Pardubicích a pedagog. Založil soukromou hudební školu v Pardubicích. Viz Lautner Vojtěch. *Pardubický Slavín* [online]. Pardubice: Klub přátel Pardubicka, 2018 [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <http://www.pardubickyslavin.cz/index.php/property/lautner-vojtech/>

²¹ Jan Fiala (1854–1921). Český houslista a hudební skladatel. Od roku 1867 do roku 1873 studoval hru na housle na pražské konzervatoři, poté primistou Německého divadla v Praze. Koncem 80. let se na trvalo přestěhoval do Pardubic, kde soukromě vyučoval. ČERNUŠÁK, Gracian. Fiala Jan, in: ČSHS, sv. 1, s. 309. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:9e185a50-7eea-11e3-b50e-5ef3fc9ae867>

²² Jindřich Bastař (1879–1937). Český houslista, pedagog. Na pražské konzervatoři žákem O. Ševčíka. Od roku 1908 profesorem houslové hry na pražské konzervatoři. ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Bastař Jindřich, in: ČSHS, sv. 1, s. 62. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:537bdbc0-7eea-11e3-b50e-5ef3fc9ae867>

²³ K. Kisch-Trojan byl přijat ke studiu v roce 1913, ze 166 přihlášených bylo přijato 8 uchazečů a 4 opakovali z předešlého roku, takže celkem bylo 12 žáků v mistrovské škole. In: ANTOŠ, Jiří. *Vzpomínka na prof. K. Kische-Trojana*. Rukopis. NAD 922, SOKA MB.

²⁴ ANTOŠ, Jiří. *Vzpomínka na prof. K. Kische-Trojana*. Rukopis. NAD 1201, SOKA MB. Jmenován profesorem Hudební školy v Olomouci, pravděpodobně se jednalo o hudební školu při spolku Žerotín. In: Lidové noviny. Brno: Vydavatelství družstvo Lidové strany v Brně, 25.7.1914, 22(203), s. 4. ISSN 1802-6265. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:30174188-435e-11dd-b505-00145e5790ea>

I. žádost zamítl.²⁵ Za války vystřídal ruskou i italskou frontu. Během armádních let koncertoval ve Vídni a po návratu hrál ve prospěch Červeného kříže po českém venkově. Po převelení do Maďarska vystupoval se symfonickým orchestrem arcivévody Josefa.²⁶

Na přelomu roku 1917/1918 se v maďarském městě Kaposváru ocitl v bezprostřední blízkosti války. Několikrát oslovil dopisem šéfdirigenta Národního divadla Karla Kovařovice s prosbou o pomoc a možnostech odchodu z vojny. Do komunikace se, z pochopitelných důvodů, vložil i otec Boženy Trojanové, budoucí Kischův tchán. Kisch v průběhu vojenské služby sloužil ve vojenském táboře v Milovicích, kde se seznámil se svojí budoucí manželkou, hudebně založenou dcerou lékárníka Stanislava Trojana z Nových Benátek. Trojanova rodina ho přijala, ale povolání umělce, podle tehdy vžitých názorů, nebylo zcela výhodné pro zabezpečení rodiny. Aby se mohl Kisch oženit, musel se zříct koncertní umělecké dráhy a začít podnikat. Od roku 1917 používal jako druhé umělecké jméno Trojan.

Roku 1918 byl zásluhou šéfa opery Karla Kovařovice²⁷ odvolán z vojenské služby a stal se koncertním mistrem orchestru Národního divadla v Praze a pronajímal si byt v Praze VI, Vyšehradské nábřeží 12. (dnes Rašínovo nábřeží), kde soukromě vyučoval hře na housle, od roku 1923 začal trvale žít v Benátkách nad Jizerou.²⁸ S Národním divadlem absolvoval propagační zájezdy do Bernu, Ženevy, Paříže i Londýna. Po koncertním turné vystoupil jako sólista České filharmonie a předvedl tři slavné koncerty: Karla Goldmarka *Houslový koncert a-moll*, op. 28, Antonína Dvořáka *Koncert pro housle a orchestr a-moll*, op. 53, Felixe Mendelssohn-Bartholdyho *Houslový koncert e-moll*, op. 64.²⁹ Roku 1920 na vlastní žádost odešel z orchestru ND a přestoupil do Šakovy filharmonie,³⁰ kde pod vedením dirigenta Ludvíka Vítězslava Čelanského působil jako sólista. Filharmonie byla součástí

²⁵ Z galerie zapomenutých Pardubáků. *Východočeský rozhled: nepolitický krajinový týdeník*.

Pardubice: Stanislav Vinař, 15.11.1939, 9(13), s. 2. Dostupné také z:

<https://www.digitalniknihovna.cz/kkp/uuid/uuid:c49c2e61-96d9-46a3-9f33-f87db843b858>

²⁶ Symfonický orchestr arcivévody Josefa, dnes Vídeňská filharmonie, založena v roce 1842.

²⁷ Karel Kovařovic (1862–1920). Český skladatel a dirigent. V roce 1900 byl jmenován prvním šéfem opery Národního divadla. ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Kovařovic Karel, in: ČSHS, sv. I, s. 722–724.

²⁸ Viz ANTOŠ, Jiří. *Vzpomínka na prof. K. Kische-Trojana*. Rukopis. SOKA MB, Pozůstalost J. Antoše, č. archivního souboru 1201.

²⁹ Z novinového výstřižku *Pardubický zpravodaj*, bez datace. NAD 922, SOKA MB.

³⁰ Šakovu filharmonii (1920–1921) založil český dirigent a skladatel Ludvík Vítězslav Čelanský (1870–1931). ČERNUŠÁK, Gracian. Šakova filharmonie, in: ČSHS, sv. 2, s. 674–675.

Uměleckého klubu v Praze, který měl v plánu vybudovat tiskárnu pro tisk českého hudebního repertoáru v budově tiskárny Tempo na Tábořské třídě na Vinohradech.

Kisch v době svých studií u Otakara Ševčíka na mistrovské škole ve Vídni měl příležitost pracovat ve volných chvílích, ze záliby, jako dobrovolník v nototiskovém oddělení vídeňské tiskárny Waldheim a Eberle, kam mu umožnil přístup jeho strýc,³¹ ředitel výše uvedeného podniku. Zajímal se proto o vznikající tiskárnu Tempo v Praze a když zjistil, že tiskárna nebude vybavena nejmodernější technologií, jakou poznal ve Vídni, rozhodl se založit vlastní nototiskárnu v Nových Benátkách, v domě svého tchána. V prosinci 1923 pozval do Benátek vídeňského rytce O. Lindtnera,³² najal učně a začal nototiskárnu budovat. I při budování podniku stále koncertoval.

V roce 1921–1925 účinkoval na koncertech v Praze a v relacích Československého rozhlasu. Od roku 1926 se snažil plně věnovat svému podnikání a již koncertoval pouze příležitostně. Od roku 1933 do roku 1936 působil v Českém akademickém triu.³³ V roce 1934 založil v Nových Benátkách hudební soubor, složený z dělníků jeho továrny, který se však brzy rozpadl a zůstal pouze kvartet ve složení: prof. Kisch, Dr. A. Horský, J. Svárovský a Boh. Žďárský. Kvartet často koncertoval po Mladoboleslavsku. Výtěžky ze svých koncertů daroval na dobročinné účely. Jeho plány do budoucna počítaly s návratem k aktivnímu koncertování, jež mu velmi chybělo, ale již se toho nedožil. Po delší nemoci zemřel Kisch 24. října 1941 ve Vinohradské nemocnici ve 48 letech a je pochován na hřbitově v Benátkách nad Jizerou I.

Hudební kritici Kische řadili mezi naše nejnadanější houslisty. Emanuel Chvála napsal do *Národní politiky* 15. února 1921 o jeho prvním koncertě v Praze: „Hra umělce jest velkorysá, ve stupňovaném afektu, zvukově sytá, technicky vyspělá.“³⁴ Jeho hra splňovala, v té době, všechny atributy Ševčíkovy školy, „bezvadnou techniku levé a pružnost i eleganci pravé ruky.“³⁵ Na koncertech (přes

³¹ Josef Eberle (1845–1921). Online. *International Music Score Library Project*. Dostupné z: <https://imslp.org/wiki/Eberle>. [cit. 2024-10-31].

³² O. Lindtner, rytec ve vídeňské firmě Waldheim a Eberle.

³³ České akademické trio ve složení K. Kisch (housle), Ing. J. Peřina (klavír) a Dr. J. Figar (violoncello, později Dr. J. Pihert).

³⁴ CHVÁLA. *Národní Politika*, roč. 39, 15.2.1921. [Recenze koncertu] novinový výstřižek, NAD 922, SOkA MB.

³⁵ Dr. B. *Národní demokracie*, 19.2.1921. [Recenze koncertu] novinový výstřižek, NAD 922.

300) hrával na housle Balestrieriho a Antonia Stradivariho. Kamil Kisch se projevil též jako skladatel. Zkomponoval cyklus *Písně*,³⁶ které si vydal tiskem. Melodram *Cigánské housle* a cyklus *Tři písně* zůstaly v rukopisech.

Kamil Kisch-Trojan jako houslový virtuos

V dobovém tisku jsem dohledala informaci, že Kisch svou houslovou hrou dosáhl úrovně, kterou se řadil mezi tzv. „tři silná K houslových virtuózů“³⁷ 1. poloviny 20. století – Kubelík, Kocian, Kisch. Všichni tři prošli školou Otakara Ševčíka, Kubelík a Kocian na Pražské konzervatoři, Kisch na Státní akademii hudby a výtvarného umění ve Vídni.

Kischovým prvním zaznamenaným koncertem³⁸ byl koncert Pěvecko-hudebního večera v Pardubicích roku 1906, Kischovi bylo 13 let. V roce 1908 Kisch vystupoval v Pardubicích a Chrudimi, za klavírního doprovodu kapelníka Fialy a přednesl od Charlese de Bériota *Koncert pro housle a klavír No. 9*, op. 104, Giuseppe Bellenghi *Sul Lido – Serenatu* a od Jeana Dalfina Alarda *Brindisi Valse No. 10*, op. 49. Do roku 1913 v Pardubicích, svém domově, vystoupil ještě dvanáctkrát. Účinkoval sólově, s klavírním doprovodem³⁹ i orchestrem. Mimo Pardubice vystupoval v Dašicích, Lázních Bohdaneč a Vysokém Mýtě. V únoru roku 1913 účinkoval v Praze v Měšťanské besedě, kde zahrál *Ave Maria* od Charlese Gounoda, jako doprovod pro zpěv Lucie Bradanovičové a skladbu *Ballade et polonaise*, op. 38 od Henriho Vieuxtempse a 19. července zahrál *Koncert g moll pro housle s průvodem orchestru*, op. 26 od Maxe Brucha na slavnostní akademii k oslavám padesáti let reálky v Pardubicích. V Kaposvaru (Maďarsku) koncertoval 19. prosince 1915 s programem: Antonín Dvořák *Humoreska*, op. 101, Henri Wieniawsky *Romance z Houslového koncertu No. 2 d-moll*, op. 22, Wieniawski *Scherzo tarentelle*, op. 16, Miska Hauser *Maďarská rhapsodie*, op. 43. Jako jednoroční dobrovolník 92. pěšího pluku se ocitl

³⁶ Hudebnina cyklus *Písně*, op. 58a, zpěv a klavír, tisk [1932]. Věnované jeho ženě Boženě. Cyklus obsahuje tyto písně: *Čím srdce, čím jsi hřešilo, U splavu, Dumka, Žiale, Rašení, Sousedská, Proč Vás to matičko, Pozdrav do vlasti*. Viz Městská knihovna v Praze, Sig. VZ 27146.

³⁷ Viz novinový výstřižek: České akademické trio, z časopisu *Soc. dem. Podvysocko*, 29. března 1935. NAD 922, SOKA MB.

³⁸ Dle strojopisného soupisu Kischových koncertů. NAD 922, SOKA MB.

³⁹ Na koncertech v Pardubicích Kische doprovázeli pardubičtí hudebníci a učitelé: Jan Procházka, Karla Netušilová, Jaromír Lahůlek, P. Landa. Při spoluúčinkování s orchestrem se dirigování ujal V. Hlavnička. Viz ANTOŠ. Soupis Kischových koncertů, strojopis, 16 s. NAD 922, SOKA MB.

v Nových Benátkách, kde ve prospěch Červeného kříže vystoupil 31. ledna 1915. Dne 18. srpna koncertoval v Militärkasino in Josefstadt, s repertoárem *Violinkonzert e-moll*, op. 64 od Felixe Mendelssohna-Bartholdyho, *Sólové písně* (jeho tvorba?), Joseph Haydn *Kvartet – Variace na Rakouskou hymnu* (Kisch, hejtman Krombholz, Richter a Köhler), Hauser *Uherská rhapsodie*, Allard *Fantasie z Troubadoura*, Smetana-Ondříček *Théma na Prodanou nevěstu*.

S Českým akademickým triem⁴⁰ koncertoval v kulturních střediscích po celém Československu s cílem propagovat českou hudební tvorbu. V Kutné Hoře roku 1935 zahráli skladby Smetany, Dvořáka a Ševčíka. Hra Kische byla hodnocena, dle dobového tisku,⁴¹ jako oduševnělá, s hlubokým vyjádřením citů, s technickou jistotou a jemným vibratem. Také kritika z koncertu v Tanvaldu-Šumburku pro spolek Československého červeného kříže přinesla příznivé ohlasy – skvělá technika hry a elán s obdivuhodným temperamentem. V roce 1934 se pozměnilo obsazení tria, místo Piherta hrál na klavír, obvodní lékař v Nových Benátkách, J. Figar. Kisch koncertoval v roce 1920 osmkrát, 1921 šestkrát, 1922 dvakrát, 1923 šestnáctkrát, 1924 pětkrát, 1925 dvakrát, 1927 jednou, 1928 dvakrát, 1930 třikrát, 1934 čtyřikrát. Podle nastudovaných skladeb, s kterými Kisch koncertoval, posuzují jeho repertoár jako obsáhlý, náročný a rozmanitý. Jeho připravenost na koncerty byla obdivuhodná, udržovaná soustavným cvičením.

Aktivní účast Kische na zkoušce houslí, vynálezu

Jana Černého

Kisch se v roce 1921 zapojil do zkoušky experimentálních houslí sestavených Janem Černým,⁴² když přijal nabídku od Antonína Srby otestovat vynález houslí nové konstrukce. Jan Černý si nechal nástroj patentovat v roce 1918 v Československu, Německu i Rakousku. Housle byly vytvořené podle formy houslí Stradivariho,

⁴⁰ Původní obsazení tria založeného v roce 1921 se skládalo ze tří umělců-amatérů (pošt. komisař Wunderlich, prof. ing. Peřina, stud. Kyselka).

⁴¹ Výstřížek Koncert Kutná Hora 1935. NAD 922, SOKA.

⁴² Jan Černý (1883–[1959]), český amatérský houslař, sestavil housle bez f otvorů. ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Černý Jan, in: ČSHS, sv. 1, s. 196. Doplnující informace viz KURFÜRST, Pavel. *Hudební nástroje*, s. 872-877.

odlišovaly se větší tloušťkou spodní desky a umístěním i tvarem rezonančních otvorů, jež se nacházely v lubech.⁴³

Zkouška houslí Jana Černého proběhla pod záštitou Umělecké besedy v pondělí 9. května 1921 ve Smetanově síni Obecného domu v Praze.⁴⁴ Zkoušky se účastnili houslaři, profesori konzervatoře, virtuosoové a hudebníci. Antonín Srba, zástupce ministerstva osvěty, seznámil přítomné s vynálezem Jana Černého a žádal o objektivní posouzení zvuku houslí. Kamil Kisch hrál střídavě na housle italské, francouzské nebo housle Bohuslava Bočka⁴⁵ a mezi nimi vždy na housle Černého. Po každé dvojici se hlasovalo, které housle znějí lépe. Hodnocení houslí Černého dopadlo příznivě, jelikož v jednom z hlasování, byly mezi sebou zaměněny housle Balustrieriho, Stradivariho a Černého.⁴⁶ Posuzovatelé vyhodnotili všechny housle jako velmi dobré. Kisch housle představil veřejnosti na koncertě, který se uskutečnil 10. a 16. února 1921 v Mozarteu v Praze. Kische doprovázel Ota Háša, při prvním koncertě zahrál *Sonátu a moll* Aloise Jiránka, *Houslový koncert a moll* od Antonína Dvořáka s kadencí od Bastaře, *Dumku* od Suka – Ondříčka, *Ukolébavku* J. Nešvery, *Rondinetto* od Kádnera, *Holku modrookou* od Ševčíka. Na druhém koncertě zazněly skladby *Sonáta g moll* od Griega, *Houslový koncert a moll* od Goldmarka, *Regrets* od Gretchaninova, *Réve* od A. Ambrosiose, *Rej skřítků* od A. Bazziniho a *Tarantellu* od H. Wieniawského.⁴⁷

Černý se setkal s předsudky a zaujatostí představitelů hudebního života, zejména houslařů, kteří šířili zamítavou propagandu k houslím. Na jeho housle hrávala Ervína Brokešová,⁴⁸ ale v podstatě o ně nebyl zájem a vynález se neuchytil.

⁴³ KURFÜRST, Pavel. *Hudební nástroje*. Praha: Togga, 2002, s. 876.

⁴⁴ *Národní listy*. Praha: Julius Grégr, 12.5.1921, 61(129, ranní vydání), s. 4. ISSN 1214-1240. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:eede7890-68eb-11e7-8b50-001018b5eb5c>

⁴⁵ Bohuslav Boček (1874–1949), český houslař. Stavěl housle podle vzoru Stradivariho a Guarneriho. KURFÜRST, Pavel. Boček, Bohuslav. Online. In: *Český hudební slovník osob a institucí*. Dostupné z: https://slovník.ceskyhudebnislovník.cz/component/mdictionary/?task=record.record_detail&id=8468. [cit. 2024-10-30].

⁴⁶ Tamtéž.

⁴⁷ Soupis koncertů Kamila Kische-Trojana, strojopis [Antoš]. NAD 922, SOkA MB.

⁴⁸ Ervína Brokešová (1900–1987), česká houslistka, žačka Otakara Ševčíka. ŠTĚDRONĚ, Bohumír. Brokešová Ervína, in: ČSHS, sv. I, s. 136.

První československá nototiskárna

Kamila Kische-Trojana

Nototiskárna byla založena Kamilem Kischem-Trojanem v Nových Benátkách 22. listopadu 1922.⁴⁹ Oficiální oprávnění (koncesi) k rytí a tisku not získal 25. listopadu 1922 a vydala ji Okresní zpráva politická v Mladé Boleslavi a zároveň zapsala podnik do rejstříků živností. Kisch chtěl vybudovat tiskárnu not, která by byla schopná konkurovat tiskárnám zahraničním. Jedním z důvodů k založení své vlastní nototiskárny byla touha dodávat českým hudebníkům noty tištěné v Československé republice. Kamil Kisch-Trojan říkal svým přátelům „Virtuosi vyvážíme za hranice, kdežto noty jsme za hranicemi museli doposud tisknout“.⁵⁰ A také v Praze se v letech 1920–23 mluvilo mezi hudebníky o potřebě vytvoření českého nototisku.

V Německu a Rakousku se tisklo asi 50 % hudebnin vydávaných českými nakladateli.⁵¹ Pro Františka Augustina Urbánka⁵² tiskla lipská firma Engelmann & Mühlberg, pro Hudební matici firma Breitkopf & Härtel, pro Mojmíra Urbánka a Chadíma C. G. Röder a vídeňská nototiskárna Waldheim & Eberle dodávala hudebniny ostatním českým nakladatelům.⁵³ První tiskárna not v Čechách byla založena roku 1867 Emanuelem Starým v Praze a tiskla převážně sborové materiály pro Hlahol, autografickým způsobem.⁵⁴ V roce 1898 začala tisknout církevní hudbu Cyrilometodějská tiskárna a nakladatelství Václava Kotrby za použití lipského způsobu tisku.⁵⁵ Po první světové válce se změnily ekonomické podmínky v Evropě – v Německu a Rakousku byl nedostatek papíru, objednávky tisku ze zahraničí byly poznamenány státní cenovou regulací, dovoz hudebnin se stával nerentabilní. Vydavatelé hudebniny se snažili osamostatnit a tisknout sami nebo spolupracovat

⁴⁹ Viz ANTOŠ, Jiří. *50 let První československé tiskárny*. Rukopis. NAD 1201, SOkA MB. Zaznamenané na základě rozhovoru s Boženou Ťupovou (chotí Kamila Kisch).

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ MIKOTA, Václav. Hudební nakladatelství v ČSR mezi dvěma válkami 1918–1938. *Hudební věda*. Academia, 1964, roč. 3, s. 345. ISSN 0018-7003.

⁵² František Augustin Urbánek (1842–1919), český nakladatel. V roce 1871 založil nakladatelský a knihkupecký podnik v Praze. V počátcích vydával pedagogické spisy, poté přešel na vydávání hudebnin, které se stalo jeho hlavním oborem a hudebniny zpočátku vydával s bratrem Velebinem Urbánkem. Vydával skladby Fibicha, Smetany, Suka, Nováka, Foerster, Weise, Kříčku, Janáčka a dalších českých skladatelů. V roce 1913 se spolujednateli stali jeho synové a firma se přejmenovala na Fr. A. Urbánek a synové. ČERNUŠÁK, Gracian. Urbánek František Augustin, in: ČSHS, sv. 2, s. 818.

⁵³ MIKOTA, Hudební nakladatelství v ČSR mezi dvěma válkami 1918–1938, s. 346.

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ MIKOTA, s. 346.

s tehdy vznikajícími nototiskárnami. Při zakládání nototiskáren se využívalo zkušeností českých i německých rytců, zaměstnaných v tiskárnách ve Vídni, Hamburku a Lipsku⁵⁶, kteří zavedli do českého nototisku způsob rytí na plotny.

Nototiskárna Kamila Kisch-Trojana byla jednou z nejmladších tiskáren not, neměla dávné tradice, rytci a učňové podniku byli Češi, jež si Kisch sám zaškoloval a po vyučení byl oprávněn jim vydávat výuční listy. Kisch vytvořil samostatný soukromý český podnik, bez státní podpory, využil poptávky trhu a soustředil se na tisk hudby taneční i populární v orchestrálních úpravách. V podnikání ho ekonomicky podporoval jeho tchán, lékárník Stanislav Trojan. Poskytl mu nejen prostory⁵⁷ pro tiskárnu, ale také pomáhal s propagací a obstarával zakázky. Z dochované korespondence je zřejmé, že se Kischovi příliš ekonomicky nedařilo a často, aby udržel chod tiskárny, ji byl nucen financovat z rodinného rozpočtu nebo přátelských půjček od svých nakladatelů. Ale i přesto usiloval v roce 1924 o koncesi pro hudební nakladatelství⁵⁸ a obchodu s hudebninami⁵⁹ a roku 1938 o oprávnění ke knihtisku.⁶⁰ Nejtěžším obdobím pro tiskárnu se stala krizová léta 1934-1936.

Kisch ve svém podnikání využil svých teoretických i praktických zkušeností, nabytých ve vídeňské nototiskárně Waldheim a Eberle⁶¹ svého strýce, kde se seznámil s technikou rytí a tiskem not. Kischův strýc Josef Eberle byl ředitelem firmy Waldheim a Eberle, tiskařské a vydavatelské společnosti založené v roce 1892. Kisch při svém studiu houslí ve Vídni u strýce bydlel a příležitostně i pracoval. Společnost vznikla spojením firem Rudolfa von Waldheima (1832–1890) a Josefa Eberleho (24.1.1845 Habartov, Čechy – 13.1.1921 Vídeň). Již v roce 1873 měl litograf Eberle vlastní tiskárnu specializující se na tisk hudebnin a oboustranných hracích karet, pomocí specializovaného litografického tisku s procesem leptání plamenem, který vynalezl. Tato nová forma litografie zlepšila tištěný obraz pro noty.

⁵⁶ MACEK, Petr. *Slovník české hudební kultury*. Praha: Editio Supraphon, 1997, s. 627. ISBN 80-7058-462-9. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:d4c95e70-e8dd-11e3-8e46-5ef3fc9ae867>

⁵⁷ Tisklo se v Nových Benátkách, nejprve v budově bývalé kovárny čp. 11, v roce 1932 byla tiskárna rozšířena o novou budovu čp. 359 (novostavba na dvoře čp. 11).

⁵⁸ Koncese pro živnost hudebního nakladatelství 24.7.1924. NAD 922, SOKA MB.

⁵⁹ Koncese pro obchod s hudebninami 20.10.1924. NAD 922, SOKA MB.

⁶⁰ Koncese pro živnost knihtiskařskou (po Arnoštovi Splídkovi, majitel benátské knihtiskárny) 10.5.1938. NAD 922, SOKA MB.

⁶¹ BOISITS, Barbara. *Waldheim-Eberle* [online]. In: Oesterreichisches Musiklexikon online. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: https://www.musiklexikon.ac.at/ml/musik_W/Waldheim-Eberle_Musikverlag.xml

Kisch společně s Lindtnerem zaučoval nototiskařskému řemeslu obyvatele Benátek⁶² a okolí a vedl je k technickému pokroku. Benátečtí nototiskaři pracovali velice kvalitně – dosvědčují to sami hudební skladatelé i nakladatelé. V Benátkách se tiskly noty pro česká hudební nakladatelství té doby. Záměrem nototiskárny byla orientace na pražská nakladatelství, i když zpočátku spolupracovala se vzdálenými a malými nakladateli či skladateli, ale postupem času nabídky ze vzdálených měst odmítala. Není divu, že z ekonomického hlediska stála o odbyt především bohatých nakladatelů v Praze. Mezi malá nakladatelství patřil Jan Holub z Holic v Čechách, Bohuslav Turek z Pardubic, Emil Picka a jeho nakladatelství Závody Kosmos Čáslav, dále skladatelé a kapelníci Alois Praveček z Jindřichova Hradce, Hugo Posselt z Hronova nad Metují, Josef Tábořský z Písku, František Penc z Nových Ouholic, Erno Košťál, Josef Poncar, Karel Vacek, Jaromír Vejvoda, Rudolf Antonín Dvorský, z Brna nakladatelé Jaroslav Stožický a O. Pazdírek, skladatel a řídící učitel z Olomouce Antonín Pavlica a pražští nakladatelé Zdeněk Vlk, Stanislav Hrubý – Accord, Bohumil Leopold – Ed. Continental, Mojmír Urbánek, Fr. A. Urbánek a synové, Václav Mikota – HMUB, V. Nejedlý, Karel Barvitius, Obecná jednota Cyrillská (Dušek).

Nototiskárna průměrně tiskla kolem jednoho sta až dvě stě titulů hudebnin za rok. Zhotovení jedné skladby trvalo pět až deset dnů, krátké skladby byly zhotovené dříve. Během jednoho týdne zaměstnanci pracovali nejčastěji na čtyřech až pěti skladbách najednou, což odpovídalo počtu rytců v tiskárně. V knize označené *Rytba* jsou zanesené plány prací jednotlivých zaměstnanců – rytců na týdny. Pracovních týdnů za rok bylo zaznamenáno 53. Záznam v knize *Rytba* z roku 1927 až 1932 uvádí tyto zaměstnance: Jaroslav Marek, Vladimír Zumr, Boh. Heřman, Josef Novotný (opravy, korektury), Jan Kordač a Josef Soukup.

Kamil Kisch Trojan tiskl technikou rytí not do zinkových ploten. Koncem 18. století se v Lipsku u Breitkopfa začaly rýt noty do olověných desek. S přispěním českého vynálezce Senefeldera⁶³ se začalo tisknout litografickým způsobem. Pokusy o zrychlení výroby tisku not se přešlo na způsob rytí tzv. lipským způsobem. Do té

⁶² Od roku 1924 v tiskárně pracovali benátečtí rytci Jar. Marek, O. Vrzár, Jan Vondráček (řed. grafické školy v Praze-Vinohrady). Viz rkp. poznámky o benátecké nototiskárně. NAD 1201, SOkA MB.

⁶³ Alois Senefelder (1771–1834), český vynálezce litografie neboli kamenotisku. In: Alois Senefelder. Online. Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Alois_Senefelder. [cit. 2024-11-01].

doby probíhala výroba not pouze sázením na sázecím stroji nebo litografováním kreslených not.

Postup výroby v benátecké nototiskárně

Po obdržení rukopisu (hudebniny) se nejprve začalo s rozměřením skladby a určením formátu tisku, rozdělením skladby na stránky, řádky, rozpětí a takty. Za pomoci tzv. rozstrálky se vyryly do měkkého zinkového plechu (ploten) notové osnovy. Do osnovy se naznačily noty, vždy zleva doprava, poté se vzala speciální razidla not a znamének a deska se planýrovala (urovnávání povrchu do roviny). Následně se ryly taktové čáry, nožičky not, celá deska se znovu planýrovala a čistila, (leštila) – to zajistilo ostrost rytby. Z desky se pořídil otisk (navalená zelená barva). Otisk se poslal autorovi ke korektuře. Opravená deska se natřela černým speciálním nátěrem a přetáhla se několikrát v měditiskovém lise a zalisovala na speciální papír. Takovýto otisk se přenesl na litografický kámen, opravoval se a leptal. Z kamenotiskařského rychlolisu vyšla hotová skladba. Obálky na nototisky se zhotovovaly litografickou nebo fotografickou reprodukční technikou. Následoval postup v knihárně, kde se hotové archy kompletovaly a vkládaly do obálek. V expedičním oddělení se vše zkontrolovalo, poškozené exempláře se vyřadily, hotové nototisky se zabalily a odeslaly zákazníkovi.

Nototiskárna zaměstnávala a zaškolovala učně v těchto oborech: gravér/ky not, sazeč/ky, litograf/ky. Od učňů se požadovala trpělivost, přesnost, pozornost, estetické cítění a základní znalosti z hudební nauky.

Kamil Kisch-Trojan jako podnikatel

Před vznikem Československa byli čeští skladatelé nuceni tisknout svá díla v zahraničí (především u německých nakladatelů: N. Simrock, Breitkopf & Hartel a rakouského nakladatelství Universal Edition). Po převratu se situace změnila. V souvislosti s politickou orientací Československého státu se zpočátku vydávaly hudebniny ve spolupráci s francouzskými a anglickými nakladatelstvími a později zůstalo hlavní těžiště nakladatelské činnosti u nás, a proto nakladatelství potřebovala schopné nototiskaře. Výrobky našich nototiskáren patřily ve 30. letech 20. století k nejlepším na světě svou technickou dokonalostí, vnější grafickou úpravou a přijatelnou cenou.⁶⁴

Začátek Kischovy podnikatelské kariéry se datuje rokem 1922, kdy v Nových Benátkách začal budovat nototiskárnu. Měl to být podnik světového formátu zaměřený na kvalitní tisk not rytým způsobem (lipský tisk), zaměstnávající české pracovníky.⁶⁵ Většina (českých) not se tiskla v zahraničí, a to se Kischovi zdálo zarážející v souvislosti s delegováním našich virtuózů do ciziny a hudebnin z ciziny. Byla to doba, kdy si tuto situaci uvědomovalo mnoho dalších osobností, orientujících se v hudebním „managementu“, a tudíž začala vznikat nakladatelství, tiskárny, knihkupectví a obchody zaměřené na českou hudební produkci. Žádný z tiskařských podniků nenesl označení nototiskárna, s tím přišel až Kisch, když svůj podnik nazval *První československá nototiskárna* a dal tím jasně najevo, že se orientuje pouze na tisk not, na rozdíl od ostatních tiskáren, které tiskly knihy, noviny a jiné materiály. Pro Kische to nebylo snadné podnikání, jelikož se chtěl uživit pouze tiskem rytých not, což bylo nákladnější (materiál – zinkové plotny, kameny, papír, barva) než litografický tisk používaný většinou tiskáren. Rytý tisk byl kvalitní, precizní, ostrý a dobře čitelný. Některé obálky hudebnin pro Kische tiskla firma Turek, knihtiskárna a litografie v Pardubicích, kde měl Kisch také sklad papíru.⁶⁶ Během své existence se nototiskárna potýkala hned s několika problémy.⁶⁷ Rozmach kapelnictví a populární taneční hudby zapříčinil ztrátu zájmu o produkci současné skladatelské tvorby, na kterou se chtěl Kisch orientovat. Trh s hudebninami o takováto díla neměl zájem a žádanou hudbou

⁶⁴ SMETANA, Robert, ed. *Dějiny české hudební kultury 1890-1945*. Praha: Academia, 1981. sv. 2, s.29.

⁶⁵ Samozřejmě, že u nás již existovaly tiskárny s technikou tisku rytí, ale jejich zaměření bylo širší, orientovaly se na tisk uměleckých reprodukcí (grafiky, rytiny, kresby), knih a not.

⁶⁶ Korespondence Turek Kischovi, 24. února 1928. NAD 922, SOkA MB.

⁶⁷ Viz kapitola: Spolupráce s nakladateli, v této práci.

se stala taneční, poslechová a zábavná hudba. Začal tedy tisknout aktuální hudbu – zábavnou, taneční, lehkou populární hudbu, jež se u nás prezentovala jako luxusní zboží a šla rychle na odbyt. Repertoár se rychle měnil a přibýval a nototiskárna nestíhala rýt. Postupem času se k metodě rytí not v Kischově nototiskárně přidaly další techniky, jako je litografie, autografie a tisk anastatickým způsobem.⁶⁸ Kischovi nezbývalo nic jiného, než se přizpůsobit trhu a přijímat nabídky nakladatelů, kteří se rozhodli vydávat zábavnou hudbu lehkých žánrů. Byla to hudba veřejností žádaná a dobře se na ní vydělávalo. Trh byl zahlcen produkcí této hudby a stále přibývaly nové skladby, které bylo potřeba okamžitě vydávat. Nototiskárně se v tomto ohledu špatně vedlo, vyrýt noty zabralo určitý čas a nemohla pružněji reagovat na poptávku, zvláště pokud měla omezenou personální kapacitu. Nemůžu říct, že by se Kisch negativně stavěl proti populární taneční hudbě, naopak si myslím, že oceňoval některé kusy taneční hudby, zvláště populární hudbu ovlivněnou jazzem, kterou provozoval se svým orchestrem *Symfony-džez*, jenž vytvořil ze svých zaměstnanců.⁶⁹ Z ekonomických důvodů pracoval i na zakázkách, které ho neoslovovaly „[...] hlavně vzhledem k nepříznivé době seriousní hudby.“⁷⁰ Tyto objednávky často sjednával Kischův tchán, Stanislav Trojan, na základě existenčních důvodů.

Aby Kisch nemusel tisknout nehodnotné zakázky, založil si v roce 1924 k nototiskárně své vlastní nakladatelství. Vést nakladatelství bylo pro Kische náročné. O seriózní repertoár, jenž si vybíral k tisku, byl malý zájem, nedařilo se mu shánět kupce a na obchod sám nestačil. Jeho podnik postrádal finanční pracovníky, úředníky či znalce trhu. Nikdo mu nevysvětlil, jak účinně podnikat. Podnikal způsobem pokus–omyl a mnohdy nesmyslně, bez nabízení výhod a slev svým odběratelům. Neuměl dostatečně propagovat svůj podnik, několik reklam umístěných v periodiku nemohlo stačit. Situaci se snažil zachránit zřízením obchodu s hudebninami (1924). Svoje podnikatelské záměry však nedotáhl do zdárného konce a od roku 1928 veškeré své aktivity soustředil opět pouze na fungování nototiskárny. V roce 1932 Kisch rozšířil nototiskárnu čp. 11⁷¹ o další prostory, přístavbou nové budovy na dvoře (čp. 359). Téhož roku nototiskárna odkoupila tiskařské stroje a další inventář firmy Mojžíra

⁶⁸ Jedná se o přetisk autografickým způsobem.

⁶⁹ Fotografie Symfony-džez orchestru s Kischem, uložena ve fondu NAD 922, SOKA.

⁷⁰ Dopis Kische Poláškově. 27.1.1928. NAD 922, SOKA.

⁷¹ Budova bývalé kovárny čp. 11.

Urbánka.⁷² Kischova manželka Božena Trojanová začala pracovat v kanceláři podniku jako úřednice na mzdách a daních, také vyřizovala korespondenci a účastnila se ve výrobě expedice (do té doby vychovávala syna Stanislava nar. 1925). Kischův tchán, Stanislav Trojan, od začátku fungování nototiskárny zastával funkci prokuristy, podílel se na financování Kischova podnikání, jelikož disponoval jako majitel lékárny určitými obchodními zkušenostmi a majetkem. Prostory, které Kischovi k podnikání poskytl, ostatně patřily jemu. Nototiskárna vlastnila telefon, automobil i tenisové kurty.

Po Arnoštu Splídkovi, majiteli benátské knihtiskárny, získal Kisch 10. května 1938 koncesi pro živnost knihtiskařskou, která mu umožnila tisk knih a ostatních tiskovin.

Po smrti Kische se stala majitelkou nototiskárny jeho manželka Božena, jež spojila podnik s Průmyslovou tiskárnou v Praze. Tiskárna byla nejprve v roce 1949, po změně politického režimu v Československu, znárodněna, a v roce 1992 v restituci navracena zpět synovi Stanislavovi Kischovi, který ji prodal a nototiskárna zanikla.

Obchod probíhal mezi nototiskárnou a nakladateli či skladateli, kteří chtěli své skladby vydat na vlastní náklad, nebo navrhnout dílo k vydání Kischem. Potencionální zájemci o tisk se o nototiskárně dozvěděli z reklam uváděných v periodikách a sloupcích, v nichž byla oznamována nová vydání skladeb tištěných Kischem nebo na základě osobního doporučení nakladatelů, skladatelů a Kischových známých. Účastníci mezi sebou jednali korespondenčně, telefonicky i osobně. Nakladatelství nejprve oslovilo, nejčastěji dopisem, Kische s nabídkou o vyhotovení konkrétní skladby, s žádostí o finanční rozpočet na konkrétní počet výtisků v daném formátu s počtem hlasů. Pokud Kisch nabídku přijal, po obdržení rukopisu skladby, jeho rytci začali na hudebnině pracovat. Nototiskárna si vedla své knihy *Rytebna* a *Objednávky*, kam se zaznamenávaly skladby, které byly nototiskárně zadány. Prvotní korekturní tisk (otisk – zelená barva) se poslal ke korektuře nakladateli, po zkontrolování se vše na rytých plotnách opravilo a chybějící zaneslo, zpravidla probíhalo několik korektur, při poslední dal nakladatel pokyn k tisku.

⁷² Dopis Mojžíra Urbánka, 1932. NAD 922, SOKA.

Kamil Kisch-Trojan jako nakladatel⁷³

Kisch uzavřel v roce 1926 nakladatelskou smlouvu s těmito osobnostmi: Janem Evangelistou Zelenkou, ředitelem kůru u sv. Vojtěcha a hudebním pedagogem, Josefem Potužníkem, kapelníkem pěš. Pluku 44 v Liberci, J. N. Poláškem, kterého Kisch osobně znal z koncertu z Valašského Meziříčí z roku 1925, profesorem při státním ústavě učitelském ve Valašském Meziříčí, Josefem Táborským, kapelníkem z Písku, Hanušem Svobodou, hudebním skladatelem a profesorem učitelského ústavu v Bratislavě a Lídou Pickovou, dcerou Františka Picky, ředitele kůru a kapelníka u sv. Jakuba u Dominikánů.

Nakladatelská smlouva obsahovala názvy skladeb, které skladatel poskytl volně k dispozici nakladateli, za domluvených podmínek. Kischovo nakladatelství vyplácelo skladateli v lednu každého roku 15 % z každého prodaného výtisku a po vydání díla bylo skladateli posláno několik volných autorských výtisků zdarma. Smlouva měla platnost 500 výtisků, při dalším nákladu byla smlouva obnovena. Kisch měl trvalé právo na vydávání díla uvedeného ve smlouvě a dílo tudíž nemohlo být zadáno jinému nakladateli. Riziko za celý náklad neslo nakladatelství. Smlouva byla podepsána oběma stranami. V korespondenci se nacházejí smlouvy na tyto skladby: Polášek – *Valašské písničky* na slova Josefa Csyky, op. 78, s počtem 5 volných výtisků; Zelenka – *Humoreska, Domovině, Krkavci, Šumařovo dítě*, po 20 volných výtiscích; Potužník – *Historické vzpomínky* pro hudbu dechovou, *Fantasie ze Smetanových oper* (pochody), po 3 autorských výtiscích; Táborský – *Barcelona versus Sparta*, po 5 autorských výtiscích; Svoboda – *Z deníku naší lásky, Dumky* pro housle a klavír, po 25 autorských výtiscích, místo 15 % s 10 % účastí.

V roce 1926 se v periodiku *Ročenka Československé republiky* objevila reklama na nově vydané skladby *Mladého nakladatelství Kamila Kische-Trojana v Nových Benátkách*,⁷⁴ které vydalo více novinek než zavedené nakladatelské firmy. Kromě Pickových skladeb ročenka uvádí skladby J. N. Poláška *Valašské písničky*, Jaroslava Hrušky *Modlitbu za vlast*, Bohuslava Leopolda *Sonátu ve snadném slohu* pro klavír, H. Svobody *Z deníku naší lásky*, F. B. Korčiana *Sextett z Prodané nevěsty* pro sólové housle, Jindřicha Bastaře *Fantasii z Dalibora* pro housle a klavír, která měla

⁷³ Koncese pro živnost hudebního nakladatelství 24.7.1924. NAD 922, SOkA MB.

⁷⁴ *Ročenka Československé republiky*, roč. 5, č. 1, 1926. s. 363, zde na straně 79.

premiéru v roce 1924 v Nových Benátkách v podání Kische a Václava Lantnera, *Československé tance čís. 1*, A. Masáka *Píseň lovce* pro mužský sbor. Další repertoár, který Kisch vydal: Václavu Kálíkovi skladbu *Návrat* pro ženský sbor (1928) a *Oslovení*, Vl. Figaroví *Vision*, Jar. Hruškovi *Z písní*, Antonínu Srbovi *Speranze e Memorie*, píseň, *Naše písně*, *Zajíc se zasnoubil hej*, pro ženský sbor, Františku Bendovi *Koncert Es dur*, připravil Jar. Čeleda (1927), Janu Evangelistovi Zelinkovi *Školskou kantátu na oslavu presidenta republiky československé* pro sbor a harmonium nebo klavír (1927), Františku Šulcovi *První láska*, *Jarní kvítko*, *Slávinka*. Kisch si vydal také vlastní skladby: *Písně* pro zpěv a klavír, věnované své manželce Boženě: *Čím srdce, čím jsi zhřešilo* (V. Hálek), *U splavu* (J. V. Sládek), *Dumka* (J. Havelka), *Žiale*, *Rašení* (F. S. Procházka), *Sousedská* (K. Kádner), *Proč Vás to matičko* (Pokorná-Pikulík), *Pozdrav do vlasti* (Jablonský). Kisch také vydal taneční a pochodové skladby českých autorů,⁷⁵ „[...] vytlačil tím cizí brak“,⁷⁶ převzal náklad Romana Nejedlého a vydal znovu jeho houslovou školu.

Mezi díla vydané Kischem patřil také Srbův sborník. V roce 1927 vydal Kisch *Sborník pro ženské ústavy učitelské a vyšší třídy škol dívčích*, který sestavil Antonín Srba,⁷⁷ Kisch v dopisech se Zelenkou mluvil o sborníku jako o projektu. Sborník má celkem 51 písní a byl schválen Ministerstvem školství jako součást výuky. Do sborníku přispěl svými sborovými skladbami i Josef Zelenka.⁷⁸ Kisch s Antonínem Srbou vycházeli dobře, přátelsky, i když se během svého projektu potýkali s problémy, vše řešili s rozvahou a klidem.

Pro svá vydání Kisch volil jednoduché jednobarevné obálky, modré či šedivé, s prostým orámováním titulní strany na nažloutlém pevnějším papíře.

⁷⁵ Vydal některé pochody Vojtěcha Lautnera, Josefa Táborského a dalších.

⁷⁶ *Ročenka Československé republiky*, roč. 5, č. 1, 1926, s. 79.

⁷⁷ Antonín Srba (1881–1961), český hudební pedagog, skladatel, sbormistr Hlaholu. ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Srba Antonín, in: ČSHS, sv. 2, s. 584.

⁷⁸ Josef Zelenka, sbormistr. Bližší informace nejsou k dohledání.

Letní hymnus Františka Picky, první vydání

V roce 1923, několik měsíců po založení benátské nototiskárny, se Kisch začal zajímat o vydávání děl Františka Picky (1873–1918), pedagoga, skladatele, kapelníka, sběratele lidových písní a také ředitele kůru u sv. Jakuba a u Dominikánů v Praze. Picka vystudoval pražskou varhanní školu u Františka Zdeňka Skuherského a Karla Steckera. Působil jako sbormistr a třetí kapelník Národního divadla v Praze.⁷⁹ Kisch se obrátil na pozůstalé, dceru Lídu a syna Jiřího Picku, s dotazem na otcovo dílo a možnosti realizace jeho vydání. Kisch chtěl vydat Pickovi *Hanácké písničky*, které však již vydalo nakladatelství J. F. Bučka v Prostějově a byly tištěny v Engelmannu a Mühlnera v Lipsku, což se dozvěděl po sdělení Pickovy dcery Lídy, která Kischovi poslala rukou psaný životopis Františka Picky a seznam jeho skladeb. Rodina Pickových byla Kischovi zavázaná, že se ujal vydávání některých nevydaných skladeb. Roku 1924 sám Kisch upozornil rodinu na skladbu *Letní hymnus*, kterou vydal, aby ji přihlásila do soutěže hudebního odboru Umělecké Besedy. Mezi další vydané skladby Kischem patřily: *Nový hanácký písničky* a *Idyla*.⁸⁰ Rodinou zapůjčený Pickův životopis poskytl Kisch dr. Cyrilu Sychrovi,⁸¹ který o Pickovi napsal brožuru. Rodina nechala rukopisy Pickových skladeb Kischovi na památku (*Letní hymnus*, *Mohyla*, *Nový hanácký písničky*).

V červenci roku 1924 vypsala hudební odbor Umělecké besedy soutěž⁸² o cenu 500 Kč, z fondu Augusty Novákové-Vielwerthové,⁸³ „na nejlepší tiskem vydanou českou skladbu písňovou nebo intimní nástrojovou skladbu s upřednostněním klavírních skladeb.“ O cenu se mohli ucházet čeští skladatelé, jejichž skladby vyšly tiskem v období od 1. ledna 1918 do 7. března 1924, skladby se posílaly do 30. září 1924. Cenu udílela tříčlenná porota členů Umělecké besedy – Otakar Šourek, Jaroslav

⁷⁹ ČERNUŠÁK, Gracian. Picka František, in: ČSHS, sv. 2, s. 300.

⁸⁰ *Ročenka Československé republiky*, roč. 5, č. 1, 1926.

⁸¹ Cyril Sychra (1883–1957), hudební spisovatel, právník a soudce. Působil jako soudce mj v Benátkách nad Jizerou. Zajímal se o hudbu duchovní a chrámovou. ČERNUŠÁK, Gracian. Sychra Cyril, in: ČSHS, sv. 2, s. 663.

⁸² *Dalibor: Hudební listy*. Praha: Urbánek, 5.6.1924, 40(11), s. 104. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mlp/uuid/uuid:4365197d-1853-11e6-979e-001b63bd97ba>

⁸³ Augusta Nováková-Vielwerthová (1859-1918), česká literární a hudební mecenáška, choť Roberta Nováka (spisovatele), zakladatelka fondu na odměňování autorů poesie a hudebních skladatelů (hudební fond při Umělecké besedě v Praze).

Křička a Karel Šolc. Předání ceny proběhlo v den úmrtí zakladatelky fondu 1. ledna 1925 a získal ji skladatel Rudolf Karel za dílo *Klavírní variace*.⁸⁴

Skladba Františka Picky (1873–1918) *Letní hymnus*, pro vyšší hlas s průvodem klavíru na slova Emmy Destinové (komp. 1918), vyšla Kischovým nákladem v roce 1924 [1926]⁸⁵ v rozsahu sedmi stran. Emma Destinnová byla s Pickou v kontaktu, dopisovali si a Destinnová měla zájem o interpretaci jeho písní.⁸⁶ Kisch se znal s Pickou z dob svého působení v orchestru Národního divadla, Picka za éry Kovařovicovy byl sbormistrem orchestru a od roku 1900 až do roku 1918 zastával funkci třetího kapelníka ND. Také se uplatňoval jako korepetitor, v roce 1915 doprovázel Kische na koncertě v sokolovně v Nových Benátkách.⁸⁷ A v letech 1916/17 vedl zájezdy opery ND do venkovských měst.

Na jednom z exemplářů hudebniny *Letní hymnus*, vydaného a tištěného Kischem, je razítko z Kischova přechodného bydliště *Nototiskárna Nové Benátky, Kamil Kisch-Trojan, Praha VI., Vyšehradské nábřeží 12*. Hudebnina je uložena v ČMH, hudebnině chybí obálka a první list je vlepen na dvojlistu poslední strany skladby. Tento exemplář bez obálky má celkem pět stran, které jsou číslované. Je tištěn přesně podle rukopisného, čitelného opisu Františka Picky. Tisk má stejné rozvrstvení taktů jako opis. Pouze v opisu je na třetí straně napsáno: *Poněkud široce*, toto označení není v tisku uvedeno. Opis má celkem čtyři strany, z nichž první je titulní, od druhé strany je psaná skladba na třech stranách. V tisku v devatenáctém taktu je slabě modrou tužkou naznačena nožička osminové noty směrem dolů. Skladatel provedl opis perem (černý inkoust). Součástí opisu je přiložená skica (autograf skladby), psaná tužkou, méně čitelná. Opis v ČMH⁸⁸ je označen sign. VII B 444, tisk XXVII F 370.

Rozvrstvení notových osnov v tisku vypadalo následovně: čtyři notové osnovy na jedné straně, každá notová osnova členěna po třech taktech (celkem 20 notových osnov). Noty jsou podloženy textem, v tisku (tak jako v opise, čistopise) jsou zaneseny agogické značky, legata, dynamika, často se mění takt. Skladba je v E dur, má 60 taktů.

⁸⁴ *Listy Hudební Matice*. Praha: Hudební matice Umělecké besedy, 25.2.1926, 5(5), s. 198. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mlp/uuid/uuid:d5279bd5-1b38-11e6-a9dd-001b63bd97ba>

⁸⁵ Tento rok uvádí databáze NK.

⁸⁶ Dopis Destinová Pickovi, 5.9.1913. Národní muzeum – České muzeum hudby, G 3728.

⁸⁷ Výstřížek s názvem *Odbor Českého srdce v Nových Benátkách*. Fond NAD 922, SOkA MB.

⁸⁸ Národní muzeum – České muzeum hudby.

Hudebnina má obálku v šedých odstínech s kresbou slunce v první polovině stránky, pod sluncem je umístěn text: na slova Emy Destinové pro vyšší hlas s průvodem klavíru složil Fr. Picka. Ve slunci je uveden název skladby: *Letní hymnus*. Skladba je tištěna na nažloutlém papíře. Noty jsou ryté, čitelné, a je zde vidět, že se jedná o tisk zpočátku fungování nototiskárny – předznamenání je větší velikosti a křížky jsou hranaté (spíše obdélníky), jsou ale psané přesně u not a jsou tučně, nelze je přehlédnout (což u jiných tisků z jiných tiskáren většinou nebylo použito – tučného typu odrážek, křížků a béček). Také je zřetelné, že některé dynamické značky jsou jiným typem písma, např. *f* a *ff* (na str. 6) s jinou tloušťkou (síla inkoustu). V pozdější době si nototiskárna pořizovala různé typy značek a písmen, proto křížky, béčka a odrážky získávaly jinou podobu, její nototisk se vyvíjel – hlavně u křížků si všímám změny – zhruba od roku 1927 jsou křížky esteticky vzhlednější, užší s náklonem, ale přesto předznamenání má větší velikost, snad proto, aby hráč hned věděl, v jaké tónině je skladba zapsaná. Jedná se o odlišnost benátské tiskárny, jiné tiskárny to nedělaly. Velikost hudebniny je 28,8 cm x 23 cm.

Text Emy Destinové „Vítám tě Slunce žhavé“ František Picka hudebně zpracoval a skladbu Emě Destinové věnoval.

Text: *Vítám tě Slunce, žhavé, dravé,
v bronz pleti vpal se plamenem!
Zahal mne v roucho rudě plavé,
semkni mi pás svým ramenem:
vítám tě, Slunce, vítám tě, Výhni,
Vítám tě Zoro pravěká,
Úpalem hnědým pleť moji Stihni,
zdravého viz zde člověka!
Krve mé nach se nítí, svítí
koluje klidným oběhem.
Cítím své planoucí, šťastné žití
rozkvétat pod tvým zážehem.
Vítám tě, Slunce, Poledni Bytí!
Zahal mne ve svých šípů šat,
Tvých jisker záře mou duši Sytí,
hořet toť žít a milovat!*

Stratifikace produkce tiskárny z let 1927 a 1932

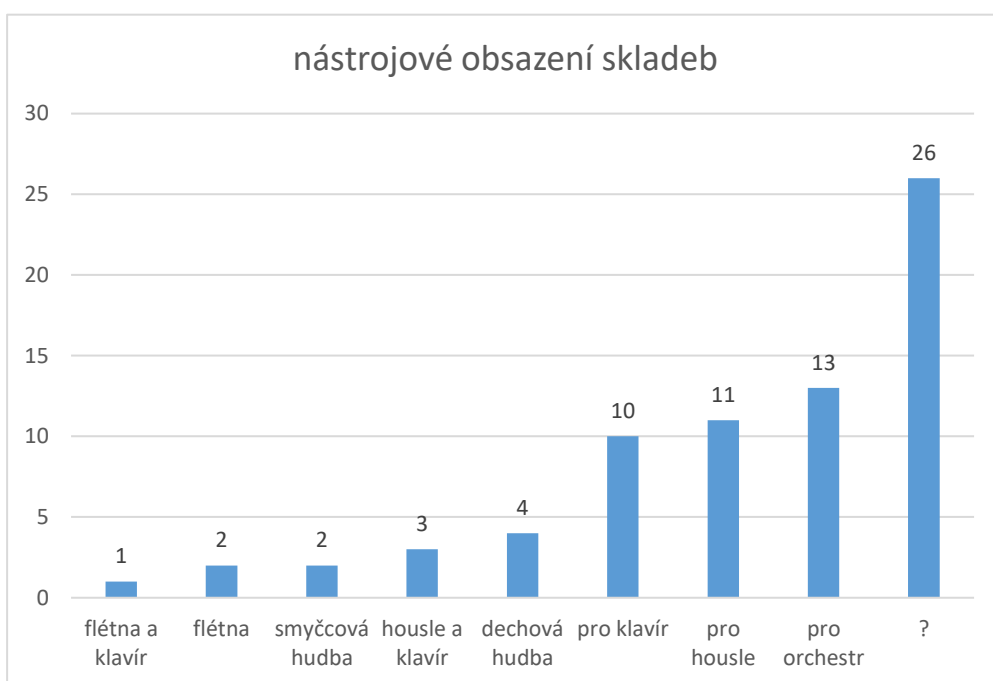
Ve fondu: *Nototiskárna Benátky nad Jizerou* jsou uloženy tištěné hudebniny skladeb, které tiskárna tiskla od roku 1922 do roku 1941. Hudebniny jsem prošla namátkou, jedná se o tisky samotných skladeb svázaných do sešitů či jednotlivé tisky skladeb, včetně obálek. Zhruba osm metrů vyskládaných hudebnin v archivním regálu, které nejsou sepsané. Nejedná se o celou produkci nototiskárny, jelikož uložené množství hudebnin tomu neodpovídá. Rozhodla jsem se zpracovat hudebniny z roku 1927, jelikož v tomto roce nototiskárna vytiskla skladbu Otakara Ševčíka *Českých tanců*, jak jsem se dozvěděla z objednávkové knihy 1927, a skladbou se v práci zabývám. Dále jsem si chtěla vybrat rok, kdy už byla nototiskárna v povědomí širšímu okruhu vydavatelů a pětiletý rozestup od založení se mi zdál příhodný. Abych mohla zhodnotit úspěšnost nototiskárny, zvolila jsem si pro porovnání rok 1932. Při vytvoření soupisu jsem čerpala ze zakázkové knihy vedené od roku 1924 do roku 1932. Údaje o skladbách jsem převzala doslovně a zapsala do excelové tabulky. K seznamu hudebnin z roku 1932 jsem dohledávala autory skladeb, pomocí databáze pro hudebniny (tisky) Národní knihovny. Výstupem těchto soupisů jsou údaje o žánrovém rozvrstvení repertoáru, počtech skladeb jednotlivých skladatelů a množství hudebnin zadávaných jednotlivými nakladateli.

Repertoár z roku 1927

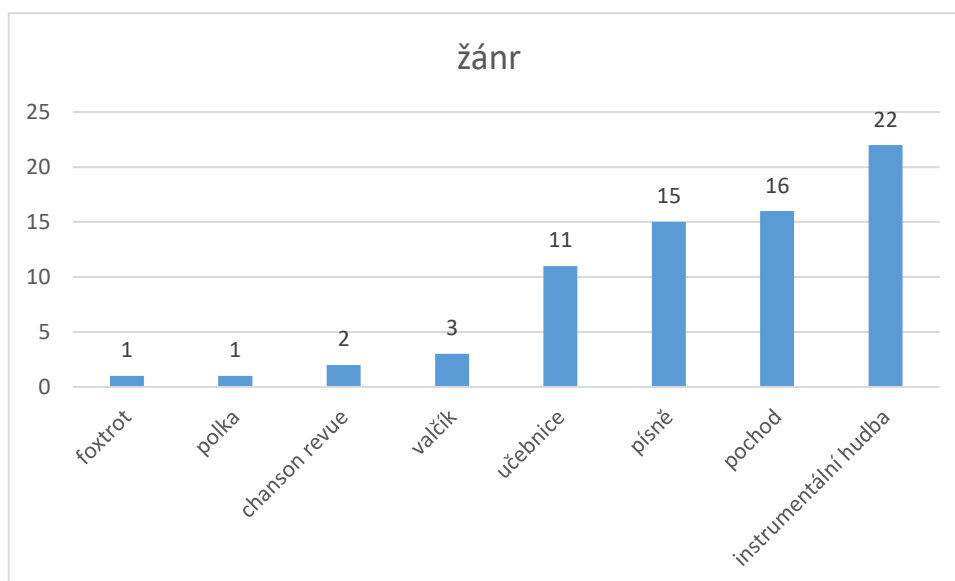
Nototiskárna vytiskla za rok 1927 celkem 71 skladeb,⁸⁹ převažoval populárně instrumentální repertoár, určený pro dechový či smyčcový orchestr. Další tisky obsahovaly: dvě skladby pro housle a klavír, jednu skladbu pro flétnu a klavír, jeden kvartet, dvě skladby pro sólovou flétnu, sedm skladeb pro klavír a dvě školy – houslovou a klavírní. V témže roce tiskárna vytiskla skladbu Otakara Ševčíka *Českých tanců* č. 7, op. 10a pro housle a klavír.

⁸⁹ Viz Příloha č. 6: *Seznamu hudebnin vytištěných nototiskárnou, 1927*

Zpracování skladeb dle nástrojového obsazení bylo problematické, jelikož jsem data čerpala ze záznamů objednávkové knihy, a u všech skladeb nebyl tento údaj zapsaný. Snažila jsem se údaje dohledávat i v databázi tištěných hudebnin Národní knihovny, bohužel ani tam údaje nebyly úplné. Proto nezařazené hudebniny označuji otazníkem. Největším počtem jsou zastoupené skladby pro orchestr (13), dále skladby pro housle (11), klavír (10), pro malý dechový orchestr (4), pro housle a klavír (3), pro flétnu (2), pro flétnu a klavír (1). Poměrně velké množství repertoáru pro housle je ovlivněno *Učebnicí houslovou* Romana Nejedlého, jelikož v tomto roce Kischova nototiskárna vytiskla celkem 10 sešitů této učebnice (č. 3, 6 až 14). Také je zajímavé, že učebnici vydal Kisch.

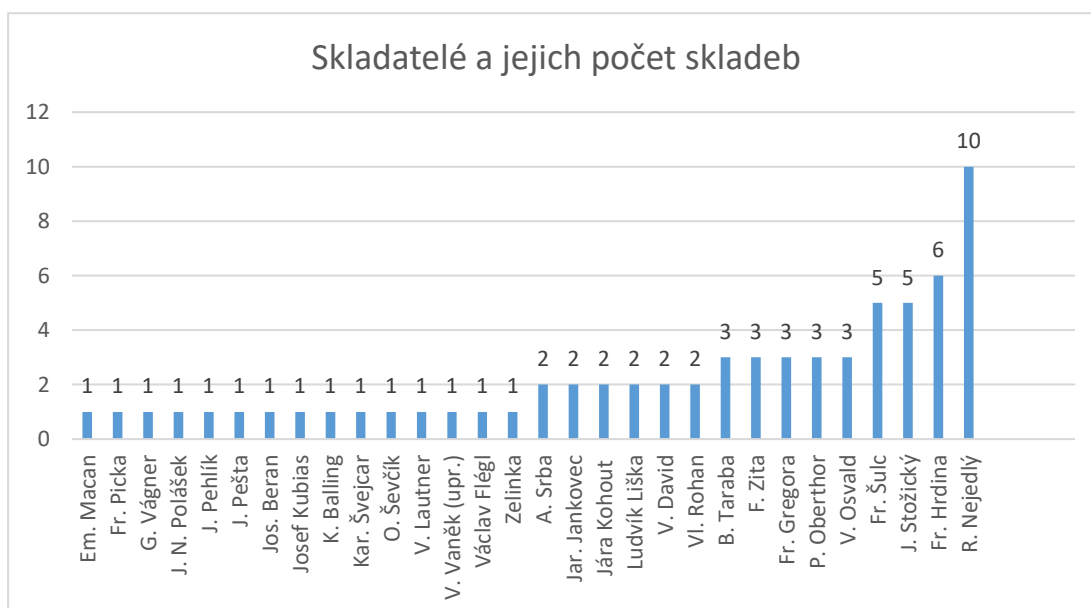

Následující graf zaznamenává žánrové rozvrstvení skladeb. Tento údaj v objednávkové knize není uveden, dohledávala jsem dle titulů skladeb v databázi NK. Největším počtem je zastoupena, mnou vytvořená kategorie, přednesová instrumentální hudba. Například *Nocturno* a *Scherzino* Ludvíka Lišky, nebo klavírní preludium *Zráni* Bohuslava Taraby či *Českých tanců* Otakara Ševčíka. Následují pochody (16), populární písně (15), učebnice (11), valčíky (3), chansony z revue *Kam pak na nás* (2) Vladimíra Rohana (*Ono se řekne semenec, Kam pak na nás*), polka (1) a foxtrot (1).

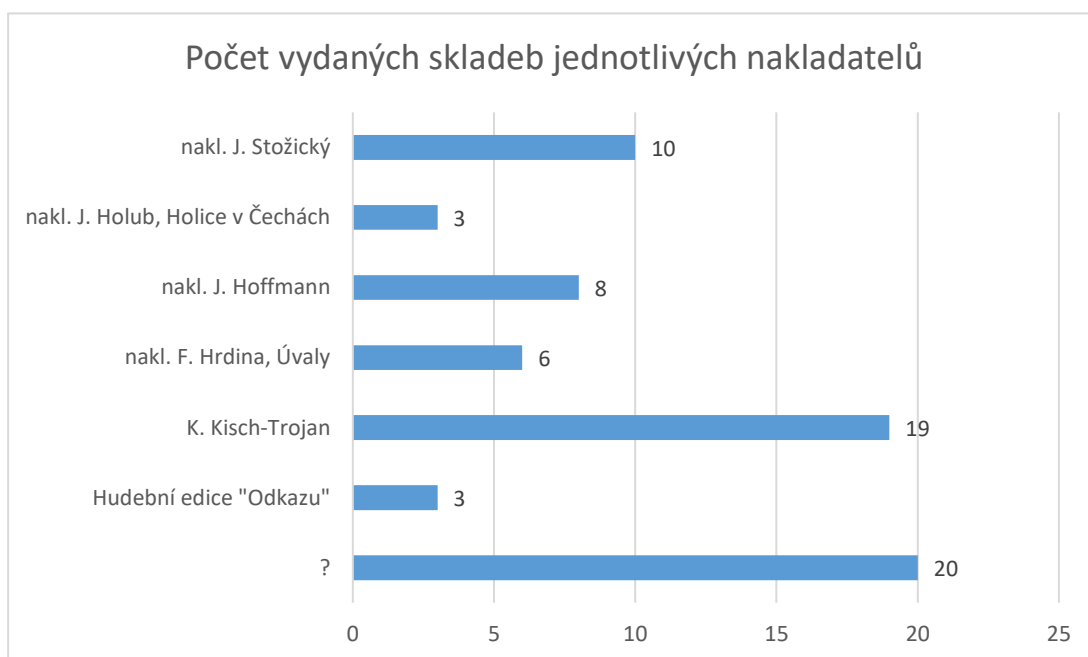

V roce 1927 Kischova nototiskárna tiskla převážně instrumentální, přednesový repertoár Ludvíku Liškovi (2), Františku Gregorovi (3), Karlu Švejcari (1), Bohuslavu Tarabovi (3), Františku Pickovi (1), Janu Nepomuku Poláškov (1), Františku Hrdinovi (6), Janu Evangelistovi Zelinkovi (1), Emanuelu Macanovi (1) a Otakaru Ševčíkovi (1). Poté následují pochody a populární písně výše zmíněných skladatelů.

Následující graf znázorňuje počty skladeb jednotlivých skladatelů, které Kisch tiskl v roce 1927.

Dále zpracovávám počty vytištěných skladeb pro jednotlivá nakladatelství. Největším počtem je zastoupen nakladatel Kamil Kisch-Trojan s 19 skladbami. Jelikož vydal celkem 10 sešitů houslové učebnice Romana Nejedlého, dále vydal skladby: V. Lautnera (1), O. Ševčíka (1), G. Vágnera (1), A. Srby (2), Fr. Šulce (1), Fr. Picky (1), J. N. Poláška (1) a J. Zelinky (1). Následuje nakladatel Jaroslav Stožický, který vydal celkem 10 skladeb: V. Davidovi (2), Fr. Zitovi (3), a zmíněných (5) skladeb Stožickému (pravděpodobně je jejich autorem někdo jiný). Nakladatelství Hoffmann vydalo 8 skladeb: Oberthorovi (3), Pehlíkovi (1), Ballingovi (1), Peštovi (1), Kohoutovi (1), Koutkovi (1). František Hrdina si vydal svoje vlastní skladby, celkem šest skladeb pro housle, klavír nebo duo housle a klavír. Malé nakladatelství Jana Holuba z Holic v Čechách vydalo skladby: J. Berana, V. Flégla, J. Kubiase. Hudební edice „Odkazu“ vydala klavírní skladby Bohuslava Taraby (3).

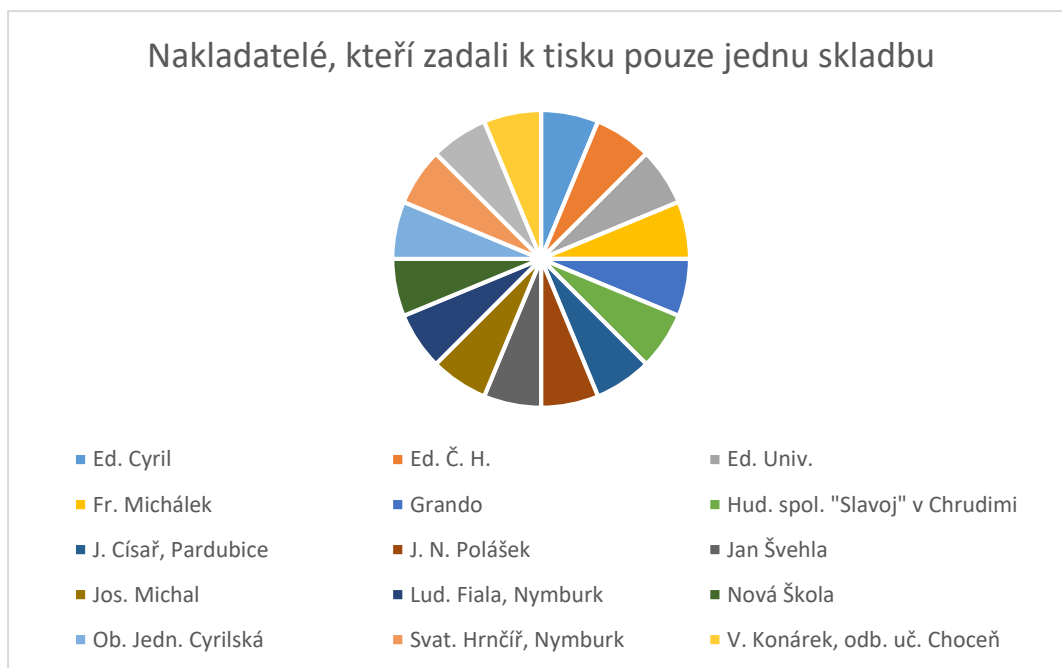

V tomto roce pracovali rytci: Jaroslav Marek, Vladimír Zumr a Boh. Heřman, Josef Novotný, který také prováděl retuše, přetisky a korektury. Zaměstnanci pracovali od 8. 1. 1927 až do 31. 12. 1927, mimo závodní dovolenou. V období od 9. 7. od 19. 11. z neznámých důvodů nepracoval zaměstnanec Josef Novotný, zřejmě byl nemocný, každopádně se zpomalila výroba a tiskárna nebyla produktivní. Celková mzda rytců dosáhla částky 16 831 Kč (což rovnoměrně a zaokrouhleně vychází na 4 208 na každého rytce). V knize s názvem Rytba jsou uvedena další dvě jména A. Marková a Gorbov, bohužel o nich v knize není uvedeno, jakou práci v tiskárně vykonávali. Možná, že Marková byla koordinátorkou, či účetní, nebo se starala o expedici objednávek. Gorbov mohl být technik, který ovládal lis a stroje k tisku určené nebo údržbář. Jejich plat na konci roku byl u Markové 3 010 Kč a u Gorbova 1 200 Kč. Celkové výplaty zaměstnanců nototiskárny za rok 1927 činily 21 041 Kč a o rok později celkem 38 756 Kč, což je značný posun, jenž odpovídal vyšší produkci vytištěných skladeb. Kolik si tiskárna vydělala za tisky, jsem nedohledala. Taktéž nevím, zda chod nototiskárny spočíval pouze na těchto šesti lidech.

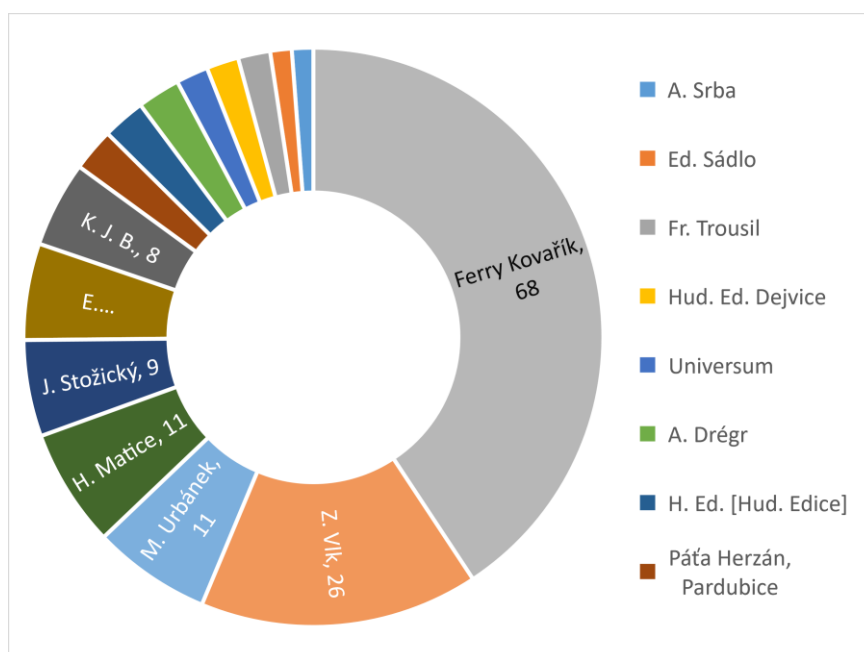
Repertoár z roku 1932

V roce 1932 benátecká nototiskárna vytiskla celkem 179 titulů skladeb pro různá nakladatelství. Jednalo se o orchestrální, klavírní, sborové i sólové skladby. Tiskla pro nakladatele: A. Drégra (Praha), Bosworth & Co., Edition Continental, Edici Cyril, Edici Česká hudba, Edici Sádlo, Edition Universal, Ferryho Kovaříka (zastoupen největším počtem skladeb v tomto roce), Hudební Edici, Hudební Matici, Nakladatelství Stožického, Mojmíra Urbánka, Universum, Zdeněka Vlka, vydala skladby skladatelům: Františku Trousilovi, Františku Michálkovi, Pěťovi Herzánovi, J. N. Poláškoví.

Graf ukazuje nakladatelství (15), která zadala Kischově nototiskárně v roce 1932 do tisku pouze jednu skladbu.

Následující graf zaznamenává počet zadaných skladeb nototiskárně k tisku, který byl vyšší než 2 skladby. Nejvíce zadaných skladeb bylo od nakladatelství Ferryho Kovaříka (68), nakladatelství Zdeňka Vlka (26), Mojmíra Urbánka (11), Hudební matice (11), Jaroslava Stožického (9) a Edition Continentalu (9).

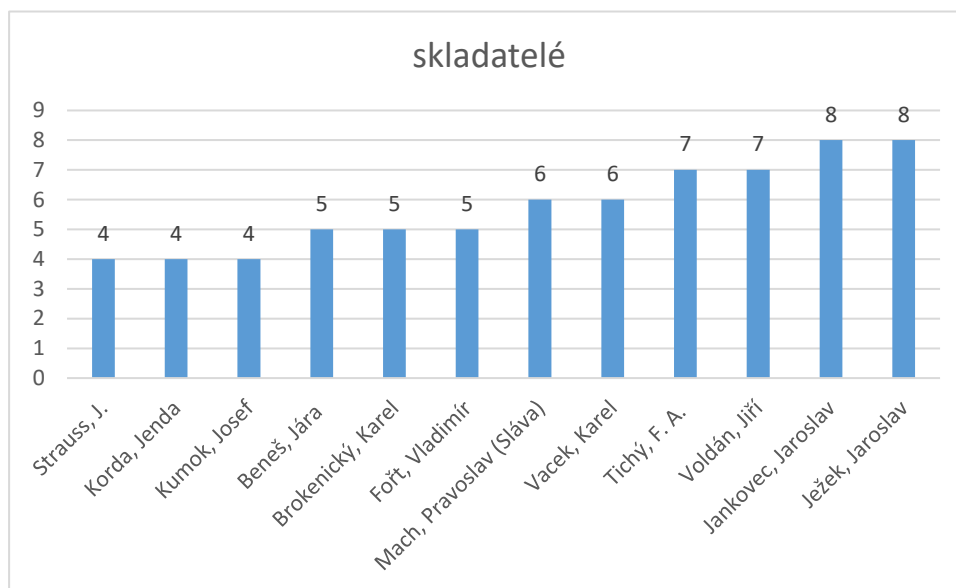

V tomto roce zadalo nakladatelství Hudební matice Kischově nototiskárně do tisku skladby Jaroslava Ježka⁹⁰ a sokolský pochod *V nový život* od Josefa Suka. Jaroslavu Stožickému tiskla úpravy valčíků Johanna Strausse pro dechové harmonie, Karlu J. Barvitiovi tiskla písničky pro malé šansony, Mojmírovi Urbánkovi vytiskla zpěvohru pro děti *Dobře to dopadlo aneb Tlustý pradědeček, lupiči a detektivové* od Jaroslava Křičky. Malému nakladatelství v Pardubicích, Patriku Herzánovi a Ferrymu Kovaříkovi z Prahy tiskla písničky ze zvukového filmu *Pepina Rejholcová* od skladatele Jaroslava Jankovce. Nakladatel Ferry Kovařík si nechal také vytisknout tramské sborové písničky od skladatelů Voldána, Vostrýho, Fořta, Brokenického a svoji *Kapelu mladých houslistů*, ve které jsou zařazeny Smetanovy opery⁹¹ v úpravách pro čtyři housle a také si nechal tisknout skladbu *Ty můj zlatý Antoníčku* od R. A. Dvorského. Malé nakladatelství v Praze v Dejvicích – Hudební edice, zadala k tisku sborové skladby Josefa Bohuslava Foerster *Břízy* a *V indickém moři*. Od Edition Continental je v seznamu skladeb zmíněn pochod Julia Fučíka *Sempre avanti* v aranžmá Bohuslava Leopolda. Dále je zastoupena jedna církevní skladba *Missa in B dur* od Kamila Voborského, zadaná nakladatelstvím Ed. Cyrila. V celém výčtu hudebnin je uvedena také učebnice zpěvu *Nauka o hudbě zpěvu* od Oskara Emila Bařka.

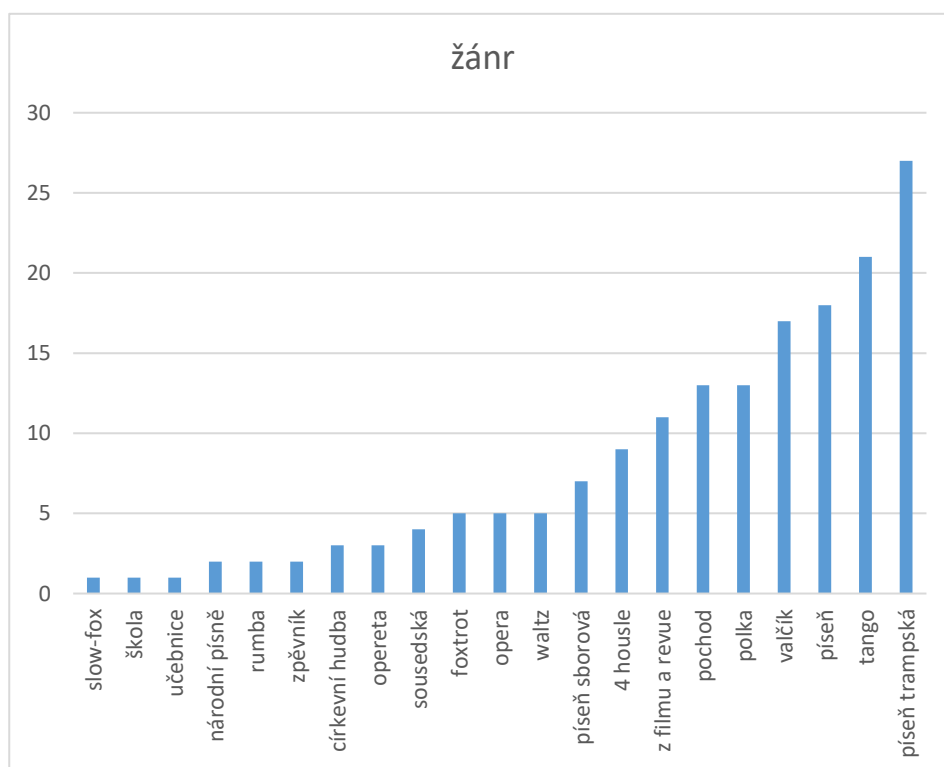
⁹⁰ *Pražská java; Nikdy, nic nikdo nemá; Foxtrot o mravencích; Evropa volá (rumba); Kleopatra (tango); Na shledanou v lepších časech; Peníze nebo život; Život je jen náhoda.*

⁹¹ *Dalibor; Prodaná nevěsta, Hubička.*

V soupise je zaznamenáno celkem 62 skladatelů.⁹² Vybrala jsem skladatele, kterým Kisch vytiskl nejméně 8 skladeb a vytvořila následující graf.

Hudebniny vytištěné v roce 1932 jsem vytřídila podle žánru a uspořádala do grafu. Žánrově jsou nejvíce zastoupeny tramské písně (celkem 27 skladeb), skladatelů: Vladimíra Fořta (4), Josefa Vacka (1), Karla Brokenického (5), Jendy

⁹² Viz Příloha č. 7: Seznam hudebnin vytištěných nototiskárnou, 1932.

Kordy (4), Františka Kordy (3), Mirka Vostřého (2), Jiřího Voldána (3), neurčený skladatel (2). Dalším nejčtenějším žánrem bylo tango (21), valčík (17), polka a pochod (13), písně ze zvukového filmu a revue (11).

Tématika tištěných písní je milostná: *Láska je s námi*, *Kdo bude líbat Vaše rty*, tango (František Alois Tichý), zábavná: *Máňa z Vršovíc* (František Ecker), melancholická: *Nikdy se nevrátí*, tango (Karel Vacek), poválečná: *Avia*, letecký pochod (Bohuslav Leopold), *Voják při návratu* (Jan Evangelista Zelinka), *Plukovník Kotík* (Josef Potužník) a inspirována přírodou i ze vzdálených zemí *Svým horám* (Josef Čísar), *Javorový strom* (Sláva Mach), *Kaktusy* (Vladimír Fořt), *Havaj, zbavena kouzla* (Julius Kalaš).⁹³

⁹³ Dále viz Příloha č. 7: Seznam hudebnin vytištěných nototiskárnou, 1932.

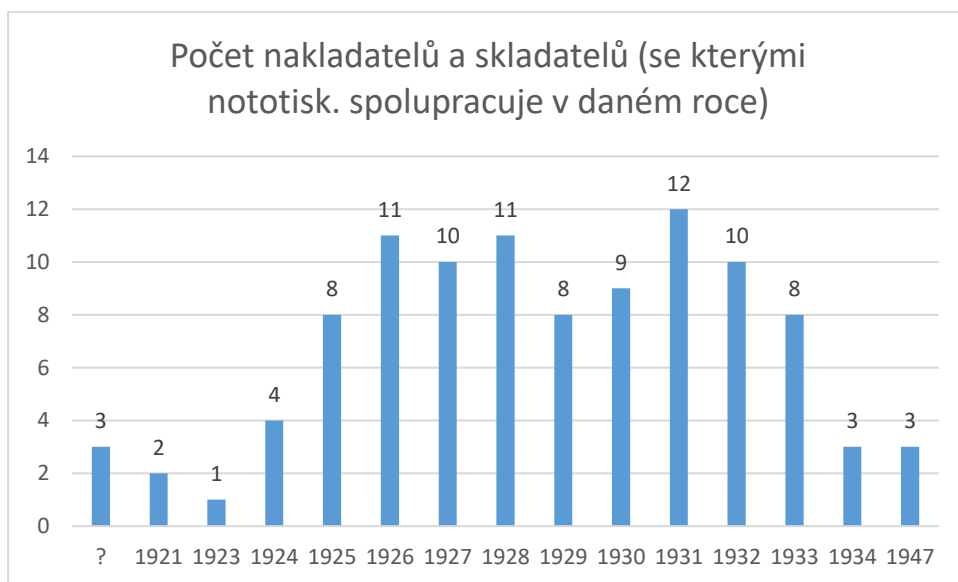
Spolupráce s nakladateli

Z korespondence vyplývá, že v průběhu svého podnikání Kisch spolupracoval především s těmito vydavatelstvími: Jaroslavem Stožickým, Edition Continental, Mojmírem Urbánkem, Accordem a Hudební maticí Umělecké besedy. Vydavatelství mezi sebou vedla konkurenční boj s cílem zajistit si pro sebe skladby úspěšných skladatelů požadované hudebním trhem. Tyto populární skladby publikovali nakladatelé v různých úpravách pro salonní, univerzální, dechový i jazzový orchestr.

Tabulka ukazuje spolupráci Kische se zadavateli hudebnin, které jsem roztřídila podle jejich působišť. Nejvíce jsou zastoupeni pražští nakladatelé a hudební skladatelé.

Valašské Meziříčí	Jan Nepomuk Polášek	kapelník a učitel
Písek	Josef Táborský	kapelník
Pardubice	Bohuslav Turek	nakladatel
Olomouc	Antonín Pavlica	řídící hudby
Nové Ouholice	František Penc	skladatel a kapelník
Nové Město na Moravě	Karel Konvalinka	skladatel
Liberec	Josef Potužník	kapelník
Jindřichův Hradec	Alois Praveček	skladatel
Hronov nad Metují	Hugo Posselt	nakladatel
Holice v Čechách	Jan Holub	nakladatel
Čáslav	Závody Kosmos (Emil Pick)	nakladatel
Brno	Jaroslav Stožický, Oldřich Pazdírek	nakladatelé
Praha	Accord, Ed. Continental, Mojmír Urbánek, HMUB, Zdeněk Vlk, Roman Nejedlý, nakl. Obecná jednota Cyrillská, Nová škola, Karel Barvitius	nakladatelství
Praha	Erno Košťál, Jan Evangelista Zelinka, František Picka, Otakar Zich, Karel Moor, Josef Šváb Malostranský.	skladatelé

V roce 1931 nototiskárna pracovala pro 12 zadavatelů (nakladatelů a skladatelů). Z grafu je patrné, že nejméně zakázek měla tiskárna v roce 1923. Údaje vycházejí z počtů korespondence mezi Kischem a zadavateli notových zakázek.

Nakladatelství Jaroslava Stožického

Ve fondu je největším počtem zastoupena korespondence brněnského nakladatele Jaroslava Stožického Kamilu Kisch-Trojanovi. Jedná se o odeslanou korespondenci zahrnující roky 1921, 1924, 1927 až 1932 a rok 1934. Nejvíce odeslaných dopisů je z roku 1929 (46 dopisů) a celkový počet dochované korespondence činí 143 dopisů.

Nakladatelství Jaroslava Stožického vlastnilo dvě pobočky, v Brně a Bratislavě. Jaroslav Stožický (1890–1951)⁹⁴ v roce 1920 založil svůj vlastní hudební závod v Brně, pobočku v Bratislavě v roce 1921. Vydával lidové školy nástrojové, úpravy lidových písní, populární popěvky a tance pro různá nástrojová obsazení. Pro obě pobočky nototiskárna Kamila Kische-Trojana tiskla. Ačkoli Stožický zadával své zakázky dalším tiskárnám,⁹⁵ Kischova nototiskárna se stala jeho hlavním partnerem, a

⁹⁴ ČERNUŠÁK, Gracian. Stožický Jaroslav, in: ČSHS, Sv. 2, s. 620.

⁹⁵ Dvěma závodům v Praze, Emanuel Starý a Ferry Kovařík. Tiskárnám v Novém Bydžově, Pardubicích a v Moravském Krumlově. Korespondence J. Stožický, 25. února 1928. NAD 922, SOKA MB.

proto předpokládal, že Kischova kalkulace cen zakázek bude pro něj příznivá. Stožický se profiloval jako lidový nakladatel, měl stále odběratele mezi kapelníky,⁹⁶ a proto potřeboval být levný. Také musel neustále pracovat na propagaci svého podnikání a každý nově vydaný výtisk darovat autorovi, všem radiostanicím i kapelníkům. Průměrně rozdal zdarma 50 exemplářů každého nového výtisku. Stožický v korespondenci často zmiňoval tento problém a upozorňoval na své zásluhy, které pro Kischovu firmu udělal. Byla to především reklama a osobní doporučení ostatním nakladatelům a v dobách hospodářské krize i finanční jistota. Dle mého názoru Kisch budoval svůj podnik na určité úrovni a věděl, že nebude nejlevnějším nototiskařem, ale že bude tiskařem s precizním nototiskem za dostupnou cenu. Přesto Kisch většinou přistoupil na cenový kompromis a ze své ceny slevil, zejména pod tlakem svého tchána Stanislava Trojana. I přes tyto finanční neshody si Stožický uvědomoval vysokou kvalitu Kischovy nototiskárny a rád mu svěřoval své dlouhodobé zakázky,⁹⁷ na kterých mu záleželo.

Dalším problémem, který mezi sebou řešili, bylo opožděné dodávání zakázek. Stožický neustále vyvíjel nátlak na Kische k urychlení tisku, ačkoli připouštěl, že určitou vinu nesou i opožděné korektury skladeb a nezodpovědnost některých

Firma Emanuel Starý se datuje od roku 1867, kdy nesla název Vítek a Starý, jejímž spoluzakladatelem byl Antonín Vítek. Od roku 1870 vede firmu sám Emanuel Starý (1843-1906). Nejprve tiskárna tiskne noty autografickým kamenotiskem, od počátku 70. let „rytým raženým deskotiskem jako první český podnik v Praze“. Starý se znal s předními českými skladateli. Vydával sbory Pavla Křížkovského (1820-1885), dílo Bedřicha Smetany, Antonína Dvořáka, Zdeňka Fibicha, Josefa Bohuslava Foerster, Karla Bendla (1838-1897). V 80. letech byl jeho společníkem hudební skladatel Bendl. Z podnětu Starého byla v roce 1870 založena Hudební matice, která měla za úkol vydávat levně skladby domácích skladatelů. V roce 1884 postihla Hudební matici finanční krize, v roce 1909 se stala součástí Umělecké besedy a její finanční situace se zlepšila. (Hudba a národ str. 128) Em. Starý vydával časopisy Dalibor (1873/75) a Hudební a divadelní věstník (1877/78). Byl hudebníkem, zpěvákem a angažoval se v pražském Hlaholu. ČERNUŠÁK, Gracian. Starý Emanuel, in: ČSHS, Sv. 2, s. 594-595. Podnik Emanuel Starý v letech 1906-1928 patří jeho synovi Emanuelu Starému ml. (1874-1928), v roce 1933 se stal součástí nakladatelství Melantrich. Viz *Emanuel Starý (Praha: 1889-1933)*. Online. Knihovna Památníku národního písemnictví. 1993-2024. Dostupné z: https://arl.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/arl-pnp/en/detail-pnp_us_auth-0079060-Emanuel-Starý-Praha-18891933/. [cit. 2024-08-19].

Ferry Kovařík (1899-1948), český nakladatel, pražský kapelník. Napsal kolem 300 tanečních skladeb, směsí a úprav různých skladeb a lidových písní. Ve svém hudebním nakladatelství vydával své i cizí skladby, především operety a zábavnou hudbu. Vydal Kapelu mladých houslistů (38 seš.) pro venkovské učitele hudby a jejich žáky. ŠTĚDRONĚ, Bohumír. Kovařík Ferry, in: ČSHS, Sv. I, s. 721-722.

⁹⁶ V období První republiky se vysloužilí vojenští hudebníci stávali předními organizátory lidových amatérských nebo poloprofesionálních dechových kapel. Nebyli to jen kapelníci, ale i učitelé hudby. Viz KOTÉK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu (1918-1968)*. Praha: Academia, 1998, s. 41. ISBN: 80-200-0634-6.

⁹⁷ Edice Malá harmonie J. S., Velká harmonie J. S. (Harmonie J. S.), Orchestr J. S., Universální orchestr J. S., Kabaretní repertoár písní a kupletů, Lidové školy na nástroje.

amatérských hudebních skladatelů – kapelníků. Neustále ho nabádal, aby mu dával přednost před jinými nakladateli. Jedním z důvodů byla také Stožického inzerce v časopise *Hudebník*,⁹⁸ kde oznamoval tituly nově vydávaných hudebnin. Kisch měl ovšem zájem o nakladatele z Prahy, jež vydávali stěžejní díla české moderní hudby (Suk, Novák, Foerster, Jirák, Hába, Schulhoff, Křička...), taneční hudbu ovlivněnou jazzem, salonní hudbu a nejúspěšnější šlágry dobové taneční hudby.

Rychlost zakázek ovlivňoval i počet rytců, který byl v daném roce k dispozici a pohyboval se v rozmezí čtyř až šesti rytců.⁹⁹ Kisch z časových důvodů nezládal kontrolovat každou jednotlivou korekturu, což se projevovalo častými reklamami.¹⁰⁰ Také Stožického korektor Karel Soukup¹⁰¹ zakázky, ne vždy, do požadovaného termínu stihl. Navíc Stožický často měnil své požadavky na tisk not a typografické úpravy (obálka, písmo, velikost reklamy, číslování), situace se změnila, poté, co mu Kisch vytkl, aby si ujasnil, co a jak si skutečně přeje.¹⁰² Jelikož Stožický tiskl také u firmy Emanuel Starý, potřeboval, aby hudebniny tisknuté Kischem měly stejnou typografickou úpravu (tj. typ písma, typ papíru, umístění reklam), neboť některá čísla jeho edic dělala firma Starý. A to ta, která potřeboval zhotovit rychle a v nižší kvalitě. Důkazem tohoto tvrzení je dopis od Stožického: „Jsem přesvědčen, že mi napíšete, že Váš papír, který jest hlazený, jest lepší, než má firma Starý, což bych i já přiznal do hodnoty i tisk not Vašich jest dobrý, musím říci lepší než od fy. Starý, poněvadž Vy máte noty ryté a z Prahy jsou litografované.“¹⁰³

Zvláštní byl i požadavek Kische, jenž řešil vyryté plotny. V dopise ze dne 25. února 1928¹⁰⁴ reagoval Stožický na Kischův návrh, aby vyryté plotny po dobu deseti let zůstaly uskladněny v jeho tiskárně a po uplynutí této doby, pokud o ně nakladatel neprojeví zájem, byly roztaveny. Stožický souhlasil, ale chtěl zaslat seznam

⁹⁸ Časopis vycházel vždy v půlce dubna (1919-1941) a hájil zájmy občanských hudebníků v Československé republice. Jedná se o časopis lidových hudebníků (hudebníků mimo hlavní povolání), zaměřen proti účinkování vojenských hudeb za úplaty, později i proti kapelníkům. Viz *Taneční hudba a jazz: sborník statí a příspěvků k otázkám jazzu a moderní taneční hudby*. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1965, 1965(1964-1965), s. 224.

⁹⁹ Například v roce 1927 měl k dispozici čtyři rytce, v roce 1928 šest rytců a v roce 1932 pět rytců.

Údaje ze zakázkových knih nototiskárny, NAD 922, SOKA.

¹⁰⁰ Reklamace se nejčastěji týkaly typografických úprav (kompozice obálky, barvy, velikosti písma, kvality papíru).

¹⁰¹ Karel Soukup, v sezóně člen orchestru v Luhačovicích. Korespondence Stožický, Brno 22.7.1929. NAD 922, SOKA.

¹⁰² Dopis K. Kisch-Trojana Stožickému, 10.10.1927. NAD 922, SOKA.

¹⁰³ Korespondence Stožický, Brno 20.4.1931. NAD 922, SOKA.

¹⁰⁴ Korespondence Stožický, Brno 25.2.1928. NAD 922, SOKA.

skladeb na uskladněných deskách. Obvyklá praxe totiž umožňovala nakladateli přemísťovat vyryté plotny mezi jednotlivé tiskárny, jelikož si za plotny zaplatil a právně byl jejich majitelem.

I přes všechny neshody, které mezi sebou měli, byl Stožický v době Kischových finančních nesnází vždy ochoten pomoci. Zvláště v letech celoevropské a pak i celosvětové hospodářské krize. Zakázky domlouval především tchán Kische Stanislav Trojan, který jako prokurista měl pravomoci ho zastupovat při obchodních jednáních, také často navštěvoval Stožického v brněnském závodě. Kisch se Stožickým jednal především písemnou formou, občas se setkali, pokud měl Stožický cestu do Prahy za dalšími svými zakázkami. I když se oba snažili ve své korespondenci udržovat přátelské styky, nevyhnuli se výměně názorů a nedorozuměním. Kisch v jednom ze svých dopisů¹⁰⁵ litoval, že nemohl se Stožickým o problematice zakázek jednat častěji osobně. Je zřejmé, že zde sehrála roli i náročná cesta mezi oběma podniky. Nakonec jejich spolupráce byla ukončena v roce 1932 ohledně problému se směnkami, jelikož Česká spořitelna požadovala na směnkách i podpis Stožického manželky. Stožickému se postoj spořitelny nelíbil a napsal Kischovi, že ho nebude brát v úvahu. Kisch mu neodpověděl na dopis, což vedlo k Stožického k názoru, že se definitivně rozešli. Připouštěl sice další možné obchodování, ale kladl si podmínku, že Kischova kalkulace cen pro jeho zakázky musí být konkurenceschopná. Definitivně jejich spolupráce skončila v lednu 1934, kdy Stožického navštívil Kischův tchán Stanislav Trojan a přemluvil ho, po dlouhém jednání, k zakázce na dotisku Horákovy školy na saxofon. Stožický požadoval samozřejmě nejnížší možný rozpočet. Můžu se domnívat, že to byla poslední Stožického zakázka, jelikož tímto rokem korespondence končí.

Od roku 1928 tiskl Kisch pro Stožického **edici Malá harmonie J. S.**¹⁰⁶ v úpravě pro malý dechový orchestr, litograficky šest hlasů a dalších šest hlasů lipským tiskem z rytých ploten,¹⁰⁷ ve formátu 24 cm délka, 16 cm výška, na každé straně deset řádků, s reklamním textem na všech čtyřech stránkách, po 500 exemplářích. V každém sešitě bylo dvanáct jednotlivě rozřazených hlasů čili 12

¹⁰⁵ V korespondenci s Jaroslavem Stožickým se jedná o jediný dochovaný dopis Kamila Kische-Trojana zaslaný Stožickému 10.10.1927. NAD 922, SOkA.

¹⁰⁶ Práce na edici Malé harmonie J. S. započala roku 1928 a trvala do roku 1931.

¹⁰⁷ Hlasy, které budou vyhotoveny lipským tiskem z rytých ploten: klarinet, křídlovka 1, 2, baskřídlovka, tromba 1, 2 a bas 1, 2. Zbývající hlasy litograficky.

jednotlivých listů a na každé straně jedna skladba¹⁰⁸ malé dechové Es-harmonie („Espartie“) pro nejmenší venkovskou dechovou hudbu. Běžné obsazení se skládalo z klarinetu Es a B, křídlovky, tenoru, dvou trubek Es a B a heligonu. Nástrojové obsazení bylo proměnlivé dle možností dané kapely. Na každé vydání si Stožický přál na obálky i jednotlivé hlasy natisknout: *Veškerá práva vyhrazena, opisování se stihá soudně* a značku firmy,¹⁰⁹ použít měl Kisch blokové písmo (používala i firma Starý). Celá sbírka měla 50 čísel. Autory skladeb byli kapelníci¹¹⁰ a skladby se psaly ve formě polky, valčíku, sousedské, pochodu, později kolem roku 1930 i foxpolky a tanga. Pokud měla skladba text, psal se v triu pod noty do partu první křídlovky a pod Es klarinet. U ostatních hlasů byly texty dole na okraji ve sloupečcích vedle sebe pod poslední notovou osnovou každého jednotlivého hlasu. Na třetí straně obálky Malé harmonie byl seznam škol hry na nástroje, jež Stožický vydával. Skladby zařazené do Malé harmonie vykazovaly různou hudební kvalitu. Příkladem ne vždy povedené hudební práce byla tvorba Františka Josefa Papše,¹¹¹ k jehož skladbám měli Kisch i Stožický výhrady, nelíbila se jim jeho harmonie a oba ji pokládali za „velice slabou a nedokonalou“.¹¹² Stožický přesto jeho skladby zařazoval do edice, jelikož mezi venkovskými muzikanty byly oblíbené.¹¹³ O oblíbenosti skladeb svědčily i požadované dotisky.¹¹⁴ Součástí Malé harmonie bylo také Ondráčkovovo album, č. 17–20, tvořilo ho osm polek,¹¹⁵ formát hlasů u této sbírky byl vyryt svisle, ne vodorovně jako u ostatních čísel. Obálky Malé harmonie byly ve světlých barvách v jasných odstínech, jak si Stožický přál. Z psychologického hlediska Stožický žádal použití silnějšího papíru, aby jednotlivá čísla vydávané edice působila obsáhleji. „[...] on ten sešitek Malé Harmonie z letošního nákladu vezme-li se do ruky i za těch Kč 8.- bude jistě zákazníkům drahý. Proto vždycky raději papír silnější, aby toho kapelníci měli

¹⁰⁸ Jednotlivá čísla edice obsahovala dvě skladby. Osm čísel obsahuje jednu skladbu, jelikož jsou delší.

¹⁰⁹ Nakladatel Jaroslav Stožický Brno, Zámečnická 2.

¹¹⁰ František Josef Papš, Karel Drechsler, František Zita, Bedřich Ondráček, Václav Vačkář, T. Kosmák, Karel Balling, Václav Lacina, Milan Orovan, Jan Pehlík, J. Petzný, František Pilát, Josef Poncar, Joža Sobotka, Antonín Trapl, J. V. Saidl.

¹¹¹ František Josef Papš (1882-1950), brněnský kapelník a učitel hudby, hráč na křídlovku. Vyučený strojním zámečnickem. Psal doprovody pro tělocvičné organizace, a také vydával své hudebniny vlastním nákladem. ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Papš František Josef, in: ČSHS, sv. 2, s. 254.

¹¹² Dopis Stožického Kischovi, Brno, dne 30.4.1931. NAD 922, SOKA MB.

¹¹³ Korespondence Stožický 30. dubna 1931. NAD 922, SOKA.

¹¹⁴ Dotisky skladeb z Malé harmonie č. 12 Smuteční pochody (500 ks), č. 13 (50 ks), č. 15 Drechsler: Dagmar, Starobrněnská polka (300 ks), č. 24 Kateřinská (300 ks).

¹¹⁵ 1. Vzpomínka, 2. Ty můj kluku, 3. Věrné milování, 4. Když z večera vyhrává kapela, 5. Podzimní květ, 6. Na dně, 7. Dobrou noc má milá, 8. Slaviček libě pěl.

víc v ruce za těch pár korunek.“¹¹⁶ V dopisech naléhal, aby tisky Malé harmonie dělal Kisch přednostně, jelikož pozdním dodáním by prodělával.

Od roku 1929 souběžně s Malou harmonií začal Kisch pracovat na **edici Velká Harmonie J. S.**¹¹⁷ pro velký dechový orchestr. V průběhu roku 1932 vyžadoval Stožický tisknout další díly Velké harmonie dvojjazyčně, texty v češtině i němčině, jelikož našel své zákazníky u německých kapelníků. Součástí Velké harmonie J. S. byly rovněž čtyři Straussovy valčíky (1932). V č. 45 *Na krásném modrém Dunaji*, č. 46 *Vídeňská krev*, č. 47 *Cikánský baron*, č. 48 valčík z operety *Netopýr*, 500 ks těchto vyrytých valčíků, bez obálky, poskytl Stožický firmě Ferry Kovařík. Jednalo se o výměnný obchod litografického tisku za tisk rytý. Straussovy valčíky se chystaly vydat i konkurenční firmy, Emil Štolc a František Chadím,¹¹⁸ proto Stožický u Kische spěchal s vyhotovením, aby je v roce 1932 mohl nabízet jako první, za výhodnou cenu.

Velká harmonie měla na výšku 27 cm a různý počet hlasů (od 16 hlasů do 28 hlasů). V této edici byl pochod Františka Zity *Buben bubnatá* (1930), který se stal šlágrelem a Stožický ho zařadil také do edice Univ. orchestr J. S. a do Kabaretního repertoiru písní a kupletů. Dále, mimo jiné, edice obsahovala Zitův valčík *Lásky žár* (1929), *Fanfárový pochod* (1930) a od Karla Ballinga polku *Šumavěnka* (1929).

Do edice **Orchestr J. S.** zařadil Stožický kromě nových skladeb, také skladby z edice **Velká harmonie**. Jednalo se o díla upravená pro smyčcový orchestr, vycházela taktéž od roku 1929. Kischovi k tisku nebyla zadána celá edice – tiskl do č. 40, které jako jediné bylo v Bachově formátu (31x24 cm na výšku). U této edice chtěl Stožický tisknout dvakrát první housle. Podobné je to u edice **Univerzální orchestr J. S.**, která také čerpala ze skladeb uvedených ve Velké harmonii, neboť se jednalo o nástrojové úpravy pro univerzální orchestr. „Jejich základem byly kapelnické particelly, nadepsané jako Violino I-Direction a doprovodné Piano-Direction, oba zároveň vybavené orientačními zanáškami jiných nástrojů. Kromě kompletních smyčců (včetně příznávkových 2. houslí a violy) zahrnovaly tyto univerzální edice samostatné party pro flétnu, dva klarinety (u novějších tanečních skladeb také 2 saxofony Es-alt a 1 B-tenor), dvě trubky, trombon, dva příznávkové lesní rohy, harmoniku (akordeon),

¹¹⁶ Dopis Stožický Kischovi, Brno, dne 22.4.1929. NAD 922, SOKA MB.

¹¹⁷ Označovaná též jen Harmonie J. S., má přes 120 čísel (poslední mnou dohledané č. 128-129).

¹¹⁸ Oba nakladatelé je vydali v roce 1932. Emil Štolc vydal jednotlivé valčíky ve své edici *Melodion. Salonní kvartetto*. František Chadím jako kolekci *Deset valčíků: pro klavír*.

benjo nebo kytaru a bicí nástroje (Batteria).“¹¹⁹ V roce 1931 tiskl Kisch Stožickému 10 čísel z **edice Kabaretní repertoire písní a kupletů**.¹²⁰ Tuto edici zadal Stožický roku 1925 do tisku Em. Starému, jako mu zadával i některá čísla z jiných edic, převážně Velké harmonie. Proto není divu, že Stožický neustále porovnával firmu Kische s firmou Starý.

Stožického edice byly lidové – levné, nenáročné, dobře hratelné a dokonale splňovaly dobové požadavky pro vesnické lidové kapely, rozvržené tak, aby na obracení listu vyšla pomlka, nejlépe však, aby se skladba vešla na jeden list. Pro Stožického benátecká nototiskárna také navrhovala některé obálky.

Od roku 1929 dostával Kisch od Stožického objednávky na tisk **nástrojových lidových škol**. Tuto objednávku sjednal tehán Stanislav Trojan. Školy chtěl Stožický tisknout na obálkový papír od firmy Em. Starý, jenž si měl Kisch v červenci 1929 vyzvednout. První zadanou školou byla Pilátova *Praktická lidová škola na křídlovku* (1929). V roce 1930 tiskl *Školu hry na saxofon* od profesora Františka Horáka a od Josefa Petzného českou lidovou a praktickou *Školu na cello se zřetelem na samouky*, roku 1931 Beyer-Machovu *Školu na klavír*. Klavírní škola měla plánovaný rozsah 50 až 60 rytých stran a měla být perfektně vytištěná, aby obstála mezi konkurenčními firmami, a to zejména firmou Neubert, jež vydala *Přípravnou školu hry na klavír*, op. 101 od Ferdinanda Beyera v přepracování Jindřicha Másla (1925) a firmou Mojmíra Urbánka, která vydala stejnou školu v přepracování Karla Hoffmeistera (1913). Škola na havajskou kytaru byla nototiskárně zadaná už v roce 1921.¹²¹ Jejím autorem byl Karel Balling, u kterého se často pozdržovaly korektury a práce se tím prodlužovala a často u autora reklamovala.¹²² Stožický kladl důraz na pěkné provedení, kvalitní papír, velký typ not jasně čitelných, jako u všech škol zadaných nototiskárně.¹²³ Škola neměla přesáhnout 40 stran a měla být tištěna na malý formát. Stožický si objednal 1 500 kusů s dohodnutou cenou 2,50 Kč za kus.¹²⁴ Celková cena tedy činila 3 750 Kč. Tehdy se ohledně ceny dostal s Kischem do sporu, když mu nototiskárna naučtovala smluvenou cenu 2,50 Kč za výtisk, což se Stožickému nelíbilo, ačkoli při zadání zakázky s cenou souhlasil, po obdržení faktury ji chtěl snížit na částku 2 Kč až 2,20 Kč

¹¹⁹ KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu 19. a 20. století*, 2.díl. Academia, 2000, s. 51.

¹²⁰ Obsahuje přes 130 čísel.

¹²¹ Korespondence Stožický, Brno 21.11.1921. NAD 922, SOkA.

¹²² Korespondence Stožický, Brno 20.5.1931.

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Korespondence Stožický, Brno 23.12.1931.

za kus a argumentoval tím, že obálky nebyly součástí tisku.¹²⁵ Další školy tištěné Kischem: *Škola na dvouřadou harmoniku* od Josefa Hlaváčka a *Škola na ukulele* (1931) od Karla Ballinga, která podle Stožického byla omylem, jelikož se neprodala. Ostatní školy také nesplnily jeho očekávání, nebyly dostatečně výdělečné.

V březnu roku 1930 si Stožický objednal lipským tiskem u Kische 1000 ks písňe pro mužský sbor *Své veliké slovo osud řek*, jež zkomponoval Vilibald Rubínek¹²⁶ na slova básně Karla Tauše a která byla určena k otevření brněnského Krematoria.¹²⁷

Ševčíkova skladba *Českých tanců č. 7, op. 10a*

V roce 1927 Otakar Ševčík nabídl¹²⁸ Kischovi k vydání svoji skladbu *Českých tanců č. 7, op. 10a*, kterou věnoval Jaroslavu Kociánovi.¹²⁹ Mezi korespondencí Stožického Kischovi se nacházejí tři dopisy z roku 1928 týkající se změny nakladatele skladby Otakara Ševčíka. Kisch skladbu vyryl a vydal svým vlastním nákladem v roce 1927. Brzy pochopil, že fungovat jako nakladatel vyžaduje značné úsilí a není jednoduché se k chodu tiskárny zabývat obchodními záležitostmi týkajícími se prodeje. Proto *České tance* přešly do vlastnictví nakladatele Jaroslava Stožického, který se dopisem ze dne 25. října 1928 zavázal Kischovi, jako původnímu nakladateli, při dotisku skladby zaplatit autorský honorář, který činil 10 % z prodejní ceny. Kisch odeslal Stožickému celý první náklad Ševčíkovy skladby v počtu 500 kusů¹³⁰ a Stožický za tento náklad zaplatil 3měsíční směnkou v hodnotě 1 500 Kč a také autorským honorářem 600 Kč pro Ševčíka.

Skladba *Českých tanců* byla lipským tiskem vyhotovena za osm dní¹³¹ – v 33. a 34. pracovním týdnu roku 1927. Houslový part byl ryt na dvě desky, klavírní part na čtyři, celkem šest rytých desek. Na celé skladbě pracoval rytec Jaroslav Marek a vydělal si zhruba 120 Kč.¹³² V 35. týdnu¹³³ proběhla technická korektura 6. desky

¹²⁵ Korespondence Stožický, Brno 13.2.1932.

¹²⁶ Vilibald Rubínek (1900–1975), brněnský skladatel a sbormistr. ŠTĚDRŮN, Bohumír. Rubínek Vilibald, in: ČSHS, sv. 2, s. 442.

¹²⁷ Korespondence Stožický, Brno 27.3.1930. NAD 922, SOKA MB.

¹²⁸ Dopis Ševčíka Kischovi z 22.6.1927.

¹²⁹ Když Jaroslav Kocián pobýval v New Yorku, podobně jako Ševčíkovi se mu zastesklo po domově, a tak složil *Old Polks at Home*, která vyšla v roce 1907 v New Yorku, s dedikací Otakaru Ševčíkovi. Na oplátku tedy Ševčík věnuje svých *Českých tanců č. 7* svému žákovi Jaroslavu Kociánovi.

¹³⁰ Korespondence Stožický, Brno 25.10.1928.

¹³¹ V týdnu od 20.8. do 27.8.1927.

¹³² Počítám-li 20 Kč za jednu vyrytou desku. Rytec pracoval zároveň na dalších dvou skladbách a za týden si vydělal 160 Kč.

¹³³ Korektura skladby 3.9.1927.

skladby (klavírní part), kterou měl na starosti Josef Novotný, Kischův tiskařský korektor. Hudebnina byla vydána pod hlavičkou¹³⁴ Kamila Kische-Trojana jako nakladatele v roce 1928, ačkoliv na hudebnině není uvedeno datum.

Obálku hudebniny nototiskárna zpracovala podle vzoru lipského výtisku *České tance a nápěvy (Böhemische Tänze und Weisen, op. 10)*, kterou Ševčík nechal vydat u Gebrüder Hug, kolem roku 1900. Obálka je charakteristická listovými ornamenty kolem titulu skladby a orámováním nadpisu „s průvodem klavíru“ (mit Begleitung des Pianoforte). U Kischova vydání jsou ornamenty a nadpisy v modré barvě na nažloutlém papíře. Nahoře uprostřed je uvedena dedikace, pod ní název skladby, poté označení „pro housle s průvodem klavíru“, uvedení jména autora „O. Ševčík“, opusové číslo a nakladatel. V Kischově provedení je také uveden, před číslem opusu, alternativní název skladby *Dances Bohemian, Danses Tcheques, Böhemisches Tänze* (čili v anglickém, francouzském a německém překladu). Ještě zmíním, že informace na obálce o vyhotoviteli je psána nejmenším písmem, *První česká nototiskárna K. Kische-Trojana v Nových Benátkách*. Po otevření hudebniny následuje titulní list, který je totožný s titulem na obálce. Následující stránka, respektive dvojlist, obsahuje celý houslový hlas skladby, do kterého je vložen klavírní part. Stránky nejsou číslovány, dole uprostřed u klavírního partu je uvedeno číslo plotny 88. Na první straně dole vlevo je uvedeno: „Nakladatel Kamil Kisch-Trojan Nové Benátky“ a na poslední straně vpravo dole: „Ryla a tiskla První česká nototiskárna Kamila Kische-Trojana v Nových Benátkách“ u každého z hlasů. Houslový part je opatřen prstoklady a smyky (6 značek od „špičky“, 4 od „žabky“). V tisku jsou zanesená tempová označení, agogické značky, technické pokyny hry (např. pizz.). Na konci klavírního partu je uveden rok kompozice skladby 1872. Pozdější vydání *Českých tanců* je téměř totožné, stejná obálka, jen s dodatečnou informací: *expediteur J. Stožický, Brno–Bratislava* umístěnou dole uprostřed a psanou výrazně větším písmem než *První československá nototiskárna K. Kische-Trojana v Nových Benátkách*. Hudebnina má celkem 7 stran a rozměr tisku je 26,4 x 34,5 cm. Úprava tisku je totožná, a lze ho datovat rokem 1928.¹³⁵

Kisch vydal č. 7, op. 10a s podobnou obálkou jako již zmíněný lipský výtisk op. 10, z důvodu jednotného charakteru celého díla op. 10. Ševčíkovi *České písně a*

¹³⁵ Rok určen na základě uvedení skladby v objednáci knize nototiskárny. Stejný rok (1928) uvádí literatura: JANKO, Lukáš. *České houslové školy*. Praha: Akademie múzických umění, 2003, s. 66. ISBN 80-7331-915-2.

tance op. 10 byly vydané kolem roku 1900¹³⁶ a obsahovaly 6 čísel skladeb, které byly věnovány Janu Kubelíkovi. A až v roce 1928 byl přidán poslední tanec č. 7, samostatně vydaný Kischem, jako dodatek k op. 10. Ševčík začal skládat tance v Rusku a jsou vzpomínkou na domov v Čechách. Každá ze skladeb vykazuje technickou virtuozitu. Tance jsou komponované na motivy českých lidových písní: č. 1 *Holka modrooká* (E dur), č. 2 *Když jsem k vám chodíval* (G dur), č. 3 neoznačená (fis moll), č. 4 *Fantasie* (G dur), č. 5 *Břetislav* (e moll), č. 6 *Furiant* (G dur) a Kischem vytištěné **č. 7 *Andulko, mé dítě*** (G dur). Skladby jsou určené pro housle a klavír, existují však také úpravy č. 2, 4, 5, 6 v instrumentaci pro orchestr. Ševčík byl velmi spokojen s Kischovou prací, byl nadšený z kvality tisku a celkové úpravy skladby.¹³⁷

Totožná skladba, jež byla vyrytá nototiskárnou Kische, ale s jinou graficky zpracovanou obálkou a pod hlavičkou nakladatelství Jaroslava Stožického. Její datace není uvedena, ale na jednom z listů objednacích knihy tiskárny je tužkou ke skladbě uvedeno „prodáno Stožickému 2. 12. 1928“.¹³⁸ A tudíž se mohu domnívat, že v tomto provedení skladba vyšla po roce 1928. Národní knihovna v Praze odhaduje dataci tisku rokem [1943] a přetiskem [1944], což ovšem neodpovídá záznamům tiskárny v knize objednávek.¹³⁹ Oproti Kischově vydání je přetisk, Stožického jako vydavatele, upraven na menší rozměr 23,9 x 32 cm, je na hrubším papíře a má jinou obálku. Na obálce uprostřed nahoře je uveden autor *Otakar Ševčík*, pod tím uveden *Op. 10a*, následuje název skladby. Na obálce dole uprostřed je uvedené obsazení skladby, pod tím cena *K 18,-* a nakonec *Nakladatel Jaroslav Stožický, Brno, Zámečnická 2*. Dominantou obálky je kresba obličeje ženy v lidovém kroji s červeně stínovaným čepcem. Text je v červené a černé barvě. Červeně je vytištěn autor, opus a nakladatel. Titulní list chybí, počet stran i úprava not jsou totožné s prvním vydáním. Stožický navíc uvádí čísla stránek v horním rohu u klavírního partu, a také doplnil číslo plotny 88 na první stranu houslového partu. Na začátku každého partu uvádí sebe jako nakladatele, na konci skladby zanechává: *Ryl a tiskl K. Kisch-Trojan Nové Benátky*. Dále uvádí autora revize prof. Viktora Noppa, který doplnil houslový part o několik

¹³⁶ Dle International Music Score Library Project (IMSLP).

¹³⁷ Dle opisu benátského archiváře J. Antoše z dopisu Otakara Ševčíka datovaného 20.7.1928.

Originál dopisu není v archivu (SOKA, NAD 922) uložen, ačkoli by tam měl být.

¹³⁸ Zakázková kniha nototiskárny z roku 1928. NAD 922, SOKA MB.

¹³⁹ Kniha objednávek z roku 1927–1928. NAD 922, SOKA.

smyků navíc (8 značek od „špičky“, 13 od „žabky“) a změnil či doplnil tempová označení. Obě vydání jsou brožovaná.

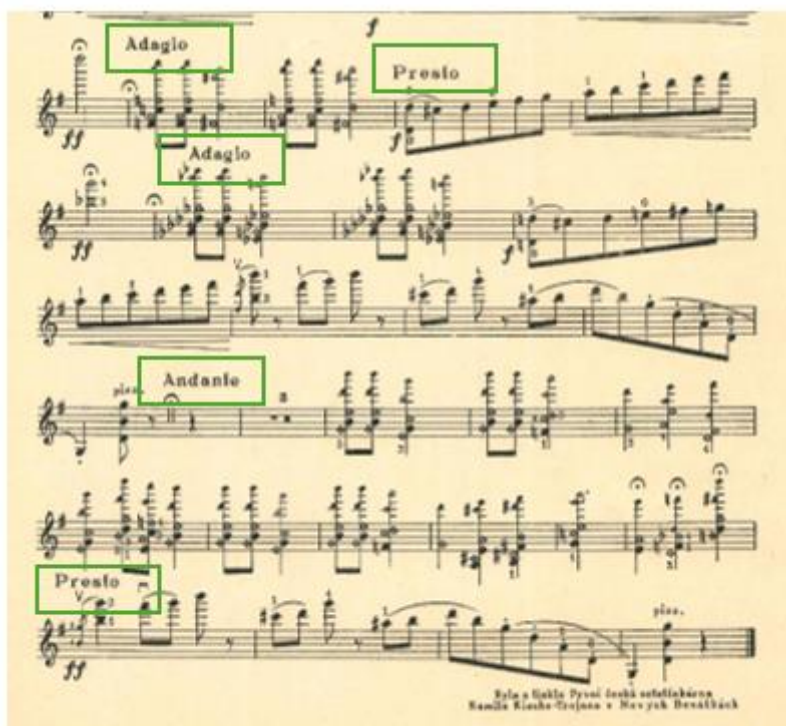

Obrázek 1: Nakladatel K. Kisch-Trojan

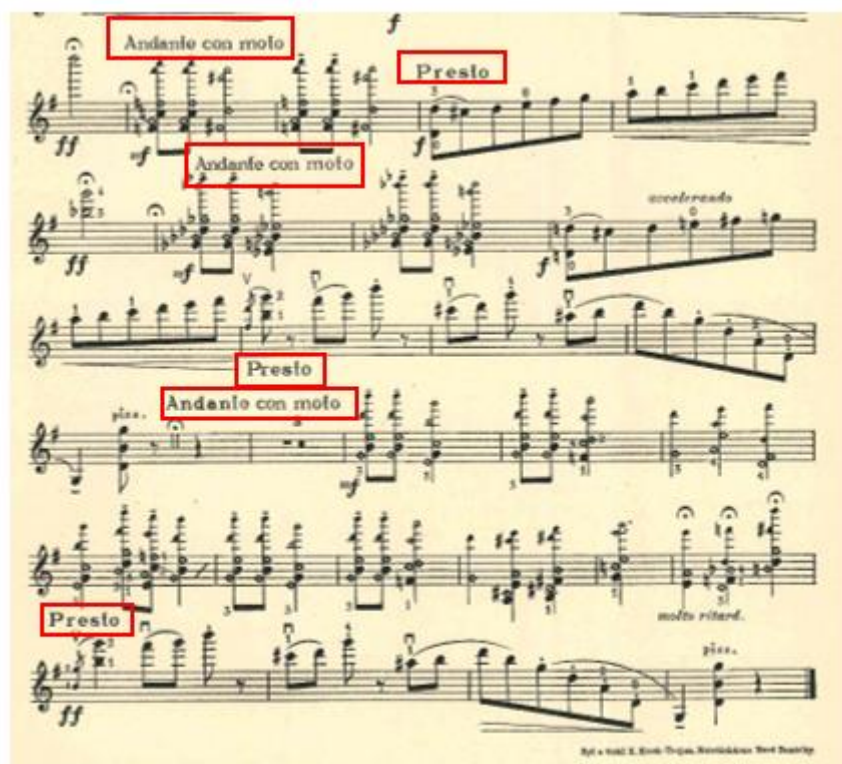
Obrázek 2: Nakladatel J. Stožický, rev. Nopp

Ukázka označení houslových smyků, které jsou doplněny, oproti Kischově vydání navíc, Viktorem Noppem, začínají od taktu 14.

Obrázek 3: Nakladatel K. Kisch-Trojan

V notových ukázkách jsou znázorněny odlišnosti v tempových označení, každého vydání. Kisch označuje mírná tempa jako *adagio*, což je pomaleji než *andante*. Oproti tomu ve Stožického vydání jsou použita tempa *andante*, respektivě *andante con moto*.

Obrázek 4: Nakladatel J. Stožický

Chtěla jsem posoudit, výsledky korektury *Českého tance* č. 7, bohužel ve fondu není autograf ani tisková korektura uložena. Dohledávala jsem skladbu také v Ševčíkově pozůstalosti uloženou ve Státním oblastním archivu v Písku a v Českém muzeu hudby – Národním muzeu v Praze. Domnívám se, že korektura by se mohla nacházet v Kyjevě, kde působil jako houslový pedagog¹⁴⁰ a *České tance* zkomponoval pro potřeby svých studentů. Nicméně Ševčík byl s tiskem skladby spokojený „Úprava je nádherná, tou se může Vaše tiskárna vším právem chlubit“.¹⁴¹

¹⁴⁰ Na konzervatoři v Kyjevě (pobočka carské konzervatoře v Petrohradu) působil až do roku 1892.

¹⁴¹ Dopis Ševčík Kischovi. Písek, 20.7.1929. NAD 922, SOKA MB.

nakladatel	Kamil Kisch-Trojan	Jaroslav Stožický
Pravděpodobný rok	[1927-1928]	[po roce 1928]
Obálka	Svému drahému žáku a příteli / mistru JAROSLAVU KOCIANOVI / ČESKÝCH TANCŮ č.7. / pro / HOUSLE / s průvodem klavíru / O. ŠEVČÍK. / DANCES BOHEMIAN * DANSES TCHEQUES / BÖHMISCHE TÄNZE / OP. 10. / První česká nototiskárna K. Kische - Trojana v Nových Benátkách	OTAKAR ŠEVČÍK / Op. 10a / ČESKÝCH TANCŮ Č.7. / [obrázek] / pro housle s průvodem klavíru / K 18.- / NAKLADATEL JAROSLAV STOŽICKÝ, BRNO, ZÁMEČNICKÁ 2.
Titulní list	stejný jako obálka	Není
Revize	není uvedeno	rev. prof. Viktor Nopp
Počet stran	7 stran	7 stran
Rozměry	26,4 x 34,5 cm	23,9 x 32 cm
Číslo plotny	88	88
Tempová označení	Andante con moto – Vivace – Tempo I. – Vivace – Adagio – Presto – Adagio – Andante – Presto	Andante con moto – Vivace – Tempo I. – Vivace – Andante con moto – Presto – Andante con moto – (accelerando) – Presto – Andante con moto – (molto ritard.) – Presto
smyky	6 značek od „špičky“, 4 od „žabky“	8 značek od „špičky“, 13 od „žabky“

Nakladatelství Edition Continental

Od roku 1924 Kisch spolupracoval se skladatelem a autorem mnoha hudebních aranžmá Bohuslavem Leopoldem.¹⁴² Z inzerce nototiskárny uvedené v *Hudebním Věstníku* se Leopold dozvěděl o výhodném a kvalitním tisku, proto dopisem oslovil Kische s dotazem, zda by neměl zájem vydat jeho dosud netištěné skladby nebo skladby v jeho úpravách – pochody pro dechovou hudbu, „dobré nové pochody“, které české dechové kapely postrádají, a o něž bude zájem, pokud bude cena přijatelná.¹⁴³ Z korespondence je zřejmé, že se Leopold pokoušel o navázání dlouhodobé spolupráce s Kischem. Některé Leopoldovy skladby a jeho aranžmá vydávali nakladatelé v zahraničí (Lipsko: Zimmermann, Bosworth, Peters, tiskař C. G. Röder, Berlín: Simrock, Vídeň: Universal Edition), v Čechách vydávali skladby s jeho aranžmá (například Universum, J. Gowell, J. Hoffmann, F. Chadím, J. Springer, K. J. Barvitiuss, Neubert),¹⁴⁴ ale podle Leopolda neměli u nás nakladatelé zájem o jeho tvorbu.¹⁴⁵ Zřejmě pro virtuózní obtížnost jemu nejbližšího nástroje – houslí. Některé jeho skladby měly více přednesový než taneční ráz, jako například *Tango-romance* *L'Amour orientale* a *Serenata Piemontese*.¹⁴⁶ Leopold měl dobré styky s cizinou a po účinné reklamě mohl Kischově nototiskárně získat stálé zákazníky i v zahraničí.¹⁴⁷ Jejich spolupráce měla být založena na objednávkách tisku, ale také na vydávání nových skladeb. Leopold při této spolupráci měl fungovat jako dodavatel (skladatel, autor), či měl shánět nototiskárně kvalitní zakázky (v mnoha dílech figuroval totiž jako aranžér) a pomáhat jí s prodejem tisků či rozšiřováním klientely. Tento záměr se jim podařilo zrealizovat pouze na menších zakázkách. Myslím si, že Kisch k Leopoldově nabídce mohl zaujmout vstřícnější postoj, jelikož by spolupráce pro Kische byla výhodná. Leopold se v této době věnoval hodně skládání a uvažoval o svém vlastním nakladatelství, ale obavy z administrativy mu v tom bránily. V jednom z dopisů z roku 1924 se Leopold zmiňuje, zda by Kisch nechtěl vydat jeho pedagogické dílo *Kaprice*

¹⁴² Bohuslav Leopold (1888–1956), český skladatel a aranžér, houslista, kapelník. Hrál v plukovní hudbě u Julia Fučíka, člen divadelních orchestrů (Budapešť, Praha), člen Šakovy filharmonie. V roce 1924 založil své hudební nakladatelství Edition Continental. Upravil a aranžoval skladby Ballingovi, Blodkovi, Fibichovi, Ježkovi, Košťálovi, Nedbalovi, Sukovi, Dvořákovi, Smatanovi a dalším. ŠTĚDRŮ, Bohumír. Leopold Bohuslav, in: ČSHS, Sv. I, s. 827.

¹⁴³ Korespondence Leopolda, Praha 13.9.1924. NAD 922, SOKA.

¹⁴⁴ Sigmund, Aleš. *Lexikon českých hudebních nakladatelů: česká hudba a hudební nakladatelé*. 1. vyd. Sychrov: MusikAtelier AJS, 2004, s. 28. ISBN 80-239-5077-0.

¹⁴⁵ Korespondence Leopolda Kischovi, 13. září 1924. NAD 922, SOKA.

¹⁴⁶ KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu 19. a 20. století*, 2.díl. Academia, 2000. s. 59.

¹⁴⁷ Korespondence Leopolda Kischovi, 13. září 1924. NAD 922, SOKA.

pro housle, které má připravené k tisku. Bohužel, žádný český nakladatel o ně nejevil zájem. Kisch zájem měl,¹⁴⁸ proto Leopoldovi poslal rozpočet pro tisk not lipským způsobem z rytých ploten a ujistil ho, že se jedná o nejlevnější prvotřídní tisk. Také Leopolda informoval, za jakých podmínek by vydal skladby ve svém nakladatelství. Skladatel dostával 10 % z ceny prodaných výtisků, v prvním týdnu každého roku poskytoval skladateli k nahlédnutí výtah z knihy objednávek a vyplácel skladateli tantiémy. Veškeré riziko prodeje neslo nakladatelství. Platební podmínky stanovovaly, že polovina částky se zaplatila při objednávce díla, zbytek se doplácel do 14 dnů po dodání zakázky.

Vypadalo to, že si Leopold našel vydavatele pro své skladby. Kisch ale byl zahlcen prací s tiskem not pro jiná nakladatelství a i s tiskem a vydáváním skladeb pro své nakladatelství (má přes 200 věcí k vydání).¹⁴⁹ A jako nakladatel měl právo rozhodovat, co vydá. Dne 26. května 1925 se Leopold ptá, jak pokračuje vydání jeho dvou skladeb pro dechovou hudbu a nabízí Kischovi k vydání jeho tři skladby pro housle. Také se zmiňuje, že korekturu *Sonatiny*¹⁵⁰ obdržel a žádá Kische o oslovení klavíristy, který by vyznačil přesný prstoklad v klavírním partu. Bohužel Kisch nikoho nesehnal, a proto Leopold požádal studentku klavírního pedagoga Františka Veselského,¹⁵¹ zda by se úkolu neujala. Také ocenil Kischův postřeh chybějícího taktu při kontrole korektury. Po vydání skladby byl Leopold spokojen s precizním provedením tisku, méně však s umístěním repetice, při které se musel obracet list. Výtisky *Sonatiny* předal Leopold pedagogům a učitelům k zařazení do učební látky. Leopold Kischovi vyčítal kalkulaci, a vysvětloval mu, že nemůže účtovat komisionářům 25% slevy, jelikož ostatní nakladatelé dávali slevu 50 a více procent. Pokud by dal větší slevu, komisionáři by se snažili o větší tržbu. V reklamě a propagaci se Kisch, dle jeho názoru, vůbec neorientoval. Požadoval po Kischovi, aby provedl novou kalkulaci, popřípadě, aby zvýšil cenu, a co možná nejvíce vyšel vstříc překupníkům. Leopold měl v plánu najít vydavatele, jenž by vydal jeho skladbu *Dětský ples* na 4 ruce, nepodařilo se mu nikoho oslovit a Kisch ji odkládal, proto ji vlastním

¹⁴⁸ Bohužel je Kisch nevydal, vyšly firmou Bosworth.

¹⁴⁹ Koncept Kische, tužkou, na zadní straně dopisu Leopoldovi z 26.5.1925. NAD 922, SOkA.

¹⁵⁰ *Leopold, Bohuslav. Sonata ve snadném slohu pro piano: op. 80 [hudebnina]. Nové Benátky: K. Kisch-Trojan, [19--]. 1 partitura (16 s.).*

¹⁵¹ František Veselský (1884–1925), český klavírista a pedagog. ČERNUŠÁK, Gracian. Veselský František, in: ČSHS, sv. 2, s. 865.

nákladem vydal sám, a tím začala jeho kariéra nakladatele. Svě nakladatelství pod názvem Edition Continental založil v roce 1928 a vydal si většinu svých skladeb.

Leopold byl propojen s Kischovou nototiskárnou prostřednictvím některých zakázek s jinými nakladateli (Universum, Edition českého hudebnictva) jako autor instrumentace. A proto se v korespondenci setkávám s informací, aby Kisch do rozpočtu objednávky započítával honorář 200 až 300 Kč pro Leopolda. Leopold vydával či zprostředkovával vydávání skladeb ve svém aranžmá pro universální a salonní orchestr nebo kvintet. Jeho nakladatelství představovalo náš nejvýznamnější exportně zaměřený vydavatelský podnik v oboru populárně poslechové hudby.¹⁵²

V zachované korespondenci jsou zmíněny skladby Leopolda, které vydal pod svým Edition Continental a ryla je Kischova nototiskárna – *Balaton*, op. 74. *Uhorský marš* (pro orchestr a také v úpravě pro dechovou hudbu, 1929), *Rapid*, op. 91. *Kvapík* (pro orchestr a Violino obbligato, 1930), *Pochod komediantů na motivy komické zpěvohry „Prodaná nevěsta“* od Bedřicha Smetany (pro orchestr a violino obbligato, 1930). Dále jsou zmíněny skladby, které Leopold aranžoval i vydal: od Arnošta Košťála *Stráž svobody*, pochod (1931) a *Tonka, polka ze zvukového filmu „Tonka šibenice“*¹⁵³ (pro dechovou hudbu, 1930) a skladby, které vydali jiní nakladatelé v jeho aranžmá, ale tiskl je Kisch: pro Edici českého hudebnictva v Praze: Bedřich Smetana, *Gaudeamus*, pochod studentských legií z r. 1848 (pro orchestr a violino obblig., 1930), Julius Fučík, *Sempre avanti. Stále ku předu!* pochod (pro velký orchestr, 1932), Václav Vačkář, *Bouře na moři* (pro salonní orchestr, 1930). Toto je pouze malý výčet děl, se kterými se pojí Bohuslav Leopold, poznámky k dalším skladbám v korespondenci nejsou uvedeny.¹⁵⁴

Nakladatelství Mojžíra Urbánka

Mezi korespondencí Mojžíra Urbánka Kischovi se nachází jeden dopis z roku 1927, deset dopisů z roku 1932 a čtrnáct dopisů z roku 1933. Nakladatelství Mojžíra

¹⁵² KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu 19. a 20. století*, 2.díl. Academia, 2000, s. 59.

¹⁵³ Skladba *Tonka* Erna Košťála zazněla v prvním českém zvukovém filmu *Tonka Šibenice*.

¹⁵⁴ Další skladby lze dohledat v Bibliografickém katalogu Národní knihovny.

Urbánka sídlilo v Praze II. v Hudebním domě Mozerteum, kde Kisch několikrát koncertoval.

Dopis z roku 1927 se týkal zaslání Urbánkem objednaných věcí, Nejedlého sešitů, op. 100 (seš. 1., 3., 4., 5., 6., 7., 9., 11., 12. a 13.), které si nechalo nakladatelství vytisknout u Kische a výše slev na jejich objednávky. Kisch účtoval jednu z objednávek s 25% slevou, Urbánek žádal Kische o účtování jejich objednávek s obvyklou provizí 50 %.

V roce 1932¹⁵⁵ píše Urbánek Kischovi ohledně inventáře (razidla, písma, stroje) jeho tiskárny. Urbánek se rozhodl prodat vybavení své tiskárny a sháněl kupce. Velký zájem měla pražská Průmyslová tiskárna, neměla však dostatek volného prostoru a Urbánek vyžadoval odkoupení celé své výbavy, včetně strojů. O této nabídce se dozvěděl i Kisch a vybavení odkoupil.

V roce 1932 si Urbánek u Kische objednal rytý tisk *Clementi-Sonatiny*, vydané pod edičním číslem 1654 v počtu 3000 exemplářů, v rozsahu 72 s. (dle formátu edice jeho Pilátovy školy na křídlovku). Urbánek se v rytých notách zřejmě vyznal, jelikož uvedl svůj požadavek: „Při rytí musilo by býti dbáno toho, aby noty nebyly tak stlačené jako ve vydání Steingrābrově, nýbrž volnější jako ve vydání Petersově.“¹⁵⁶

Další zadané skladby Kischově nototiskárně v roce 1932 viz výčet níže. Všechna díla byla vyhotovena rytým tiskem.

2000 výt.	č. 91	<i>Hopp-Dětem</i>
2000 výt.	č. 1215	<i>Album melodií V.</i>
1000 výt.	č. 207a	<i>Classique I.</i> (housle a klavír)
2000 výt	č. 141	<i>Album melodií III.</i>
1500 výt	č. 1406	<i>Na zlaté struně I.</i> (housle)
500 výt	č. 1410	<i>Na zlaté struně I.</i> (klavír)
1000 výt	č. 1051	<i>Smetana-Prodaná II.</i>
2000 výt	č. 82	<i>Album melodií I.</i>

¹⁵⁵ Korespondence M. Urbánek, Praha 22.4.1932. NAD 922, SOKA.

¹⁵⁶ Korespondence M. Urbánek, Praha 25. května 1932. NAD 922, SOKA.

Nakladatelství od Kische potřebovalo často rychlé dotisky skladeb,¹⁵⁷ Kischovi se bohužel nedařilo dotisky včas vyhotovovat. Korespondence je také zahlcena stížnostmi na Kischovy vyšší ceny, v porovnání s Průmyslovou tiskárnou, a dlouhé čekací lhůty. Podle názoru Urbánka nebylo potřeba všechny hudebniny tisknout rytím, ale Kisch měl využívat i litografický tisk, po vzoru Průmyslové tiskárny. Ve své korespondenci řešili také otázku přesouvání rytých desek mezi firmami. Některé Urbánkovy stížnosti se zabývaly barvami obálek Kischových hudebnin.

Nakladatelství Accord

Kischova spolupráce s nakladatelstvím Accord a majitelem Stanislavem Hrubým nezačala roku 1928 zrovna nejlépe. Nakladatelství Accord tisklo moderní písně a tance a potřebovalo urychlené dodávání svých objednávek, jelikož se jednalo o repertoár, který podléhal módním trendům. Firma Accord vyžadovala přesné dodržování termínů. Nakladatelství zadalo 21. ledna 1928 Kischovi do tisku, po 500 exemplářích, tři salonní orchestry od Zdenka Bayera: *Kdybych měl milion celý* (charleston), *Jednou mrknout stačí* (foxtrot), *Kdy mi, má panenka* (foxtrot). Objednávka měla být hotová do soboty 2. února, to znamenalo, že benátečtí rytci¹⁵⁸ měli vyrýt tři skladby za deset pracovních dní, z nichž jedna skladba obsahovala 34 hlasů a ostatní dvě 22 hlasů. Termín nototiskárna nedodržela z důvodu onemocnění rytců. Dopisem bylo Kischovi oznámeno, že nedodržuje slovo, a aby Hrubému, pokud nejsou salonní orchestry v tisku, zakázku poslal zpět. V nototiskárně byly ovšem všechny zadané skladby rozpracované a zakázka nakonec zrealizována. V únoru¹⁵⁹ 1928, benátecká nototiskárna tiskla pro Accord, po 3000 výtiscích, populární písně pro klavír a zpěv o rozsahu dvou stran v rozměru 18 cm na výšku od Zdenka Bayera *Láska je...!* (foxtrot, také v Radio albu sv. VIII), *Tu a žádnou jinou* (foxtrot, také VIII), *Dej mi sáhnout* (foxtrot), dále foxtrot od německého skladatele, populární a filmové hudby, Jima Cowlera *Jsem zítra zas u Evy*¹⁶⁰ na slova Fráni Vodičky a od rakouského

¹⁵⁷ Například dotisk kupletu *Havaj, kouzla zbavená* (1500 výtisků). Viz korespondence MU, Praha 6.10.1932. NAD 922, SOKA.

¹⁵⁸ V roce 1928 pracuje v dílně 5 rytců. Dle knihy *Rytecna 1928*, NAD 922, SOKA.

¹⁵⁹ Korespondence Accord, 10. února 1928. NAD 922, SOKA.

¹⁶⁰ Databáze NK uvádí dataci ca 1920. Tisk vyšel 1928 dle korespondence. (také tiskl Em. Starý pro Accord)

skladatele Antona Profese *Až se vrátí zas měsíc lásky*.¹⁶¹ V dopise ze dne 24. srpna žádal Accord tiskárnu o dodání rytých desek k těmto písním. Zřejmě proto, aby s nimi mohla nadále disponovat u jiných tiskáren, jelikož Kisch nedodržoval termíny. U některých jemu zadávaných hudebnin je z časových důvodů vyžadováno tisknout litograficky. Později je Kischův podnik kritizován za horší litografický tisk v porovnání s jinými tiskárnami. Odůvodňují si to tím, že Kisch měl vypracovanou technologii na produkci rytých not, ale do litografických strojů neinvestoval. V roce 1929 zadal Accord nototiskárně skladby Rudolfa Piskáčka v úpravě pro dechovu hudbu: *V Šárce u sv. Matěje* (také vyšlo v edici *Radio album* sv. IX), *Ty české panenky* a *Kanonýrům se vždy dobře*, po 500 výtiscích¹⁶² za levnou cenu, tudíž mohly být litografované. Zároveň si nakladatelství u Kische objednalo dvě skladby z operety Der Orlow od Brauna Granichstaedtena pro salonní orchestr: *Orlow-Tango: Spiel' my Jazzband Spiel'!* a *Zigarettenlied (Píseň o cigaretě)*, po 1000 exemplářích, piano a housle ryté, ostatní hlasy mohly být litografované. A po 500 výtiscích skladbu *Ještě né, děvče mé* od Karla Pečkeho (také vyšlo v *Radio albu* VIII, pfte), *Když chce děvče hocha mít* od Františka Kohlera (také vyšlo v *Radio albu* VIII, pfte).

Od roku 1929 zadávala firma Accord Kischovi objednávky na tisk *Radio alba*.¹⁶³ V korespondenci jsou zmíněny objednávky na celé svazky VIII, IX, XIII a XIV a s jistotou tedy mohu tvrdit, že tato Radio alba byla ryta benáteckou nototiskárnou. Nebylo výjimkou, že i Accord zadával své zakázky ostatním tiskárnám,¹⁶⁴ proto se budu zabývat těmito svazky. Radio album tvořilo soubor několika krátkých písní (většinou na 2 stránky), sám Hrubý o svém „projektu“ řekl „Dosud nejlepší české sbírky nejnovějších moderních chansonů, písní a tanců“¹⁶⁵ pro klavír a zpěv. Svazek VIII obsahoval celkem 20 skladeb moderních chansonů a tanců s plnými texty. V korespondenci je zmínka o dvou skladbách z tohoto svazku,¹⁶⁶ skladby také vyšly samostatně o rok dříve. Náklad Radio alba, svazku IX byl 3000 výtisků, u této objednávky je zajímavé, že firma Accord měla již některé ryté desky skladeb obsažených v albu ve svém nakladatelství, vyhotovené od jiné nototiskárny.

¹⁶¹ Databáze NK uvádí dataci ca 1920. Tisk vyšel 1928 dle korespondence.

¹⁶² Vyhotovení do 14. dnů. Viz korespondence Accord, 4. 7.1929. NAD 922, SOkA.

¹⁶³ Radio album (velký salonní orch.) a album Čaj o páté (malý orch.). Dosud nejlepší české sbírky nejnovějších moderních chansonů, písní a tanců. Čaj o páté sv. II to Kisch tiskl dle koresp. (sbírka 10 moderních chansonů a tanců s úplnými texty) 1929/30

¹⁶⁴ Některý ze sv. Radio alba tiskl Em. Starý

¹⁶⁵ Dopis Hurubého Kischovi, Praha, dne 8. května 1929. NAD 922, SOkA.

¹⁶⁶ Zdenko Bayer - *Láska je...!*, *Tu a žádnou jinou*.

Tyto desky nakladatelství poskytlo Kischovi, s tím, že za každou vyrytou desku, kterou mu dodají, odečte se jim z rozpočtu 50 Kč. Celková cena za zakázku činila 11 650 Kč.

V korespondenci se píše o zaslaných rukopisech,¹⁶⁷ skladeb ze svazku IX, které Kischova nototiskárna vyryla a vytiskla, ostatní skladby tohoto alba pouze přetiskovala, jelikož obdržela od Accordu hotové plotny na výtisk ostatních skladeb alba. Jednalo se o rukopisy skladeb *Když leze míza z jara do těla* (Ludvík Vogel), píseň a foxtrot, tři skladby Rudolfa Pyskáčka ze starosvětské operety *Perly panny Serafinky*: *Když máj jde k nám* (dvojzpěv Serafinky a Průchy), *Vždyť přece hubička jen srdce sblíží* (dvojzpěv Ruth a Toníčka), *Když lásky hlas se ozve v nás* (dvojzpěv Barči a Blažeje) a *Štěstí je klamné* (John Gowell), píseň.¹⁶⁸

Práce na svazku XIII začala v roce 1930, celé toto album obsahuje celkem 18 skladeb Karla Ballinga a je určeno pro celovečerní kabaretní program s tancem. V korespondence lze dohledat zmínky o těchto skladbách: *Literární kýč*, *Liliputání* (foxtrot), *Atlantis*.

Radio album svazek XIV byl zadáný nototiskárně k tisku v roce 1931 a obsahoval 18 moderních chansonů a tanců s plnými texty. Objednávka byla stanovena na 1500 výtisků, za cenu 3,80 Kč za kus, včetně šití, ořezání a dodání ve dvoubarevné obálce. Jednalo se o skladby: *Anička*, *Andulka*, *Už nejsi můj kamarád* (Mach Chlumecký), *Půjdu sám* (Jiří Voldán), *Zda vzpomínáte* (Jurist, Kudrna), *Staré hnízdo* (Ruda Jurist), *Pod kamenným mostem voda šumí* (Brožík, Piskáček), *Věneček zelený* (Brožík, Piskáček), *Lokau* (Kudrna, Vogel), *Květy lásky* (Chlumecký, Ingrid), *Když jsem šel z hub* (Jankovec, Sýkora), *Já mám holku novou*, *Pepku Rejholcovou* (Voborský, Jankovec), *Nelkej kamaráde* (J. a F. Korda).¹⁶⁹

Práce Kischovy nototiskárny byla prezentována také v zahraničí. Na přání Accordu v březnu 1930 poslal Kisch ihned po vyrytí 100 výtisků tanga *Penas* (*Daruj mi dnes naše tango poslední*), klavír a zpěv (od Siegbert Margulies) firmě Edition Bristol A. G. (Víděň), 15 kg balík firmě Georg Margulies (Berlín), 2000 výtisků firmě Wiener Boheme Verlag (Berlín), 100 výtisků firmě Rob. Forberg, International Edition G. m. b. H. (Německo, Lipsko) a Accordu 15 kg balík. K jedné z dalších dodávek do

¹⁶⁷ Dopis Accord Kischovi, Praha 24.6.1929. NAD 922, SOKA MB.

¹⁶⁸ Viz Příloha 3: *Soupis skladeb obsažených v Radio albu (nakladatelství Accord)*.

¹⁶⁹ Tamtéž.

zahraničí, pravděpodobně do Francie nebo francouzsky mluvících zemí, patřily Řehořovy pochody pro salonní orchestr: *Vítězný pochod – La marche triomphale* (č. 904), *Věrné přátelství – L'ami fidèle* (č. 905), *Starí kamarádi – Les vieux camarades* (č. 906), *Triumf – Le triomphe* (č. 907), *Závodní pochod – La marche de courses* (č. 908) a *České děti – Les enfants tchècs* (č. 909).

Výčet dalších skladeb zadaných Kischově nototiskárně: skladba *Erika*, jako klavírní vydání po 500 ks a pro malé vydání pro orchestr po 3000 ks. Taktéž skladby *Milá přítelkyně jako ty* (Will Meisel, tango), *Z očí Tvých krásných* (píseň a tango, Dol Dauber) a *Veroniko už je tu máj* (foxtrot a píseň, Walter Jurmann), které mělo být do týdne vyryté. Šlágr *Ach slečno Greto* (Juan Llossas, také obsaženo v Radio albu, sv. XIV) byl nototiskárně zadán v roce 1931, klavírního vydání označeného jako č. 460 po 3000 výtiscích, malé vydání pro orchestr s č. 2634 po 1000 výtiscích, dvě skladby pro malé vydání (dechová hudba) – *Muziky, muziky hrajte*, po 3000 výtiscích a *Už ti nevěřím*, po 1000 výtiscích s dvoubarevným titulním listem.

Korespondence mezi Accordem a Kischem končí rokem 1933. Ve všech dopisech týkajících se korektur řešilo nakladatelství s Kischem pouze textové úpravy (názvy skladeb, reklamy, umístění copyrightu), nakladatelství chtělo uvádět do rámečku „veškerá práva vyhrazena, provozovací právo udílí jedině nakladatelství“ a pod tuto větu „Tištěno, co rukopis“. Firma Accord jednala s Kischem převážně telefonicky, ústně s Kischovým tchánem. Razantně se stavěla proti nedodržování termínů objednávek.

Nakladatelství Hudební matice Umělecké besedy¹⁷⁰

Korespondence mezi nakladatelstvím Hudební matice¹⁷¹ Umělecké besedy a Kischem, uložená ve fondu, začíná rokem 1929. Ředitelem Hudební matice byl od roku 1919 Václav Mikota. Ve 20. a 30. letech 20. století Hudební matice dosáhla úrovně moderního podniku prosazujícího cílevědomě českou moderní hudbu. Soustředila se výhradně na původní domácí tvorbu. Nejprve plnila funkci hudebního

¹⁷⁰ Ve fondu NAD 922, se nachází celkem 11 dopisů. Z roku 1929 (3), 1931 (6), 1932 (3).

¹⁷¹ Z podmětu Starého byla v roce 1870 založena Hudební matice, která měla za úkol vydávat levně skladby domácích skladatelů. V roce 1884 postihla Hudební matici finanční krize a až v roce 1909 se stala součástí Umělecké besedy a její finanční situace se zlepšila. Viz *Hudba a národ*. V Praze: Svaz českých knihkupců a nakladatelů, 1940, s. 128.

spolkového fondu.¹⁷² Finanční stabilitu při vydávání umělecké hudby vyrovnávala edicemi populárních salonních úprav Ježkových skladeb. Ve 20. a 30. letech začala vydávat literaturu o hudbě.¹⁷³

V červnu 1929¹⁷⁴ zaslala Matice Kischovi tiskovou předlohu valčíků Bedřicha Smetany v úpravě pro salonní orchestr a žádala o stanovení rozpočtu na 500, 1000 a 2000 kusů, s požadavky na provedení: formát 17 x 27 cm, tisk z rytých ploten, obálka s dvoubarevným tiskem. V kalkulaci měla nototiskárna uvést počet stran (tj. počet rytých ploten) a zakalkulovat dvakrát violino I. Zároveň nakladatelství žádalo o rozpočet na Sukův sokolský pochod ve stejném provedení, s rozsahem klavír a violino I., 6 rytých ploten, ostatní hlasy dohromady 34 ploten. Také měla Kischova nototiskárna uvést lhůtu dodání, platební a smluvní požadavky. Kischova nototiskárna poslala požadované rozpočty na salonní orchestry nakladatelství 12. června 1929. Nakladatelství Kischovi v dopise z 13. června odpovědělo na chybnou kalkulaci hlasů, u kterých je rozsah 2 stran. Nototiskárna totiž počítala s tím, že obě stránky jednoho hlasu by byly na jednom listě, tudíž by hráč musel list otáčet, s touto variantou ale nakladatelství nesouhlasilo. Pro jejich sbírky salonních orchestrů bylo nutné, aby party dvoustránkových hlasů vycházely na dvou listech proti sobě. Nakladatelství také překvapilo, že ryté plotny by měly zůstat majetkem nototiskárny. Proti tomuto požadavku se nakladatelství ohradilo: „Plotny jsou majetkem nakladatele, neboť jsou v rozpočtu zakalkulovány.“¹⁷⁵

Začátkem prosince roku 1931¹⁷⁶ poslalo nakladatelství Kischovi korekturu sboru Karla Konvalinky *Vánoční balada* a žádalo o rychlé opravení a zaslání druhé korektury skladateli Karlu Konvalinkovi a jím. Upozorňovali, že v korektuře partitury je vložen list, na němž je poznamenáno: uvést informaci o podpoře z nadace Bedřicha Smetany. Druhou korekturu skladby měla nototiskárna poslat co nejdříve, jelikož nakladatelství i skladatel si přáli, aby vyšla¹⁷⁷ do Vánoc. Papír měl odpovídat jakosti, na který tiskla Průmyslová tiskárna.¹⁷⁸

¹⁷² SMETANA, Robert. Dějiny české hudební kultury 1890-1945. Praha: Academia, 1981. sv. 2, s. 28.

¹⁷³ Tamtéž, s. 29.

¹⁷⁴ Korespondence HM, Praha 10.6.1929. NAD 922, SOkA.

¹⁷⁵ Korespondence HM, Praha 13.6.1929. NAD 922, SOkA.

¹⁷⁶ Korespondence HM, Praha 5.12.1931. NAD 922, SOkA.

¹⁷⁷ Dle dopisu měly být výtisky dodány do 15.12. Viz dopis 5.12.1931.

¹⁷⁸ Průmyslová tiskárna tiskla HMUB sborové věci.

Téhož roku nakladatelství zadalo nototiskárně objednávku na čtyři čísla z jejich Collection Tempo, jednalo se o skladby Jaroslava Ježka: *Pochod stoprocentních mužů*,¹⁷⁹ *Pražská java*, *Nikdy nic nikdo nemá* a *Fox o mravencích*. Každá skladba rytá v rozsahu zhruba o 24 stránkách, s rychlým vyhotovením. Sbírká se tiskla samostatně po jednotlivých skladbách i po dvou šlágrech dohromady. Nakladatelství si objednalo celkem 500 výtisků, 100 kusů jako jednostranný tisk (po jedné skladbě všech skladeb) a 400 kusů dvoustranný tisk (čili komplety po dvou skladbách). Nototiskárna měla navíc vytisknout 100 kusů klavírních a smyčcových partů (dublety, dvě skladby). Pro klavírní party mělo být použito silnějšího papíru, na volných stránkách partů vložena inzerce. Nototiskárně byly také zadány do tisku obálky. Další skladby zadané nototiskárně v roce 1932 dle korespondence: *Pradědeček* (J. Kříčka) a *Na shledanou v lepších časech* (J. Ježek).

Nakladatelství „Nová škola“

„Nová škola“ bylo pražské nakladatelství a vydavatelství (1920-1930?)¹⁸⁰ v čele s ředitelem K. Vondráčkem. Vydávalo všeobecnou literaturu pro dospělé, mládež i děti z oblasti historie, umění, ale i poezii, povídky a pohádky, později od roku 1935 knihy zaměřené na vzdělávání – dějepis, fyzika, němčina, početnice. Příležitostně vydávala písničky pro děti a mládež.

Nakladatelství zadalo Kischově nototiskárně vyhotovit skladbu Karla Emanuela Macana *Kvartet f moll*. V březnu roku 1931 psalo nakladatelství Kischovi o záměru uveřejnit Sukovou předmluvou k Macanovu kvartetu v časopise *Hudební matice*, jako povolenou reklamu k vydávanému tisku. Dále se v dopise psalo o zaslaném nátisku obálky, nakladatelství se nelíbilo rozmazané pozadí a přálo si zhotovit pouze čistou kresbu portréту Macana, typograficky upravenou. Také informovalo Kische o vytištěné skladbě *Domovina* (Eduard Novák¹⁸¹), kterou ministerstvo školství schválilo jako učebnici pro měšťanské školy, a tudíž se bude lépe

¹⁷⁹ *Pochod stoprocentních mužů* – klavír (3 s.), harmonium (2 s.), trubky a klarinety (2 s.), ostatní hlasy (1 s.). Celkem 26 stránek rytých not tištěných. Tištěno po jedné stránce (na jednu stranu).

¹⁸⁰ Datace převzatá z: Sigmund, Aleš J. *Lexikon českých hudebních nakladatelů: Česká hudba a hudební nakladatelé*. 1. vyd. Sychrov: MusikAtelier AJS, 2004, s. 74.

¹⁸¹ *Domovina* Díl I Sbírká sborů pro tři a čtyři dětské nebo ženské hlasy. Autoři: Eduard Novák, Josef Řehoř, Felix Zrno. Celkem se jedná o dva díly, vydané Novou školou v roce 1930. Viz Databáze NK.

prodávat a nakladatelství bude moci zaplatit nototiskárně pohledávky. Předpoklad se nevyplnil, dílo nešlo na odbyt a nakladatelství nemohlo dodržet platební lhůtu.¹⁸²

¹⁸² Dopis nakladatelství Nová škola Kischovi, Praha dne 11. března 1921. NAD 922, SOKA.

Závěr

Žánrovou rozmanitost ve vývoji české hudební tvorby mezi dvěma světovými válkami lze velmi dobře vysledovat z Kischova nototiskařského podnikání: úpravy písní pro dechové hudby i univerzální orchestry, salonní hudba, hudba k filmu, úpravy z oper a operet, šansony, trampská hudba, skladby soudobých skladatelů, hudební školy, zpěvníky, taneční hudba ovlivněná jazzem.

Kisch musel přehodnotit svůj původní podnikatelský záměr. Chtěl tisknout v Čechách hudebniny význačných hudebních skladatelů pro potřeby českých koncertních umělců a vyrovnat se lipským nototiskárnám. Potřeboval spolupráci s nakladatelstvím, které by se tohoto úkolu ujalo a na evropském trhu obstálo, což se mu ovšem nepodařilo. Z ekonomické hlediska se musel přizpůsobit poptávce po zábavné taneční hudbě, která zaručovala okamžitou investiční návratnost a rentabilitu.

Kisch by nezačal podnikat, pokud by se neseznámil se svojí budoucí manželkou, raději by zůstal houslovým virtuózem. Byl však nucen ekonomicky zabezpečit rodinu, a jelikož měl zkušenosti s nototiskem a nototiskáren s lipským rytím byl na tehdejším trhu nedostatek, rozhodl se podnikat v tomto oboru. Jeho rozhodnutí, do značné míry, také ovlivnil tchán, který mu vypomáhal nejen po finanční stránce.

Svůj podnik nazval *První československá nototiskárna*, aby zdůraznil, že se soustředí pouze na tisk hudebnin, především, lipským způsobem. Ke specifiku jeho tiskárny patřila velikost rytých předznamenání. Byla na ně použita větší velikost razidla daného symbolu tiskařského fondu. Zhruba od roku 1927 byly posuvky esteticky vzhlednější, užší s náklonem, ale přesto zůstávaly ve větší velikosti, snad proto, aby hráč hned věděl, v jaké tónině se má skladba interpretovat. Kvalitním tiskem si benátecká nototiskárna získala ohlas mezi tehdejšími nakladatelstvími a to takový, že poptávky nestačila uspokojovat a často se dostávala do problémů s dodržováním termínů.

Kisch musel ve svém podnikání překonávat období ekonomické nestability, obstát před konkurencí, a přitom si udržet svůj standard, pro který byl vyhledávaným

tiskařem. Ve 30. letech (1930–1938) bylo u nás vydáno 9 299 titulů hudebnin.¹⁸³ Kischova nototiskárna vytiskla většinu tehdejšího repertoáru (odhad 80 %),¹⁸⁴ na mnoha hudebninách tisknutých Kischem není uvedena jeho značka, pouze je zmíněn nakladatel, proto se objem jeho práce nedá přesně stanovit, nýbrž odvodit z objednávkových a rytebních knih nototiskárny, které bohužel nejsou v pozůstalosti nototiskárny zaznamenávány detailně. V práci jsem vytvořila seznam hudebnin tištěných v roce 1927 a v roce 1932 a vypracovala grafy podle žánrového rozvrstvení, nakladatelství i skladatelů, je zajímavé, že v krizovém roce bylo vytištěno téměř třikrát více hudebnin než v roce 1927, pět let od počátku Kischova podnikání. Zabývala jsem se pouze těmito dvěma roky, ale jistě by stálo za úvahu zpracovat všechna léta, ve kterých tiskárna pracovala.

Ačkoli pro českou hudební produkci se Kisch stal důležitým partnerem, zůstává v zapomnění a moje práce chtěla alespoň zčásti tento fakt napravit. Mimo jiné i pro jeho povahové rysy jemného, kultivovaného člověka oddaného hudbě, jenž se snažil v každé situaci vyhovět požadavkům zákazníků i na úkor svého aktivního koncertování a nedocenění, neusiloval za každou cenu o slávu a uznání, ale především o kvalitu své tiskařské práce. Celý jeho život bych mohla charakterizovat třemi slovy: housle, hudba, rodina a láska k nim. Mezi rodinu patřili nejen jeho nejbližší, ale také všichni jeho zaměstnanci.

¹⁸³ SMETANA, Robert, ed. *Dějiny české hudební kultury 1890-1945*. Praha: Academia, 1981. sv. 2, s.29.

¹⁸⁴ [Autor neznámý]. Z galerie zapomenutých Pardubáků. *Východočeský rozhled: nepolitický krajinový týdeník*, roč. 9, č. 13, Pardubice: Stanislav Vinař, 4 s., zde na s. 2.

Resumé

Moje práce se zabývá osobností Kamila Kische-Trojana (1893–1941) a jeho podnikatelskou činností na základě nezpracované pozůstalosti benátské nototiskárny uložené ve fondu NAD 922 v Oblastním archivu v Mladé Boleslavi. Jeho *První československá nototiskárna* založená v Benátkách nad Jizerou významně přispěla svým kvalitním tiskem k rozšiřování dobové hudební produkce. Ve své době vytiskla odhadem cca 80 % veškerých hudebnin vydávaných známými nakladateli: nakladatelství Jaroslava Stožického, Edition Continentl, nakladatelství Mojmíra Urbánka, Accordu a Hudební matice Umělecké besedy. Na příkladu prvního vydání *Českých tanců č. 7* Otakara Ševčíka demonstruji proces vydání hudebniny. Důležitou součástí mé práce je soupis vybraných edic vydaných nakladatelstvím Jaroslava Stožického a Accordu, a také seznam vytištěných hudebnin v letech 1927 a 1932 sestavených podle kritérií žánru, autora a nakladatele do přehledných grafů.

Summary

My thesis deals with the personality of Kamil Kische-Trojan (1893–1941) and his business activities based on the unprocessed legacy of Benátky nad Jizerou sheet music printer stored in the NAD 922 fund in the Regional Archives in Mladá Boleslav. His First Czechoslovak Noto Printing House, established in Benátky nad Jizerou, made a significant contribution with its high-quality printing to the expansion of contemporary music production. In its time, it printed approximately 80 % of all music published by well-known publishers, Jaroslav Stožický publishing house, Edition Continentl, Mojmír Urbanek publishing house, Accord and Hudební matice Umělecké besedy. Using the example of the first edition of Otakar Ševčík's Czech Dances No. 7, I demonstrate the publishing process. An important part of my work is the list of selected editions published by Jaroslav Stožický and Accord, as well as the list of printed music in 1927 and 1932.

Soupis literatury a pramenů

Slovníky

ČERNUŠÁK, Gracian, Bohumír ŠTĚDRŮŇ a Zdenko NOVÁČEK. *Československý hudební slovník osob a institucí, Sv. 1: A-L*. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963. 853 s.

ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Bastař Jindřich, in: ČSHS, sv. 1, s. 62.

ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Brokešová Ervína, in: ČSHS, sv. 1, s. 136.

ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Černý Jan, in: ČSHS, sv. 1, s. 196.

ČERNUŠÁK, Gracian. Fiala Jan, in: ČSHS, sv. 1, s. 309.

ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Leopold Bohuslav, in: ČSHS, Sv. 1, s. 827.

ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Kovařík Ferry, in: ČSHS, Sv. 1, s. 721-722.

ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Kovařovic Karel, in: ČSHS, sv. 1, s. 722-724.

ČERNUŠÁK, Gracian, Bohumír ŠTĚDRŮŇ a Zdenko NOVÁČEK. *Československý hudební slovník osob a institucí, Sv. 2: M-Ž*. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1965. 1080 s.

ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Papš František Josef, in: ČSHS, sv. 2, s. 254.

ČERNUŠÁK, Gracian. Picka, František, in: ČSHS, sv. 2, s. 300.

ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Rubínek Vilibald, in: ČSHS, sv. 2, s. 442.

ČERNUŠÁK, Gracian. Starý, Emanuel, in: ČSHS, Sv. 2, s. 594-595.

ČERNUŠÁK, Gracian. Stožický, Jaroslav, in: ČSHS, Sv. 2, s. 620.

ŠTĚDRŮŇ, Bohumír. Srba Antonín, in: ČSHS, sv. 2, s. 584.

ČERNUŠÁK, Gracian. Sychra, Cyril, in: ČSHS, sv. 2, s. 663.

ČERNUŠÁK, Gracian. Urbánek František Augustin, in: ČSHS, sv. 2, s. 818.

ČERNUŠÁK, Gracian. Veselský František, in: ČSHS, sv. 2, s. 865.

FUKAČ, Jiří, Jiří VYSLOUŽIL a Petr MACEK. *Slovník české hudební kultury*. 1. vyd. Praha: Editio Supraphon, 1997, 1035 s. ISBN 80-7058-462-.

SIGMUND, Aleš. *Lexikon českých hudebních nakladatelů: česká hudba a hudební nakladatelé*. 1. vyd. Sychrov: MusikAtelier AJS, 2004, s. 28. ISBN 80-239-5077-0.

Online slovníky

VOIT, Petr. Nototisk, in: *Encyklopedie knihy v českém středověku a raném novověku* [online]. Knihovna AV ČR, 2016 [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://www.encyklopedieknihy.cz/index.php/Nototisk>

BOISITS, Barbara. Waldheim-Eberle, in: *Oesterreichisches Musiklexikon* [online]. [cit. 2023-09-12]. Dostupné z: musiklexikon.ac.at.

Publikace

KOTEK, Josef. *Dějiny české populární hudby a zpěvu (1918-1968)*. Praha: Academia, 2000. ISBN 80-200-0634-6.

LOCHMAN, Adolf. *Člověk zapisuje tóny*. Praha: Polygrafia, [1960].

MIKOTA, Václav, ed. *Hudba a národ*. V Praze: Svaz českých knihkupců a nakladatelů, 1940.

Noty: Objednávky, rytí not, korektury, tisk. V Praze: Průmyslová tiskárna, [1936].

PÁNEK, Jaroslav a kol. *Dějiny českých zemí*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1544-8.

SMETANA, Robert, ed. *Dějiny české hudební kultury 1890-1945*. Praha: Academia, 1981. sv. 2.

Časopisy

Dalibor: Hudební listy. Praha: Urbánek, 5.6.1924, 40(11), s. 104. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mlp/uuid/uuid:4365197d-1853-11e6-979e-001b63bd97ba>

Lidové noviny. Brno: Vydavatelské družstvo Lidové strany v Brně, 25.7.1914, 22(203), s. 4. ISSN 1802-6265. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mzk/uuid/uuid:30174188-435e-11dd-b505-00145e5790ea>

Listy Hudební Matice. Praha: Hudební matice Umělecké besedy, 25.2.1926, 5(5), s. 198. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/mlp/uuid/uuid:d5279bd5-1b38-11e6-a9dd-001b63bd97ba>

Národní listy. Praha: Julius Grégr, 12.5.1921, 61(129, ranní vydání), s. 4. ISSN 1214-1240. Dostupné také z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:eede7890-68eb-11e7-8b50-001018b5eb5c>

Ročenka Československé republiky, roč. 5, č. 1, 1926.

Typografia: časopis pro technické a společenské zájmy knihtiskařů. Praha: Karel Krunert.

Za hudebním vzděláním: měsíčník pro sblížení širší veřejnosti s hudebním uměním. Plzeň: Oldřich Blecha, 1925-1929.

Články z časopisů

Z galerie zapomenutých Pardubáků. *Východočeský rozhled: nepolitický krajinský týdeník*. Pardubice: Stanislav Vinař, 15.11.1939, 9(13), s. 2. Dostupné také z: <https://www.digitalniknihovna.cz/kkp/uuid/uuid:c49c2e61-96d9-46a3-9f33-f87db843b858>

BENEŠ, Luděk. Kamil Kisch Trojan, významný nototiskař. *Zpravodaj Benátecka*, 2008, roč. 32, s. 24.

BENEŠ, Luděk. Kamil Kisch-Trojan a Gabriel Vágner – významné osobnosti hudebního života na Benátecku. *Zpravodaj Benátecka*, 2015.

GOTTHARD, Jan. Statistika hudební produkce české a slovenské. *Hudba a národ*, 1940.

MÁSLO, Jindřich. Rytí a tisk nor. *Typografia*.

MIKOTA, Václav. Obchod s hudebninami u nás a jeho organisace. *Hudba a národ*, 1940.

MIKOTA, Václav. Hudební nakladatelství v ČSR mezi dvěma válkami 1918–1938. *Hudební věda*. Academia, 1964, roč. 3, s. 345. ISSN 0018-7003.

MIKOTA, Václav. Nakladatelé diskutují o krisi hudby. *Listy Hudební Matice*, 1936, r. 16, 1

MÜLLER, Otto. Jak se zhotovovaly noty dříve a nyní... *Typografia*.

PLETKA, Václav. Materiály, dokumenty, zprávy: Přehledný soupis kupletů a šlágrů na konci 19. A v první polovině 20. století. *Hudební věda*, Academia, 1964, roč. 1.

VÝŠEK, Antonín. O nototisku. *Typografia*.

Databáze a katalogy

Databáze Národní knihovny ČR [online katalog]. Dostupné také z: https://aleph.nkp.cz/F/?func=file&file_name=find-b&local_base=nkc

Bibliografický katalog Československé republiky: Literární tvorba z roku ... vyjma díla pokračovací. Praha: Ministerstvo školství a národní osvěty, 1930-1948. ISSN 1804-6703.

Archivní prameny

Fond NAD 922: Nototiskárna Benátky nad Jizerou, SOkA MB

- **Úřední listiny, smlouvy:**
Koncese pro živnost hudebního nakladatelství 24.7.1924
Koncese pro obchod s hudebninami 20.10.1924.
Koncese pro živnost knihtiskařskou (po Arnoštovi Splídkovi) 10.5.1938.
Smlouvy učňů
- **Soupisy:**
Soupis Kischových koncertů, strojopis, 16 s.
- **Knihy:** Kniha objednávek z roku 1927–1932, kniha „Rytebna“ z roku 1928.
- **Soubor novinových výstřižků:** (*Odbor Českého srdce v Nových Benátkách*, s. n., *Samostatné směry*, č. 49, r. 1914, Koncert Kutná Hora, 1935, *Pardubický zpravodaj*, s. n. aj.)
- **Korespondence:**

Jaroslav Stožický, Brno (142 dopisů), Z. Vlk, Praha (42 dopisů), Accord – Stanislav Hrubý, Praha (34 dopisů), Ed. Continental, Bohumil Leopold (29 dopisů), Mojmír Urbánek, Praha (25 dopisů), J. N. Polášek (19 dopisů), O. Pazdírek, Brno (16 dopisů), Josef Potužník (15 dopisů), Erno Košťál (15 dopisů), Jan Ev. Zelinka (12 dopisů), HMUB, Václav Mikota (11 dopisů), Jan Holub (11 dopisů), Obecná jednota Cyrillská (Dušek), Praha (10 dopisů), V. Nejedlý (6 dopisů), Praveček (6 dopisů), Hugo Posselt (5 dopisů), Fr. Picka (5 dopisů), Otakar Zich (5 dopisů), Karel Moor (4 dopisy), Hanuš Svoboda (4 dopisy), Luisa Příborská (3 dopisy), Josef Poncar (3 dopisy), Václav Pacík (3 dopisy), B. Turek, Pardubice (2 dopisy), Nová škola (Suk) (2 dopisy), Fr. A. Urbánek a synové (2 dopisy), Ant. Pavlica (2 dopisy), Neuber, Pour a spol., Grafické závody (1 dopis), K. Barvitiis (1 dopis), Závody Kosmos Čáslav, Emil Pick (1 dopis), Itra, Praha (1 dopis), Karel Konvalinka (1 dopis), Josef Tábořský (1 dopis), Josef Šváb Malostranský (1 dopis), Karel Pádívý (1 dopis), Emil Machovský (1 dopis), Frant. Penc (1 dopis), R. A. Dvorský (1 dopis), Mojmír Urbánek (1 dopis), Grando (1 dopis), Kisch: Poláškoví (1 dopis), Akciová společnost spojených továren na papír „Pražský labský mlýn“ (1 dopis).

Fond č. 1201: Pozůstalost archiváře Jiřího Antoše, SOkA MB

ANTOŠ, Jiří. *Vzpomínka na prof. K. Kische-Trojana*. Rukopis, s. n.

ANTOŠ, Jiří. *50 let První československé tiskárny*. Rukopis (zaznamenáno na základě rozhovoru s Boženou Ťupovou), s. n.

[ANTOŠ, Jiří]. *Různé poznámky o benátské nototiskárně*. Rukopis i strojopis, s. n.

Seznam příloh

Příloha 1: Přehled skladeb Malé harmonie J. S. (nakladatel Stožický)	72
Příloha 2: Přehled stejných skladeb v nástrojové úpravě pro různé edice J. S.	76
Příloha 3: Soupis skladeb obsažených v Radio albu (nakladatelství Accord)	77
Příloha 4: Grafické návrhy obálek hudebnin	79
Příloha 6: Seznamu hudebnin vytištěných nototiskárnou, 1927	87
Příloha 7: Seznam hudebnin vytištěných nototiskárnou, 1932	89
Příloha 8: Korespondence (přehled dle datace)	95
Příloha 9: Korespondence (přehled počtu dochovaných dopisů)	99
Příloha 10: Korespondence (počet korespondujících nakladatelů v daném roce) ..	101

Příloha 1: Přehled skladeb Malé harmonie J. S. (nakladatel Stožický)

Vysvětlivky k tabulce: Černě jsou zapsané skladby, které jsem vyhledala v dochované korespondenci Stožického a tiskl je Kisch, červeně jsou doplněna čísla z Bibliografického katalogu.¹⁸⁵ Čísla, které katalog neuváděl, jsou č. 45, 48 a 49. Po prozkoumání online databáze Národní knihovny ČR jsem ověřila shodu čísel v edici a doplnila tabulku o chybějící čísla (označené modrou barvou) – v NK jsou všechna čísla edice, až na č. 45. Bibliografický katalog většinou uvádí tiskařskou firmu, databáze NK neuvádí žádnou. Takto jsem sestavila ucelený soupis čísel edice Malé harmonie J. S.

Bibliografický katalog uvádí tato dublovaná čísla 20, 29 a 46. Tiskárna Em. Starého vytiskla tento repertoár: č. 20 Václav Vačkář, Na vlnách řeky Moravy, č. 29 František Zita, Moravo, Moravo – Ta naše muzika, č. 46 F. Zita, Veselé mládí – Té nejhezčí. Kisch vytiskl tento repertoár: č. 20 Ondráčkovy album polek, č. 29 J. Petzný, Dnes domů nepůjdem – Sedmikráska, č. 46 V. Lacina, Povídky našich hor.

V databázi NK s výjimkou č. 46 se neobjevují dublovaná čísla Malé harmonie s jiným repertoárem tiskárny Em. Starý, tudíž je pravděpodobné, že databáze NK uvádí tisky nototiskárny Kische. Jelikož se v databázi NK nachází dvakrát č. 46 pokaždé s jiným repertoárem, mohlo by se jednat o číselnou chybu, kterou Stožický ve své edici udělal a číslo 45 chybí nebo jedno z č. 46 má být číslem 45.

Edice Malá harmonie J. S. (pro malou dechovou hudbu)

Autor	skladba	Druh	číslo edice	rok	cena	tisk	Bibliog. kat. ČSR, číslo
Zita, František	Na našich lukách	valčík	1	1929	8 Kč	Kisch	7126
	Žení se mi žení	valčík	2				
		polka se					
Balling, Karel	Vid', vid', že se vrátíš	zpěvem	2	1929	8 Kč	Kisch	6247
	Když jsem já k vám chodíval	pochoď se zpěvem	3				
Pilát, František	Ta naše	polka	3	1929	8 Kč	Kisch	6851
Papš, František	Za hlasem srdce	valčík	4				
Josef	Jarní vánek	polka	4	1929	8 Kč	Kisch	6803
<u>Trapl, Antonín</u>	<u>Bruslaři, op. 144</u>	<u>valčík</u>	<u>5</u>	<u>[1929]</u>	8 Kč	Kisch	<u>7025</u>
Komák	Milé dědině	valčík	6	1929	8 Kč	Kisch	6615

¹⁸⁵ *Bibliografický katalog Československé republiky: Literární tvorba z roku ... vyjma díla pokračovací.* Praha: Ministerstvo školství a národní osvěty, 1930-1948. ISSN 1804-6703.

	Griša	polka	6				
	Miláčku můj	pochod se zpěvem	7				
Orovan, Milan	Maxi a Pepi	pochod se zpěvem	7	1929	8 Kč	Kisch	6794
Drechsler, Karel	Ženáčům Rybářská polka	valčík polka	8 8	[1929]	8 Kč	Kisch	6377
Papš, František Josef	Ranní červánky Pomněnka, op. 111	sousedský valčík mazurka	9 9	1929 1929	8 Kč	Kisch	6803
Sigmund, Antonín	V rozjaření, op. 111	valčík	10				
Trapl, Antonín	Konvalinky, op. 190	mazurka	10	1929	8 Kč	Kisch	6931
		slovenský pochod	11				
Zita, František	Hujaja Pochod hostinských	pochod	11	1930	8 Kč	Kisch	7121
	Poslední slzy, op. 57	smuteční pochod	12				
Papš, František Josef	Věčný sen, op. 58	smuteční pochod	12	1930	8 Kč	Kisch	6800
	Láska pastevcova, op. 56	polka	13				
Vačkář, Václav	V zeleném háječku	lidový valčík	13	1929	8 Kč	Kisch	7057
	Na farmě	valčík	14				
T. Kosmák	Od východu	polka	14	1929	8 Kč	Kisch	6616
	Dagmar	valčík	15				
Drechsler, Karel	Starobrněnská polka	polka	15	1929	8 Kč	Kisch	6375
	První taneček	polka	16				
Sobotka, Joža	Rarášek	polka	16	1929	8 Kč	Kisch	6967
	Ondráčkov album: Album 8 veselých a populárních polek s textem	polky	17-20	1929	24 Kč	Kisch	6783
Ondráček, Bedřich	Na vlnách řeky Moravy	valčík	20	[1929]	8 Kč	Typ. Starý	7051
		sousedská na národní písni	21				
Vačkář, Václav	Moravěnka		21	1930	8 Kč	Kisch	7049
Kovařík, František	Z lásky	valčík	22	1930	8 Kč	Kisch	6642
Papš, František Josef	Zlatá zrnka Jarní nálady	valčík polka	23 23	1930	8 Kč	Kisch	6804
Drechsler, Karel	Kateřinská	sousedská	24	1930	8 Kč	Kisch	6376
	Malířská	polka	25				
Žemlička, Jan	Hanácká polka	polka	25	1930		Kisch	8092
	Na tom venkově	polka	26				
Vačkář, Václav	Perličkova polka	polka	26	1930	8 Kč	Kisch	7050
	Šejdrovačka	polka	27	[1930]	8 Kč	Kisch	6640

Kovařík, František	Květuška	polka	27				
Drechsler, Karel	Martinská Z českých mlýnů	sousedská polka	28 28	1931	8 Kč	Kisch	6657
	Dnes domů nepůjdem	fox s textem	29	1931			
Petzný, J.	Sedmikráska	tango s textem	29	1931	8 Kč	Kisch	7505
	Moravo, Moravo...	pochod pochod s textem	29 29			Typ. Starý	
Zita, František	Ta naše muzika		29	[1930]	8 Kč		7125
Kasík, Jan	O pojď	valčík	30	1931	8 Kč	Kisch	7044
	Ze starých zlatých časů	sousedská	31				
Saidl, J. V.	Šáša fox		31	1931	8 Kč	Kisch	7601
	Božka	polka s textem valčík s textem	32 32				
Pilát, František	U tý naší branky		32	1931	8 Kč	Kisch	7510
T. Kosmák	Na jaře	polka	33				
F. Kosmák	Knoflíček	polka	33	1931	8 Kč	Kisch	7087
Zita, František	Komu to hrají	sousedská	34	1932	8 Kč	Kisch	9307
Sobotka, Joža	Žertem i vážně	valčík	35	1932	8 Kč	Kisch	8917
	Když kvetou kaštany	valčík	36				
Lacina, Václav	Jarní květ	polka	36	1932	8 Kč	Kisch	8417
	Lilie	polka	37				
Pehlík, Jan	V oblacích	valčík	37	1932	8 Kč	Kisch	8613
	Můj sen	polka	38				
Poncar, Josef	Pavla	polka	38	(1932)	8 Kč	Kisch	8747
	Libuška	polka	39			typ. neuve deno	
Lacina, Václav	Rudé květy	valčík	39	1933	8 Kč		6961
	Gizuška	polka	40			typ. neuve deno	
Poncar, Josef	Ty jsi moje	polka	40	1933	8 Kč		7162
						typ. neuve deno	
Kosmák, T.	Maryša	sousedská	41	1933	8 Kč		6901
Drechsler, Karel	Vzpomínka	polka	42			typ. neuve deno	
Indra, J.	První fialky	polka	42	1933	8 Kč		6593
Lacina, V.	Zdar	pochod	43			typ. neuve deno	
Pilát, J.	To byla dívčina	pochod	43	1933	8 Kč		6964
	Anenská sousedská	sousedská	44			typ. neuve deno	
Drechsler, Karel	Před hospodou	polka	44	1934	8 Kč		6861
?	?		45				
	Veselé mládí	pochod	46			typ.	7678
Zita, František	Tě nejhezčí	polka	46	1935	8 Kč	neuve	

						deno (Starý?)	
Lacina, V.	Povídky našich hor	valčík	46 [45?]	1934	8 Kč	typ. neuve deno	
Petzný, Josef	Fanyinka Pochod nováčků se zpěvem	polka	47 47	1935 1935	8 Kč	typ. neuve deno	7389
	Škoda mladosti, op. 11	valčík	48			typ. neuve deno	
Indra, Josef	Zklamaná, op. 37	Polka se zpěvem	48	[1935]	8 Kč	typ. neuve deno	
Drechsler, Karel	Floriánská	Hasičská sousedská	49	[1935]	8 Kč	typ. neuve deno	
Papš, František Josef	Ta naše děvčátka Zklamání	polka se zpěvem valčíková píseň	50 50	[1936]	8 Kč	Kisch	10171

Příloha 2: Přehled stejných skladeb v nástrojové úpravě pro různé edice J. S.

Výběr skladeb z období 1929-1932.

X – tisk Kisch

X – tisk Em. Starý

autor	skladba	Malá harmonie J. S.	Velká harmonie J. S.	Orchestr J. S. (smyč.)	Univ. orchestr J. S.	Kabar etní reper.
Zita, F.	Buben bubnatá		X		X	X
Zita, F.	Fanfárový pochod		X	X		
Zita, F.	Já mám holku Fanfarum		X		X	
Uhde, J.	Jen jednou chtěl bych tě zřít				X	X
Papš	Kniha lásky		X	X		
Zita, F.	Lásky žár		X	X		
Motal, A.	Masopustní radosti			X X		
David, V.	Muziko, Muziko, hraj!		X	X		
Zita, F.	Naši hoši		X	X		
Schaffer, F.	Rekrutská polka		X	X		
David, V.	Šumařská		X	X		X
Zita, F.	Ta naše muzika	X	X		X	X
David, V.	Ted' si dám ještě jednu				X	X
Obruča	Volga		X		X	
Zita, F.	Výstavní pochod		X		X	

Příloha 3: Soupis skladeb obsažených v Radio albu (nakladatelství Accord)

Výčet všech skladeb obsažených v *Radio albu* č. VIII, IX, XIV vydané nakladatelstvím Accord. Vyznačené jsou skladby, o kterých se píše v dochované korespondenci (fond NAD 922, SOkA). Kischova nototiskárna vytiskla tyto alba kompletně.

Radio album VIII (sbírka 20 moderních chansonů a tanců s plnými texty)

To se musí vidět / Sláva Mach -- *Když líbat, tak řádně* / R. Jurist -
- *Tu a žádnou jinou* / Zd. Bayer -- *Co je krásnějšího nad Prahu?* / J. Gollwell -
- *Láska je ...* / Zd. Bayer -- *Já mám žábu z revue* / Sláva Mach -- *S Bohem, ty krásno
dní* / E. Chalupa -- *Ještě ne, děvče mé* / K. Pečke, M. Smatek -- *Píseň Vltavy*
/ J. Gollwell -- *Když začne saxofon tóny hrát* / R. Jurist -- *Už to není, jak to bývalo*
/ J. Gollwell -- *Sennora Tango* / F. Kohner, M. Smatek -- *Zdravte mi Prahu-matičku*
/ Zd. Bayer -- *Když chce děvče hocha mít* / F. Kohner, M. Smatek -- *Nazdar, co děláte?*
/ Edg. Allan -- *Listopad* / Ed. Ingriš -- *Podskalské strašidlo* / J. Gollwell -- *Lyže, ach
lyže* / R. Jurist -- *Porto allegre* / Senebara, J. Beneš -- *Vojáček* / Zd. Bayer

Radio album IX (sbírka 20 moderních chansonů a tanců s plnými texty)

Ty české panenky / R. Piskáček -- *To se to nalejvá* / Ed. Ingriš -- *Když máj jde k nám*
/ Rud. Piskáček -- *Nesmíš k nám už chodit* / Em. Brožík -- *Maria-tango* / Jos. Odcházal
-- *Když leze míza z jara do těla* / Ludv. Vogel -- *Ta vůně, kterou žena krásná šíří*
/ Hanuš May -- *Jen ty jsi, Ádo, mé eldorádo* / Fred Raymond -- *V Šárce: u sv. Matěje*
/ Rud. Piskáček -- *Proč líbáte mi ručku jen, můj pane a ne rtík?* / Ralph Evin -
- *Když lásky hlas se ozve v nás -- Vždyť přece hubička jen srdce sblíží* / Rud. Piskáček
-- *Štěstí je klamné* / John Gollwell -- *Kanonyrům se vždy dobře daří* -- *Jednou pouze
smět prožít tu chvíli* / Rud. Piskáček -- *V tom malém baru* / Ruda Jurist -- *Toreador*
/ H. Dostál -- *Mámo, já chci vojáka* / Jar. Jankovec -- *To není Praha* / Ed. Ingriš -
- *Když padá v Praze první sníh* / K. Hašler

Radio album XIV (sbírka 18 moderních chansonů a tanců s plnými texty)

Já mám holku šejdrem / Tobis, Hotový -- *Ach, slečno Greto* / Brožík, Llossas -
- *Ztracená láska* / Jurist, Mach -- *Už nejsi můj kamarád* / Chlumecký, Mach -
- *Půjdu sám, Bůh ví kam* / Jiří Voldán -- *Zda vzpomínáte?* / Jurist, Kudrna -- *Staré
hnízdo* / Ruda Jurist -- *Pod kamenným mostem voda šumí* -- *Věneček zelený* / Brožík,
Piskáček -- *Lokau* / Kudrna, Vogel -- *Květy lásky* / Chlumecký, Ingriš -- *Když jsem šel
z hub* / Jankovec, Sýkora -- *Já mám holku novou, Pepku Rejholcovou* / Voborský,
Jankovec -- *Nelkej kamaráde* / J. a F. Korda -- *Ta naše stodola na vsi* / Vilimovský -
- *O, paní krásná* / Begold, Benatzky -- *Spi moje holčičko* / Eduard, Ingriš -- *Až budem
spolu tancovat* / J. Voldán

Příloha 4: Grafické návrhy obálek hudebnin

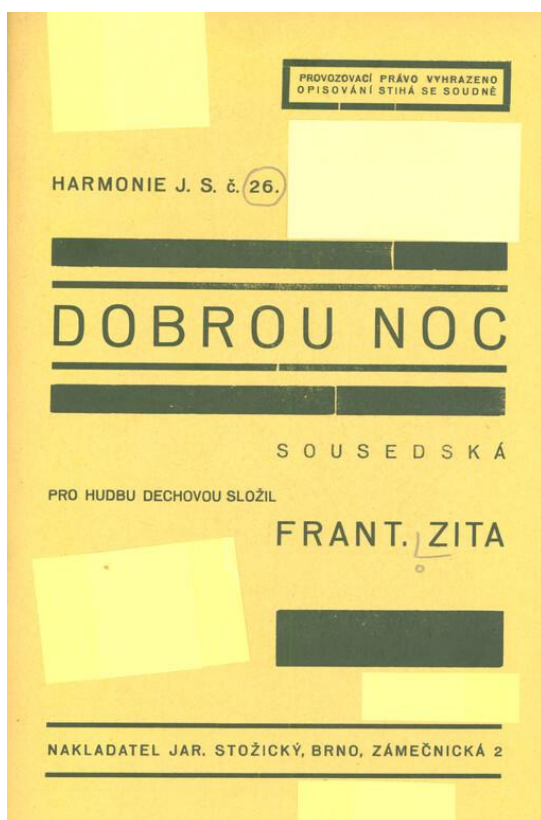
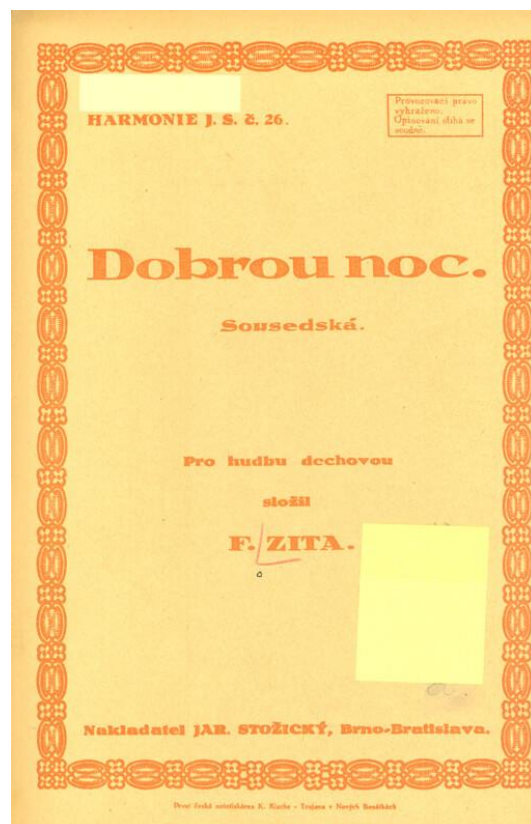

Vydání J. Stožický

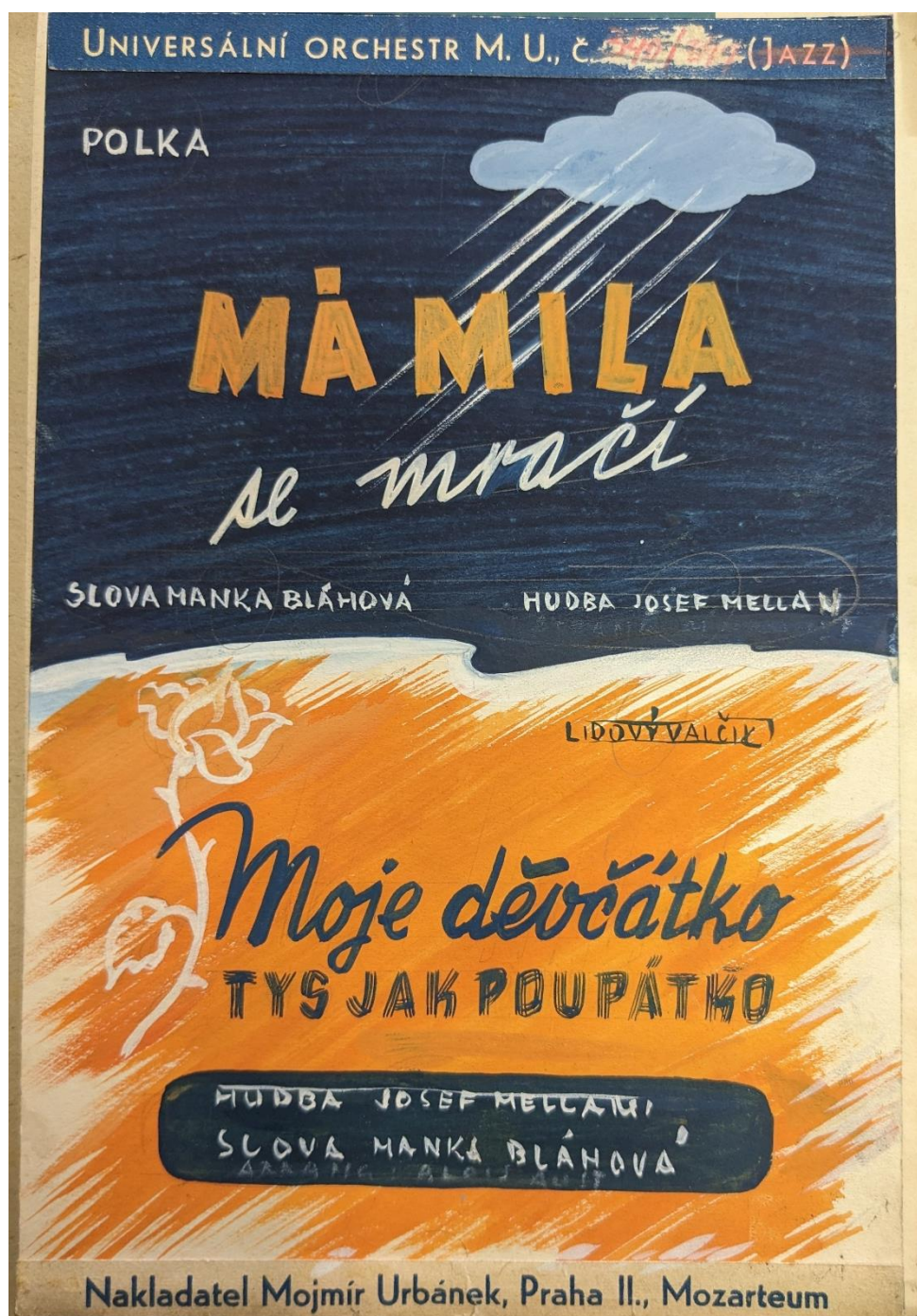

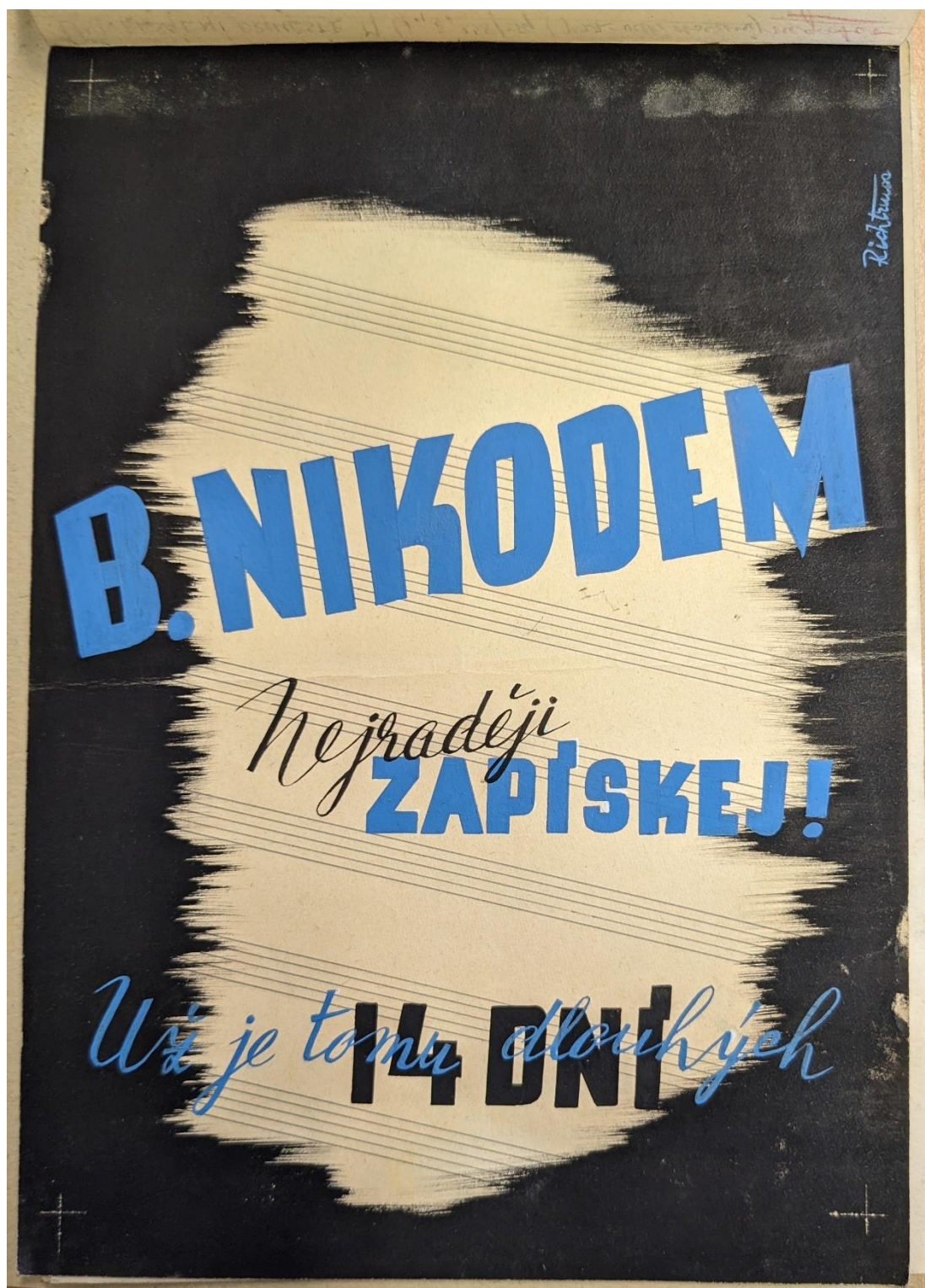
Vydání Kisch-Trojan

Obálka: Letní hymnus a další obálky navrhované tiskárnou.

Obálky Mojžíra Urbánka z roku 1935–1936 (navrhované ateliérem Bureš), tisknuté Kischovou nototiskárnou.

Margitko, co ve svém srdci skrýváš?

Hudba: Al. Aust

Slova: L. Jacura

píseň a tango

bureš

Opera se zvedá

 NAKLADATEL
JOJMÍR
RBÁNEK
PRAHA II., MOZARTEUM

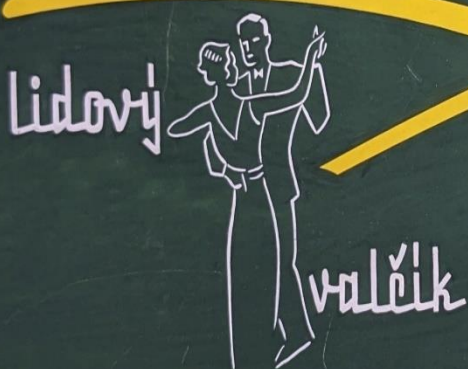

VÝBĚR ÚRYVKŮ Z KLASICKÉ I NOVĚJŠÍ
OPERY, OPERETY A BALETU.

PRO KLAVÍR NA DVĚ RUCE.

Upravitel Vojtěch Říhouský.

Čáry, máry do komína!

Hudba: J. Stelibský
Slova: K. Růžička

bureš

FOX Z FILMU „VALENTIN DOBROTIVÝ“

NATIONAL-FILM

REŽIE: M. FRIČ

Dlouhý je měsíc...

HUDBA: JOS. STELIBSKÝ

SLOVA: MOTTI-MELÍŠEK

NAKLADATEL MOJMÍR URBÁNEK - PRAHA - MOZARTEUM

Příloha 5: *Seznamu hudebnin vytištěných nototiskárnou, 1927*

Seznam hudebnin na základě zakázkové knihy (1927–1932) benátské nototiskárny.

Údaje jsou doslovně převzaty.

pořadí	nakladatel / skladatel	titul skladby	typ skladby
1	Fr. Hrdina	Capricioso	
2	Fr. Hrdina	Ukolébavka	
3	Zelinka	Šum. dítě	Orch
4	Nejedlý	VII. seš.	pro housle
5	R. Nejedlý	Houslová cvičebnice, seš. VI.	pro housle
6	Fr. Hrdina	Selanka (Housl. hlas)	
7	R. Nejedlý	VIII. Sešit	pro housle
8	R. Nejedlý	VI. Sešit	pro housle
9	R. Nejedlý	uč. housl. seš. XII.	pro housle
10	R. Nejedlý	uč. housl. seš. VII.	pro housle
11	Fr. Hrdina	La Melancolie	
12	Jos. Beran	České tance	
13	R. Nejedlý	uč. housl. seš. XI	pro housle
14	Václav Flégl	Deset nár. písní z Chodska	
15	Fr. Šulc	Nár. písně pro školu Nejedlého	
16	J. N. Polášek	Elegie pro housle s průvodem klavíru, op. 67	housle a klavír
17	R. Nejedlý	uč. housl. seš. III	pro housle
18	Fr. Hrdina	Rozmarný Furiant, op. 5	
19	Fr. Picka	Tři serenady, op. 64	
20	R. Nejedlý	uč. housl. seš. IX	pro housle
21	Em. Macan	Quartet	
22	R. Nejedlý	uč. housl. seš. X	pro housle
23	J. Stožický	Zahrajte nám skočnou	pro orchestr
24	J. Stožický	Žijeme v míru. Pochod	pro orchestr
25	J. Stožický	Když kvetou růže – valčík	pro orchestr
26	B. Taraba	Jinochova tajemství	pro klavír
27	B. Taraba	Zrání	pro klavír
28	B. Taraba	Očišťování	pro klavír
29	J. Stožický	Jsi svobodný pán. Pochod	dechová hudba
30	O. Ševčík	Českých tanců č. 7	housle a klavír
31	G. Vágner	Silviá pochod – na slova Ty benátský zámečku	klavír
32	V. Vaněk (upr.)	30. Národních písní pro klavír	klavír
33	A. Srba	Klav. cvič. pro ústavy	klavír

34	J. Stožický	Veselá vojna – pochod	dechová hudba
35		Ta moje Anda	dechová hudba
36	V. Lautner	Hu vokýnka – chodská píseň	
37	Václav Osvald	Kde jsi milko má – valčík	smyčcová hudba
38	VI. Rohan	Ono se řekne semenec	
39	VI. Rohan	Kam pak na nás	
40	Jar. Jankovec	Co světem vládne, to je nedořící	
41	Jar. Jankovec	Jak rozpučí první kytka	
42	Kar. Švejcar	Postilion	pro klavír
43	Václav Osvald	Kde jsi milko má – valčík	pro orchestr
44	Fr. Šulc	Buď s Bohem. Smut. pochod	dechová hudba
45	Fr. Gregora	Národní variant pro fletu s prův. Piana	flétna a klavír
46	V. Osvald	Hvězdičko – polka	pro orchestr
47	Fr. Šulc	Na shledanou. Smut. pochod	
48	A. Srba	Naše písně	pro klavír
49	Fr. Gregora	Flauta – solo	flétna
50	P. Oberthor	Český pochod	pro klavír
51	P. Oberthor	Český pochod	pro orchestr
52	P. Oberthor	Prahpo pozor! Pochod	pro orchestr
53	J. Pehlík	Svíť mně ty měsíčku – pochod	pro orchestr
54	F. Zita	Lásky žár	pro orchestr
55	K. Balling	Kamaráde nač myslíš!	pro orchestr
56	V. David	Muziko, muziko hraj!	
57	V. David	Šumařská písnička	
58	Fr. Zita	Fanfárový pochod	
59	Fr. Zita	Naši hoši	
60	Ludvík Liška	Nocturno	
61	Ludvík Liška	Scherzino	
62	F. Sregora [?]	Nár. Variant pro flétnu	flétna
63	Fr. Šulc	Stavěli tesaři	
64	J. Pešta	Lucerna pochod	
65	Fr. Hrdina	Humoreska	
66		Universal poch.	
67		Universal foxtrot (foxtrot)	
68	Jára Kohout, Josef Potužník	Já jsem viděl hezkou holku	
69	Fr. Šulc	Slavíček – pochod	
70		3 serenáda	
71	Jára Kohout	Tažní ptáci	

Příloha 6: Seznam hudebnin vytištěných nototiskárnou, 1932

Seznamu hudebnin na základě zakázkové knihy (1924–1932) benátské nototiskárny.

Tabulka doplněná o autory skladeb, ostatní údaje jsou doslovně převzaty.

pořadí	nakladatel	titul skladby	skladatel	typ skladby
1	Ferry Kovařík	Kap. ml. houslistů díl XXXIX	Kovářík, Ferry	pro 4 housle
2	E. Continental	Souvenir de Simmerung		klavír
3	Ferry Kovařík	Rajneráček. Valč.	Kovářík, Ferry	orchestr
4	Z. Vlk	Jen tobě patří srdce mé – tango	Tichý, František Alois	orch.
5	H. Matice	Pražská Java	Jaroslav Ježek	orch.
6	J. Stožický	Škola na hav. kyt.	Balling, Karel	
7	H. Matice	Titul na ob.		
8	E. Continental	L'amour Oriental	Leopold, Bohuslav	orch
9	Z. Vlk	Pojď kamaráde	Karel Vacek?	sbor
10	E. Continental	Tirolienne	Košťál, Arnošt	orch
11	Z. Vlk	Dobrý voják Švejk	Jára Beneš	orch
12	Ferry Kovařík	Slavnostní pochod		orch
13	Ferry Kovařík	Cikánka – tango	Karel Vacek	dech
14	H. Matice	Nikdy nic nikdo nemá	Ježek, Jaroslav	orch
15	Z. Vlk	Jediná láska má	Volkov, Jan	orch
16	Ferry Kovařík	Lidl-lidl-lampan, šlágr z revue "Kvítek Havaje"	Jaroslav Jankovec	orch
17	H. Matice	Foxtrot o mravencích	Jaroslav Ježek	orch
18	Z. Vlk	Trojka	Smatek, Miloš	orch
19	A. Drégr	Vás paní má	Harvey, Karel	malý chans
20	F. Kovářík	Bezejmená – polka	Karel Vacek	orch
21	E. Continental	Sempre avanti	Fučík, Julius (arr. B. Leopold)	orch dech
22	A. Drégr	Pojď ke mně holčičko	Ullrich, Karel	malý chans
23	A. Drégr	Marja	Ullrich, Karel	malý chans
24	A. Drégr	Pojď hošíčku malý	Karel Ullrich	malý chans
25	Z. Vlk	Každý dělá co může	Beneš, Jára	orch
26	F. Kovářík	Frajerka – polka ; Frajerenka	Karel Vacek	orch
27	Z. Vlk	Edith – rumba	Kumok, Josef	orch
28	Jos. Michal	Trubačské pochody		
29	F. Kovářík	Kapl. ml.housl XVI díl		4 housle
30	F. Kovářík	Pošlete mi buchtu s mákem	Karel Balling	orch
31	H. Matice	Evropa volá. Rumba	Ježek, Jaroslav	orch
32	F. Kovářík	Sborové písně		pro 4 hlasy
33	H. Ed. [Hud. Edice]	V indickém moři	Foerster, Josef Bohuslav	zpěv a klavír
34	Z. Vlk	Portorico	Kumok, Josef	orch
35	F. Kovářík	Klidný je večer	Fořt, Vladimír	sbor písně

36	F. Kovářík	Vlajka	Korda, František	sbor písně
37	Z. Vlk	Holka modrooká (píseň a foxtrot)	Mach, Pravoslav	orch
38	H. Matice	Kleopatra – tango	Ježek, Jaroslav	orch
39	J. Stožický	Na krásném modrém Dunaji – valč.	J. Strauss	dech vel. Har.
40	F. Kovářík	Nelkej kamaráde	Korda, Frant.	sbor písně
41	F. Kovářík	Hej šup námořníci	Fořt, Vladimír	sbor písně
42	F. Kovářík	Zlatá řeka	Vacek, Josef,	sbor písně
43	H. Ed.	Břízy	Foerster, Josef Bohuslav	klavír a zpěv
44	B. & Co.	Glabetratter marsch		It. Dech, It. Harm
45	F. Kovářík	Ahoj kamaráde	Brokenický, Karel	sborvé písně
46	F. Kovářík	Soumrak	Brokenický, Karel	sborvé písně
47	F. Kovářík	Pojď dívka s námi	Korda, Jenda	sborvé písně
48	F. Kovářík	Moře – hoši	Brokenický, Karel a Korda, Jenda	sborvé písně
49	F. Kovářík	Kaktusy	Fořt, Vladimír	sborvé písně
50	F. Kovářík	Tulácká	Korda, Jenda	sborvé písně
51	F. Kovářík	Už nechci sám žít	Korda, Jenda	sborvé písně
52	F. Kovářík	Píseň o hvězdičce	Vostrý, Mirka	sborvé písně
53	F. Kovářík	Krásná Isabel	Voldán, Jiří	sborvé písně
54	F. Kovářík	Holky máte smůlu	Brokenický, Karel	sborvé písně
55	F. Kovářík	Tři stěžně	Vostrý, Mirka	sborvé písně
56	F. Kovářík	Jeden z nás je šerif	Voldán, Jiří	sborvé tramp. písně
57	F. Kovářík	Já přijdu za tebou	Fořt, Vladimír	sborvé tramp. písně
58	F. Kovářík	Z náš děvčátka ten malý kout		sborové písně
59	F. Kovářík	Tam v modré dáli	Šulc, Pepi	sborvé tramp. písně
60	F. Kovářík	V zemi dobrodruhů	Brokenický, Karel	sborvé tramp. písně
61	F. Kovářík	Kytara teskně naříká	Voldán, Jiří	sborvé tramp. písně
62	F. Kovářík	Maria		sborové písně
63	F. Kovářík	Sotva začnou ledy tát	Korda, Jenda	sborové písně
64	F. Kovářík	Jasmíny	Korda, František	sborové písně

65	F. Kovářík	Až píseň poslední	Šulc, Pepi	sborové písně
66	F. Kovářík	Bílá smrt	Vostrý, Mirka	sborové písně
67	Z. Vlk	Rosita – tango		orch
68	J. Stožický	Vídeňská krev. Valčík	J. Strauss	dech harm
69	J. Stožický	Cikánský Baron. Valč.	(Jan Strauss)	dech harm.
70	Ob. Jedn. Cyrilská	Ecce sacerdos magnus		kostelní hudba (zpěv varhany)
71	H. Ed.	Notturmo		klavír
72	F. Kovářík	Lilion – polka		orch
73	H. Ed.	Ecloga		klavír
74	H. Matice	V nový život, sokolský pochod	Suk, Josef	dech
75	M. Urbánek	Ta naše Madla	Kalaš, Julius	malý chans
76	M. Urbánek	Havaj, zbavena kouzla	Kalaš, Julius	malý chans
77	Z. Vlk	Opuštěná – tango	Kumok, Josef	orch
78	Ed. Č. H.	1932 Sokolský pochod	Heinl, O.	orch
79	Nová Škola	Rolničky	Machoň, Josef	klavír a zpěv
80	J. Stožický	Komu to hraji. Sousedská	Zita, František	malá harm.
81	Ed. Sádlo	Lenka – polka	Řídký, Jaroslav	orch
82	Ed. Sádlo	Milada – polka	Řídký, Jaroslav	orch
83	M. Urbánek	Anduličko hezká	Ecker, František	malý chans
84	J. N. Polášek	Pochod portášů [?]		klavír
85	F. Kovářík	Kap. ml. houslistů díl VI		pro 4 housle
86	J. Stožický	Když kvetou kaštiny	Lacina, Václav	Malá harm.
87	J. Stožický	Jarní květ. Polka	Lacina, Václav	Malá harm.
88	J. Stožický	Žertem i vážně – valč.	Sobotka, Joža	Malá harm.
89	F. Kovářík	Dalibor (součástí Kap. Ml. H. VI)	B. Smetana	4 housle
90	F. Kovářík	Prodaná nevěsta (součástí Kap. Ml. H. VI)	B. Smetana	4 housle
91	F. Kovářík	Hubička (součástí Kap. Ml. H. VI)	B. Smetana	4 housle
92	M. Urbánek	Tak co má panenka	Kalaš, Julius	malý chans
93	Ed. Cyril	Missa in B dur	Voborský, Kamil	varhany a zpěv (sbor)
94	Z. Vlk	Nedělička neděle. Polka	Jankovec, Jaroslav	dech
95	F. Kovářík	Kapela mladých houslistů díl XIV		4 housle
96	F. Kovářík	Kap. ml. houslistů díl XV		4 housle
97	E. Continental	Selské písně. Směs nár. písní	Alois Aust	orch
98	F. Kovářík	Zrádná – tango	Šafránek, František	orch
99	M. Urbánek	Proč jsi mě Pepičko zradila	Dudek, Jaroslav	malý chans

100	M. Urbánek	Tam u těch našich vrátek	Jankovec, Jaroslav	malý chans
101	Z. Vlk	Sedm let	Mach, Pravoslav	orch
102	Hud. Ed. Dejvice	Voják při návratu	Zelinka, Jan Evangelista	klavír a zpěv
103	Hud. Ed. Dejvice	Písnička pro vojáky	Zelinka, Jan Evangelista	klavír a zpěv
104	Hud. spol. "Slavoj" v Chrudimi	Pozdrav (na slova R. Medka)	Michálek, František	smíš. Sbor
105	Hud. Ed. Dejvice	Ukolébavka		sbor
106	F. Kovářík	Kdo bude líbat Vaše rty – tango	Tichý, František Alois	orch
107	F. Kovářík	Ty můj zlatý Antoničku	Dvorský, R. A.	orch
108	Svat. Hrnčíř, Nymburk	Nauka o hudbě a zpěvu	Batěk, Oskar Emil	škola
109	F. Kovářík	Talisman pro štěstí	Jára Beneš	orch
110	F. Kovářík	Kdo potěšil by srdce mé – tango	Kumok, Josef	orch
111	F. Trousil	Cikán – tango	Trousil, František	orch
112	F. Kovářík	Kapl. ml.housl XXXXI díl		4 housle
113	Z. Vlk	Až půjdeme z kostela. Valč. Píseň	Alois Aust	orch
114	Z. Vlk	Nač vzpomínáš – tango	Alois Aust	orch
115	Z. Vlk	Když jsem s tebou chodil má milá. Valč.	Koliandr, Edvard	orch
116	Universum	Colombina – tango	Košťál, Arnošt	orch
117	Grando	Milenci – sousedská	Poncar, Josef	orch, dech
118	F. Kovářík	Možná až jednou vzpomenem – valč. Píseň	Jiří Voldán	orch
119	Z. Vlk	Bez domova – polka	Mach, Pravoslav	orch
120	F. Kovářík	Posvícenská – polka	Jankovec, Jaroslav	orch
121	F. Kovářík	Pojď holka, křídlovka zpívá, posvícenská polka z filmu Pepina Rejholcov	Jankovec, Jaroslav	orch
122	J. Císař, Pardubice	Svým horám	Císař, Josef	muž. Sbor
123	Z. Vlk	Na nebi hvězdičku vyhlížím – tango	Patrik J. Holan	orch
124	F. Kovářík	Kam panenka, kam jdete – poch.	Voldán, Jiří	orch
125	Páťa Herzán, Pardubice	Rozmarýna – sousedská	Jankovec, Jaroslav	orch
126	F. Kovářík	Já pověděl jen hvězdám, pís. a waltz	Voldán, Jiří	orch

127	Z. Vlk	Dívka zůstaň věrná – valč. pís.		orch
128	Páťa Herzán, Pardubice	Černá čára na zdi bílá vedle – polka ze zvuk film. "Pep. Rejholcová"	Jar. Jankovec, text: Fr. Voborský	orch, klavír a zpěv
129	Páťa Herzán, Pardubice	Uzlíček štěstí, ze zvuk film. "Pep. Rejholcová"	Jankovec, Jaroslav	orch
130	P. Herzán	Dívka má milá – waltz		orch
131	Ed. Univ.	Mimi – Waltz	Hořínek, Tony	orch
132	F. Kovářík	Vojáčku, proč nejsi desátník	Tichý, František Alois	orch
133	F. Kovářík	Možná až jednou	Voldán, Jiří	orch
134	Z. Vlk	Od Bílé hory	Šesták, František	orch
135	Z. Vlk	Bez domova – polka	Sláva Mach, text: Vašek Zeman	orch
136	K. J. B.	Až půjdeš, Zdeničko spát... polka	Řehoř, Josef	orch
137	K. J. B.	Kdo ví, co srdéčko tvé mi poví – tango	Jos. Karvas	malý chans, orch
138	K. J. B.	Vzpomínej lásko má – tango	Dudek, Jaroslav	malý chans
139	F. Kovářík	Zvadla růže – valčík	Mach, Pravoslav	orch
140	F. Kovářík	Nikdy se nevrátí – tango	Karel Vacek	orch, dech
141	F. Kovářík	Táboráku plapolej	Vacek, Karel	orch
142	F. Kovářík	Ztracená – tango	Beneš, Jára	orch
143	K. J. B.	Nedělej mi těžký srdce	Bendl, Ruda	malý chans
144	Universum	Neříkej, že budeš sám – valč.	Balling, Karel	orch
145	Universum	Otrokyně – tango	Tichý, František Alois	orch
146	M. Urbánek	Dobře to dopadlo – opereta	Křička, Jaroslav	opereta
147	M. Urbánek	Album melodií Nár. písně a hymny		dvoje housle
148	F. Kovářík	Když jsem poprvé zřel Tvé ruce bílé – waltz		orch
149	Fr. Trousil	A hoj, trompka zrnité (večerka) [?]		malý chans
150	Z. Vlk	Upír – waltz	Tichý, František Alois	orch
151	E. Continental	Bolek – polský pochod		orch
152	H. Matice	Nashledanou v lepších časech	Jaroslav Ježek	orch
153	M. Urbánek	Holka dej si pozor na ženské		orch
154	F. Kovářík	Ty vždycky pláčeš	Ingriš, Eduard	sborové písně
155	M. Urbánek	Album melodií v. Smetanovy opery		2 housle
156	Fr. Trousil	Na vršíčku kostelíčka		malý chans
157	H. Matice	Peníze nebo život	Jaroslav Ježek	orch
158	K. J. B.	Brambory pečený, valč.	Sýkora, V.	malý chans

159	K. J. B.	Letí hvězdička, valč. píseň	Sýkora, V.	malý chans
160	F. Kovářík	Kap. ml. Housl. díl IV.		4 housle
161	F. Kovářík	Kap. ml. Housl. díl XXXXIII		4 housle
162	Lud. Fiala, Nymburk	Nymburské hradby	Kadavý, Josef	malý chans
163	Švehla	Yo-Yo foxtrot	Zdenko Bayer	orch
164	F. Kovářík	Kap. ml. Housl. díl XXXXII		4 housle
165	M. Urbánek	Máňa z Vršovic	Ecker, František	orch
166	H. Matice	Život je jen náhoda	Jaroslav Ježek	orch
167	Z. Vlk	Láska je s námi	F. A. Tichý	malý chans
168	Z. Vlk	Tomgamilla		klavír a zpěv
169	E. Continental	Věra – tango		orch
170	K. J. B.	Biguin, tančit bude. Praha-Karlín	Schoeffer, Jiří Vilém	malý chans
171	Z. Vlk	Javorový strom	Sláva Mach	malý chans
172	K. J. B.	Plukovník Kotík	Potužník, Josef	orch
173	Z. Vlk	Jen tebe měl jsem rád	Pechar, G.	malý chans
174	H. Matice	Zpěvník dík I. pro školy mateřské		zpěvník
175	A. Srba	Novoroční kánon		pašie?
176	E. Continental	Avia – letecký pochod	B. Leopold	klavír
177	Fr. Michálek	Náš erb	Fr. Michálek	směs sbor part.
178	Jan Švehla	Satanella	Zd. Bayer	orch
179	A. Srba	Zpěvník		zpěvník
?	F. Kovářík	Indiánská láska	Fořt, Vladimír	sbor písně
?	F. Kovářík	Zrádná (Pavana)	Šafránek, František	orch
?	J. Stožický	Valčík z op. Netopýr	(J. Strauss)	dech harm.
?	V. Konárek, odb. uč. Choceň	Vavřín	V. Konárek	mužský sbor

Příloha 7: Korespondence (přehled dle datace)

KORESPONDENCE (dochovaná v Soka MB)

Přijatá K.K.-T.

rok, odesílatel, počet dopisů

Rok	odesílatel	počet dopisů
1928	Accord – Stanislav Hrubý	9
1929	Accord – Stanislav Hrubý	9
1930	Accord – Stanislav Hrubý	13
1931	Accord – Stanislav Hrubý	2
1933	Accord – Stanislav Hrubý	1
1928	B. Turek, Pardubice	2
1931	Neuber, Pour a spol., Grafické závody	1
1921	Nová škola (Suk)	1
1931	Nová škola (Suk)	1
1925	Fr. A. Urbánek a synové	1
1932	Fr. A. Urbánek a synové	1
1929	HMUB, Václav Mikota	2
1931	HMUB, Václav Mikota	6
1932	HMUB, Václav Mikota	3
1921	Jaroslav Stožický, Brno	1
1924	Jaroslav Stožický, Brno	1
1927	Jaroslav Stožický, Brno	8
1928	Jaroslav Stožický, Brno	23
1929	Jaroslav Stožický, Brno	46
1930	Jaroslav Stožický, Brno	18
1931	Jaroslav Stožický, Brno	29
1932	Jaroslav Stožický, Brno	14
1934	Jaroslav Stožický, Brno	3
1930	K. Barvitijs	1

1927	Mojmír Urbánek	1
1932	Mojmír Urbánek	10
1933	Mojmír Urbánek	14
1924	Ed. Continental, Bohumil Leopold	2
1925	Ed. Continental, Bohumil Leopold	4
1926	Ed. Continental, Bohumil Leopold	1
1927	Ed. Continental, Bohumil Leopold	1
1928	Ed. Continental, Bohumil Leopold	1
1929	Ed. Continental, Bohumil Leopold	6
1930	Ed. Continental, Bohumil Leopold	9
1932	Ed. Continental, Bohumil Leopold	1
1933	Ed. Continental, Bohumil Leopold	3
1934	Ed. Continental, Bohumil Leopold	1
1925	Z. Vlk	1
1928	Z. Vlk	13
1929	Z. Vlk	16
1930	Z. Vlk	10
1931	Z. Vlk	2
1926	V. Nejedlý, nakl.	2
1927	V. Nejedlý, nakl.	2
1928	V. Nejedlý, nakl.	2
1929	V. Nejedlý, nakl.	2
1927	Jan Holub, nakl.	1
1928	Jan Holub, nakl.	5
1929	Jan Holub, nakl.	2
1930	Jan Holub, nakl.	3
1931	Obecná jednota Cyrilská (Dušek)	1
1932	Obecná jednota Cyrilská (Dušek)	6
1933	Obecná jednota Cyrilská (Dušek)	1

1934	Obecná jednota Cyrilská (Dušek)	2
1926	O. Pazdírek, Brno	15
1932	O. Pazdírek, Brno	1
1930	Závody Kosmos Čáslav (Emil Pick)	1
1930	Itra (Praha)	1
1925	Jan Ev. Zelinka, učitel kůr	2
1926	Jan Ev. Zelinka, učitel kůr	8
1928	Jan Ev. Zelinka, učitel kůr	2
1926	Josef Potužník, kapelník	9
1927	Josef Potužník, kapelník	1
1931	Josef Potužník, kapelník	3
1933	Josef Potužník, kapelník	2
1931	Karel Konvalinka, skladatel	1
1927	Erno Košťál, skladatel	1
1930	Erno Košťál, skladatel	3
1931	Erno Košťál, skladatel	11
1928	Karel Moor, skladatel	3
1930	Karel Moor, skladatel	1
?	J. N. Polášek, učitel	5
1925	J. N. Polášek, učitel	6
1926	J. N. Polášek, učitel	6
1927	J. N. Polášek, učitel	1
1932	J. N. Polášek, učitel	1
1932	Praveček	2
1933	Praveček	3
1934	Praveček	1
?	Josef Tábořský, kapelník, Písek	1
1926	Josef Šváb Malostranský	1
?	Hanuš Svoboda, skl., uč.	3

1925	Hanuš Svoboda, skl., uč.	1
1932	Luisa Příborská, skl.	3
1926	Hugo Posselt, kapelník	3
1927	Hugo Posselt, kapelník	1
1933	Hugo Posselt, kapelník	1
1926	Josef Poncar, skl.	3
1923	Fr. Picka, kůr	1
1924	Fr. Picka, kůr	1
1926	Fr. Picka, kůr	3
1924	Ant. Pavlica, říd. hud. Olomouc	2
1931	Karel Pádivý, skl.	1
1925	Václav Pacík, kap., uč.	3
1928	Otakar Zich	1
1929	Otakar Zich	1
1933	Otakar Zich	3
1931	Emil Machovský, skl.	1
1925	Frant. Penc	1
1947	R.A. Dvorský	1
1947	Mojmír Urbánek	1
1947	Grando	1
1928	Kisch: Poláškoví	1
1927	Akciová společnost spojených továren na papír, cellulosu a dřevinu “Pražský labský mlýn”	1
1926	Gustav Polák, Praha stroje, litografické kameny, barvy a veškeré potřeby pro kamenotisk, litografii, offset a veškeré jiné odvětví	1

Příloha 8: Korespondence (přehled počtu dochovaných dopisů)

CELKEM DOPISŮ

Odesílatel	Celkový počet dopisů
Jaroslav Stožický, Brno	142
Z. Vlk, Praha	42
Accord – Stanislav Hrubý, Praha	34
Ed. Continental, Bohumil Leopold, Praha	29
Mojmír Urbánek, Praha	25
J. N. Polášek, učitel	19
O. Pazdírek, Brno	16
Josef Potužník, kapelník	15
Erno Košťál, skladatel	15
Jan Ev. Zelinka, učitel kůr	12
HMUB, Václav Mikota, Praha	11
Jan Holub, nakl.	11
Obecná jednota Cyrilská (Dušek), Praha	10
V. Nejedlý, nakl., Praha	6
Praveček	6
Hugo Posselt, kapelník	5
Fr. Picka, kůr	5
Otakar Zich	5
Karel Moor, skladatel	4
Hanuš Svoboda, skl., uč.	4
Luisa Příborská, skl.	3
Josef Poncar, skl.	3
Václav Pacík, kap., uč.	3
B. Turek, Pardubice	2
Nová škola (Suk)	2
Fr. A. Urbánek a synové, Praha	2

Ant. Pavlica, říd. hud. Olomouc	2
Neuber, Pour a spol., Grafické závody	1
K. Barvitijs	1
Závody Kosmos Čáslav (Emil Pick)	1
Itra (Praha)	1
Karel Konvalinka, skladatel	1
Josef Táborský, kapelník, Písek	1
Josef Šváb Malostranský	1
Karel Pádívý, skl.	1
Emil Machovský, skl.	1
Frant. Penc	1
R.A. Dvorský (pozdější rok)	1
Mojmír Urbánek (pozdější rok)	1
Grando	1
Kisch: Poláškoví	1
Akciová společnost spojených továren na papír, cellulosu a dřevinu “Pražský labský mlýn”	1

Celkem nakladatelů (velcí, známí svojí značkou)	16
Celkem kapelníků, učitelů (započítávám soukromé nakladatele, protože jsou to většinou i kapelníci)	22
Jiné	4

Příloha 9: *Korespondence (počet korespondujících nakladatelů v daném roce)*

rok	Počet nakladatelů a skladatelů (se kterými tisk. spolupracuje)
?	3
1921	2
1923	1
1924	4
1925	8
1926	11
1927	10
1928	11
1929	8
1930	9
1931	12
1932	10
1933	8
1934	3
1947	3

Anotace

Příjmení a jméno autora:	Bc. Ludmila Jará, DiS.
Název katedry a fakulty:	Katedra Muzikologie, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Název diplomové práce:	Kamil Kisch-Trojan a První československá nototiskárna v Benátkách nad Jizerou
Jméno vedoucího diplomové práce:	doc. Mgr. Jana Spáčilová, Ph.D.
Počet znaků:	126 225
Počet příloh:	11
Počet titulů použité literatury:	6
Klíčová slova:	Kamil Kisch-Trojan, nototisk, První československá nototiskárna, lipský tisk, litografie, houslový virtuos, Jaroslav Stožický, Accord, Edition Continental, Mojmír Urbánek, Hudební matice Umělecké besedy

Anotace magisterské práce: Magisterské práce se zabývá osobností Kamila Kische-Trojana a jeho podnikáním v litografickém průmyslu. Hlavním pramenem byla nezpracovaná pozůstalost benátské nototiskárny, uložená v Oblastním archivu v Mladé Boleslavi. Práce představuje Kische jako houslového virtuosa, nototiskaře i nakladatele, mapuje jeho spolupráci s úspěšnými nakladateli a uvádí seznamy tištěných hudebnin vydaných v roce 1927 a 1932.